

www.politikin-zabavnik.co.yu

ПОЛИТИКИН

NAGRADA ZA
SRBIJA

Superbrands

BIH
Македонија
Slovenija
Sverige
USA
Hrvatska
Црна Гора

2.40 KM
75.00 DEN
500.00 SIT (2.09 EUR)
28.00 SEK
3.50 USD
12.00 KN
1.20 EUR

ISSN 0032-339-X

02891

9 770032 339010
PRINTED IN SERBIA

ЗАБАВНИК

6. 7. 2007. • ИЗДАВАЊЕ ПЕТАК • ГОДИНА LXIX • ЦЕНА 99 ДИНАРА • БРОЈ 2891

ПРАВО
ЛИЦЕ
ИСУСА
ХРИСТА

КАКО ЈЕ
ОСВОЈЕН БЕОГРАД

За све оне 7 до 107!

ВЛАДАВИНА
СУПЕРПАЦОВА

Ripley

Веровали или не!

**ВЕНЧАНИЦУ
ПРЕКРИВЕНУ
ШКОРПИЈАМА**

ИМАЛА ЈЕ КАЋАНА КАЕТКЕУ, КОЈА ЖИВИ ОКРУЖЕНА ОВИМ ЗГЛАВКАРИМА, НА ВЕНЧАЊУ СА МОНТРИЈЕМ СИЈАНГВОНГОМ, КОЈИ ЖИВИ МЕЂУ СТОНОГАМА. ОБРЕД ЈЕ ОБАВЉЕН У ПАТАЈИ, ТАЈЛАНД, А СУПРУЖНИЦИ СУ ЗБОГ НЕОБИЧНИХ СКЛОНОСТИ У РИПЛИЈЕВУ КЊИГУ РЕКОРДА УШЛИ 14. ФЕБРУАРА 2006. ГОДИНЕ.

**МЕТЕОРСКИ КРАТЕР
ПРЕЧНИКА 30
КИЛОМЕТАРА
ТЕК НЕДАВНО ЈЕ
ОТКРИВЕН У ПУСТИЊИ НА
ЗАПАДУ ЕГИПТА.**

**ДУГ ОД 220.000 ДОЛАРА ЗБОГ
1593 КАЗНЕ ЗА ПАРКИРАЊЕ
ОДБИО ЈЕ ДА ПЛАТИ ЈЕДАН
ТВРДОГЛАВИ ШВЕЂАНИН.**

© 2006 Ripley Entertainment Inc.

5-14

Dist. by United Feature Syndicate Inc.

ЈЕСТЕ ли већ чули да...

••• **Исак Њутн** био је избачен из основне школе. То је учињено на захтев његове мајке која се надала да ће њен син бити фармер ■

••• **време** јавних говора у античкој Атини било је ограничено и мерило се помоћу клепсидре – воденог сата. Оног тренутка кад би из клепсидре истекла последња кап, говорник више није смео да изусту ниједну реч ■

••• **прва „кока-кола“** била је зелене боје ■

••• **амерички** научници су на групи војника добровољаца утврдили да људи после две непрспаване ноћи имају тешкоћа приликом доношења брзих одлука ■

••• **најговорљивији** од свих Шекспирових јунака је Хамлет који изговара 1500 стихова. На другом месту је Ричард Трећи са 1161 стихом ■

••• **ватра** се може запалити чак и ледом. Да би се то десило, неопходно је да комад леда има облик сочива које би Сунчеве зраке сабрало исто као стаклено ■

••• **игра** духова код америчких Индијанаца била је светковина у којој су играчи сматрали да долазе у додир с мртвима ■

••• **никоме** није успело да пољуби сопствени лакат ■

••• **Астеци** су користили кокице као украсе на одећи за свечане прилике и правили од њих огрице ■

••• **кључеви** кућа који су у 15. веку предавани невестама имали су „главе“ у облику срца ■

••• **покварени** сат дневно два пута покаже тачно време ■

••• **најстарији** пас на свету био је један лабрадор по

••• **Зубин Мехта**, диригент Израелске филхармоније, своју изузетно успешну каријеру започео је 1958. године у Београду ■

имену Ађутант. Он се око-тио 14. августа 1936, а уги-нуо 20. новембра 1963. го-дине ■

ПОДТИПНИ
ЗАБАВНИК
6. 7. 2007.

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

КАКО ЈЕ ОСВОЈЕН БЕОГРАД 1941. ГОДИНЕ

ПРЕКО РЕКЕ И У

Дипломац факултета из Вилмингтона, мајстор филозофије и доктор историјских наука Колин Хилон јануара 1998. године у часопису „Други светски рат“, под називом „СС капетан Фриц Клингенберг и заузеће Београда“, објавио је романсирану верзију окупације наше престонице. Неколико месеци касније, и код нас се појавио некријички превод Хилоновог дела под редакцијским насловом „Како је Београд освојило седам хиљада Шваба“. Хилон је, у суштини, неколико сањивих историјских измишљотичних историја претворио у узбудљиви холивудски сценарио јуну и јули, јунака, јунакиња и кукавичлука...

Главни јунак приче Фриц Клингенберг започео је каријеру с амбицијама да на универзитету у Ростуку студира друштвене науке, те дипломира историју. У двадесет другој години пребацио се у СС јункерску школу у Бад Телцу, завршио је и започео каријеру СС официра у „заштитној“ („V“) дивизији, која је 1941. године претворена у Другу СС дивизију „Рајх“.

Клинггенберг је готово читав рат провео у саставу СС дивизије „Рајх“. Током службовања, задобио је углед делотворног, способног и снажљивог заповедника који брине о људима.

Убрзо по доласку у Југославију, Клинггенберг је унапређен у чин капетана и дато му је команда над мотоциклистичком извиђачком јединицом одговорном за прикупљање обавештајних података и одржавање везе с позадинским јединицама.

Током 11. априла 1941. године главни путеви према Београду били су непроходни, те тенковске јединице нису могле да

ГРАД

наставе без инжињеријске подршке. После неколико сати осматрања рањеног града с друге обале Дунава, Клингенберг је веровао да је Београд, због метежа проузрокованог бомбардовањем, зрео да му падне у шаке. У том тренутку, један од његових људи нашао је напуштени моторни чамац. Узимајући са собом само једног поручника и неколико војника, СС хауптштурмфирер започео је прелаз реке. Пут је био крајње опасан јер се од истопљеног снега и обилних киша набујала водена маса незадрживо ваљала, претећи да потопа претоварени чамац. Након искрцавања на десној обали Дунава, Клингенберг је чамац с двојицом војника упутио натраг, са задатком да пре заласка сунца доведу још војника. При повратку, међутим, чамац је наишао на потопљену препреку и потонуо. Тако је капетан са шесторицом људи остао на београдској обали са ограниченим резервама хране и муниције, потпуно издвојен од сопствених снага.

Напредујући дуж пута, ова група изненада је наишла на два камиона и један аутобус са двадесетак југословенских војника. Међу њима се налазио и пијани немачки туриста с одређеним знањем српског језика. Затеченог бомбардовањем, југословенски војници су га ухапсили као шпијуна и требало је да буде стрељан.

Есесовци су их све заробили и продужили, користећи заробљенике и њихове униформе како би прошли југословенске контролне пунктове.

После уласка у предграђе Београда, Немци су улетели у двочасовно пушкарање. На крају су одвезли у град своја заплена возила, на којима је било много рањених заробљеника, укључујући и беспомоћног туристу. Правим чудом нико од есесоваца није био рањен током борбе. Једини „губитак” био је у томе што је један војник пао и угануо зглоб.

Немци су били запањени што их нико није напао у граду. Цивили су ишли својим послом као да се ништа није десило. Нешто после 17 часова тог 12. априла, Клингенберг је наредио поручнику Хансу Хосфелдеру да подигне немачку заставу. По капетановим наређењима, есесовци су почели надмено да се крећу по граду у патролама дајући становништву до знања ко је сада власт.

Прича за малу децу

Градоначелник Београда, обучен у одговарајуће свечано одело и окружен градским званичницима, дошао је код Немаца. После питања о томе шта се дешава, распитивао се о условима предаје. Клингенберг је рекао градоначелнику да је он истурена јединица испред неколико тенковских СС дивизија, и ако радио-путем не достави одговарајуће информације, „Луфтвафе” ће наставити да бомбардује град.

Градоначелник је насео на трик и после једночасовног разговора с Клингенбергом

Немачки извиђачи пред Београдом

отпочео је с неопходним мерама у циљу предаје града. Тада је, као по нарудбини, ескадрила немачких авиона извиђајући надлетала град, што је Клингенберг лукаво искористио.

Војници и градска полиција прихватили су да положи оружје у замену за обуставу даљих немачких напада. Југословенска војска сакупила је своје оружје на градском тргу, а Клингенберг је, заједно с градоначелником, пописивао људство. Затим је наредио свим заробљеницима да се сместе у четири највећа хотела и поставио немачку стражу испред сваке зграде. Шачица Немаца тако је заробила више од 1300 војника и заузела град од 200.000 становника, тако рећи без испаљеног метка.

Клингенбергови људи сместили су се у најбољем градском хотелу. Нагомилали су боце вина и оружје, а двојица војника изгубила су се с домаћим девојкама.

Исте вечери, претходница дивизије „Рајх” коначно је ушла у град очекујући жестоку битку. Нису се обазирали на радио-поруке које су примили да се град предао, верујући да је то непријатељска обмана, односно по-

кушај да се немачке јединице увуку у клопку. Претпостављало се да је Клингенберг са својим људима допао заробљеништва, мучен и принуђен да преда шифру потребну за прописно успостављање радио-везе. Командант 45. корпуса толико је био љут што није добио обавештајне податке да је запретио Клингенбергу ратним судом ако га нађе живог а заробљеног.

Остали делови дивизије „Рајх” и придодате пешадијске јединице „Панцергренадира” ушле су у Београд у пуној снази, следећег дана. Уместо снажног отпора, грађани су их дочекали вином и сиром. Југословенски заробљеници били су регрутовани да би ојачали немачку одбрану у случају каквог герилског напада. Тужно, али кад је градоначелник сазнао да је био надигран, извршио је самоубиство.

У почетку, немачка Врховна команда није веровала да је град заузет. Било је, чак, речи да Клингенберга треба стрелјати што покушава да изиграва јунака. Било је потребно дводневно саслушавање, и лично уверавање генерала Паула Хаузера како би се Берлин убедио да је све у реду.

Колин Хитон, на крају, пристрасно и задивљено закључује да је „Клингенбергово дело надахњивало новим духом немачке војнике који су уздигли храброст изнад свега другог. Прича која се ширила о Клингенберговом подвигу помогла је да се створи мит о немачкој непобедивости, нарочито кад су у питању СС јединице”.

Шта је, у ствари, права истина о шачици Немаца који су заузели Београд?

Прича за историју

Истога дана кад је у Београду оборена влада која је потписала Тројни пакт са Силама осовине, Адолф Хитлер је сазвао Генералштаб и издао „Директиву 25” – наређење о уништењу „непослушне државе”. До вечери 27. марта већ је разрађен план напада – против 31 југословенске одређене су 52 немачко-италијанско-мађарске дивизије, те 2236 авиона. Из више разлога, главна мета напада требало је да буде Београд.

Основна замисао била је да се престоница прво уништи ваздушним ударима а потом, продором брзих моторизованих снага 2. и 12. армије, што пре и физички поседне. Предвиђено је да Оклопна група бр. 1 фелдмаршала Евалда фон

„Освајач Београда”

Фриц Клингенберг рођен је 17. децембра 1912. године у породици нотара немачког градића Реферсхагена. У гимназији је показао занимање за друштвене науке, па је на универзитету у Ростуку уписао студије опште историје. Као и већина припадника средње класе, међутим, Фриц је подлегао пропаганди Националсоцијалистичке партије (НСДАП). Према неким изворима, већ 1931. године постао је припадник „смеђих”, паравојних СА („штурм абтајлунг”) јуришних одреда, а новембра 1932. пребацио се у елитније и перспективније, „црне”, СС-ВТ („штурм-штафел фервигунгструпе”) СС помоћне борбене трупе. Пропали студент историје је, наводно 1934, уписао прву класу СС кадетске школе у Бад Телцу, те 20. априла 1935. стекао чин СС унтерштурмбанфирера (потпоручника). Ови подаци у супротности су с историјском чињеницом да је школа у Бад Телцу званично отворена тек 1937! У сваком

случају, Клингенберг је јануара 1936. распоређен у СС штандарте „Германија” (2. СС пук). Добио је дужност ађутанта и члана комисије која је, под командом СС бригаде-фирера (генерал-мајора) Паула Хаузера, радила на реорганизацији СС-ВТ у елитне борбене јединице СС (Вафен-СС, војне формације СС). Током 1939, спајањем СС штандарте „Германија”, „Фирер” и „Дојчланд”, створена је прва СС-ВТ дивизија. Истовремено, у оквиру пука „Фирер” створена је 15. мотоциклистичка извиђачка чета с Клингенбергом на челу. После окупације Француске, од СС штандарте „Германија”, штандарте „Фирер”, те штандарте „Мртвачка глава” (11. СС пешадијски пук), СС-ВТ дивизија прегруписана је у СС-ВТ дивизију „Немачка”. Почетком 1940. године дивизија добија коначни назив – 2. СС моторизована гренадирска дивизија „Рајх”. Генерал-мајор Хаузер постао је први командант,

Клајста, те 14. оклопни корпус, с 11. тенковском дивизијом генерала Лудвига Кривела као ударном песницом, Београд нападно правцем Софија – Ниш – Велика Плана – Гроцка – Авала. Друга СС моторизована дивизија „Рајх” обергрупенфирера Паула Хаузера и пешадијски пук „Велика Немачка” пуковника Вилхелма Хунерта фон Штокхаузена, иначе у саставу 41. оклопног корпуса 12. армије, јурнули би ка престоници из североисточног Баната, правцем Темишвар – Вршац – Алибунар – Панчево. Коначно, 8. тенковска дивизија генерала Валтера Нојмана-Силкова, из састава 46. оклопног корпуса 2. армије, продрла би од Велике Кањиже до Београда правцем преко Осијека, Сремских Карловаца и Земуна. Како би трупе усагласиле време упада у Београд, 46. корпус започео је продор преко границе 6. априла ујутро. Оклопна група 1 и 14. корпус покренути су 8. априла у 5.20 часова, док је 41. корпус, као најближи циљу, преко банатске равнице кренуо тек 9. априла.

Иако је југословенска влада 3. априла 1941. Београд прогласила отвореним, небрањеним градом, само три дана касније, у недељу у 6.45, „Лифтвафе” је започео крвави пир над престоницом. На град је 6. априла у четири наврата сручено хиљаде бомби свих типова. Користећи пламене језике као репере, уследило је ноћно бомбардовање између 6. и 7. априла, те још једно дневно, 7. априла. Град је остао без струје и воде, с пожарима који су гутали читаве квартове, са стотинама порушених зграда и хиљадама погинулих недужних цивила. После почетне панике и масовне евакуације у околна места, међу грађанима је завладала апатија. У мраку, без воде и довољно хране, без крова над главом, с несахрањеним жртвама расутим по улицама, утучено су чекали даљу судбину. Трупа у граду није било а све команде и установе одмах су евакуисане.

Не наилазећи на већи отпор југословенских снага, 8. тенковска дивизија већ 12. априла, у 2.30 ујутро, освојила је Сремску Митровицу, рано по подне била је у Руми, а непосредно након 17.00 часова чело дивизијске колоне протутњало је улицама Земуна, осмотрило рушевине железничког и друмског моста, те започело запоседање града.

Фелдмаршал Клајст ушао је 9. априла са својим трупама у Ниш и, прешавши за три дана, и то под борбом, 700 километара, поseo Авалу.

Док је верни ађутант, Клингенберг, у чину СС хауптштурмфирера (капетана), преузео команду над мотоциклистичким извиђачким батаљоном.

Инвазија Француске за Клингенберга је била ватрено крштење. Једном приликом, његов вод био је „прикован” за земљу митраљеском ватром. У исто време, лаки тенк ПзКв Марк II, уз пратећу подршку, наишао је на мину и букнуо. Посада, тучена непријатељском аутоматском ватром, није могла да се извуче из пламтећег возила. Док су СС гренадири покушавали да спасу тенкисте, Клингенберг је претрчао 100 метара брисаног простора и, потпуно неозлеђен, трочлану француску посаду митраљеског гнезда побио ручним бомбама. За ово дело стекао је први, Гвоздени крст II реда.

Други пут, како би одбио Французе који су већ ускакали у немачке ровове, батерији 88 mm као координате за ватру одредио је сопствени положај. У наредној борби позвао је бомбардере „јункерс Ју-87”, позна-

За 41. корпус највећа препрека било је лепљиво панонско блато, поплављена поља, те непроходни и закрчени путеви. Озбиљнији отпор, на Алибунарској греди, СС оклопницима пружили су само неустрашиви борци 4. вршачког коњичког пука „Великог кнеза Константина Константиновича”. Савладавши коњанике, немачке трупе наставиле су напредовање и, 12. априла у 9.30 часова, гренадирски пук „Велика Немачка”, као претходница СС дивизије, ушао је у Панчево.

Пет редова и два официра

Судбина Београда практично је била запечаћена. Југословенска команда наредила је 10. априла да се све оперативне снаге из Баната повуку на десну обалу Дунава. У ноћи између 11. и 12. априла дигнути су у ваздух савски железнички мост из 1884, друмски ланчани мост „Витешког краља Александра” из 1934, као и панчевачки мост „Краља Петра II” из 1935. године. С Немцима у Земуну, Панчеву и на Авали, Врховна команда закључила је да је сваки отпор само продужетак агоније престонице. Донета је одлука да се у граду и око њега не пружа никакав оружани отпор па су трупе одбране Београда и Сремска дивизија 12. априла повучене на леву обалу Топчидерске реке. Тако је истог поподнева, рањени, попаљени, полуисељени град, без иједног војника који би се одупро освајачу, био савршена позорница за предстојећу представу.

СС дивизија „Рајх” била је једна од најелитнијих јединица немачких оружаних снага. Углавном је била састављена од пре-

Капетан Клингенберг,
једина сачувана фотопрографија.

тије као „штука”, да дејствују непосредно испред његових положаја и тако спрече повлачење непријатеља. Тада је командант батаљона потпуковник Ханс Екхолд предложио Клингенберга за други, односно, Гвоздени крст I реда.

Клингенбергове службене оцене указивале су на упорност, храброст и креативност. Зато што се из смртоносних ситуација увек извлачио неповређен, добио је надимак Ча-

каљених ветерана из Пољске и Француске, као и фолксдојчера из окупираних земаља, а упућивана је на све критичне тачке где је требало „вадити кестење из ватре”.

У саставу дивизије налазила се 2. чета извиђачког батаљона с хауптштурмфирером (капетаном) Фрицом Клингенбергом на челу. Чета је била опремљена снажним БМВ Р-75 мотоциклима с приколицом, тако да је брзо и лако могла да се креће и ван путева, по сваком терену и времену.

Једно извиђачко одељење 2. чете 12. априла пре подне избило је на леву обалу Дунава. Клингенберг је утврдио да је панчевачки мост само неколико сати раније срушен. Посматрајући догледом десну обалу, могао је да запази мртвило, дим попаљених зграда и пусто подручје Вишњице и Карабурме. Искусни капетан закључио је да у граду вероватно нема никаквих војних снага и да је то савршена прилика да стекне славу освајача „тврђаве Београд”. Гацајући по шеварима и врбацима, Немци су око 16 часова нашли скривени моторни чамац југословенске војске. Капетан Клингенберг, поручник Ханс Хосфелдер, двојица подофицира, те петорица редова пребацили су из приколица БМВ-а лично наоружање и резерве муниције и хране, упалили ванбродски мотор и упутили се у „форсирање” мутног, набујалог Дунава. По свему судећи, прелазак огромне усталасале реке у претрпаном чамцу, био је најопаснији део читаве операције „освајања Београда”. Мокри и промрзли, Немци су око 17.00 часова срећно пристали уз десну обалу Дунава. Клингенберг је двојицу војника чамцем одмах упутио натраг, да доведу појачање. Једно дебло је, међутим, преврнуло чамац и тешка опрема одвукла је војнике на дно реке.

Тако осталој седморици није преостало ништа друго него да се пустим вишњичким друмом упуте ка Карабурми и даље, центру града, односно према немачком посланству.

Корачајући опрезно, с оружјем на готовс, есесовци су све дубље залазили у град и утврдили да нема живе душе која би им пружила оружани отпор, а да ретки цивили, огуглани на страхове претходних дана, на њих не обраћају посебну пажњу. Изненада, у сусрет им је наишла колона коју су чинила два „Фордова” војна камиона и један изанђали аутобус с педесетак уплашених, необријаних и уморних резер-

робњак. Осим тога, уживао је углед човека који је спреман да уради све, чак и на самој граници закона, ради добробити својих људи. Прича се да је чак обучавао војнике како да се дочепају основних средстава за преживљавање. Једном приликом, возни парк Клингенбергове јединице био је подвргнут дивизијској инспекцији. Да би добио позитивну оцену, хитно је морао да оспособи шест неисправних мотора. По обичају, разаслао је људе да, како знају и умеју, нађу делове неопходне за оправке. На крају се испоставило да је једина невоља у томе што је комисија наишла на вишак од шест исправних машина БМВ Р-70, свеже обојених како би се прикрило њихово порекло, односно, претходни власник. Клингенбергов командант „закмурио” је на ово али га је опоменуо да не жели „да виси” због сличних делатности.

После „београдске пустоловине”, Клингенберг је, захваљујући војној пропаганди, постао медијска звезда. Лично Хитлер га је одликовао трећим, Витешким крстом. Ду-

виста 49. допунског пука Сремске дивизије југословенске војске. Међу другопозивцима у сивомаслинастим униформама клаптио се и полупијани немачки туриста са статусом „ратног заробљеника”. Војници су се с олакшањем предали седморици есесоваца. Група, наиме, није примила наређење о повлачењу на леву обалу Топчидерске реке па је бесциљно лутала, и то у потпуно погрешном смеру, стрепећи да непријатељ не припуца на њих. Тако је Клингенберг неочекивано добио превоз, водиче и преводиоца – туристу који је на туцао српски. Моторизована, група се знатно брже кретала пустим улицама и за неколико минута стигла до Булеvara краља Александра и немачког посланства, где их је одушевљено дочекала нарочито припремљена тројка.

Припреме за запоседање Београда, наиме, темељито су вршили немачки обавештајци, првенствено они у надлежности СС. Министар иностраних послова Рајха Јоаким фон Рибентроп још 2. априла наредио је да се немачка амбасада у Београду (бивше чехословачко посланство) одмах евакуише, с тим да у згради остану само саветник Герд Фајне, војни изасланик и шеф диверзантско-обавештајних група пуковник Рудолф Тусен, и опуномоћеник Главног уреда безбедности Рајха (РСХА) СС штурмбанфирер Карл Лот Краус. У подруму зграде, под гомилама угља, сакривена је радио-станица која ће служити за одржавање везе с немачким трупима, а на тавану припремљена велика застава са „свастиком” коју је требало развити одмах по уласку првих немачких трупа. Ово би, с једне стране, симболично означило пад града у руке освајача, а, што је далеко важније, сопственој артиљерији и авијацији ставило би до знања да даља дејства треба обуставити.

Група из подрума

Након одушевљеног поздрава с Клингенберговом групом, Немци су одмах, од крова до приземља посланства, развили црвену нацистичку заставу, и радио-станицом вишој команди јавили да је Београд „пао”. Према Ратном дневнику 2. немачке армије, током ноћи 12/13. априла, делови 8. дивизије са земунске стране посели су северне крајеве града, а 13. априла у 6.30 и Евалд фон Клајст, на челу 11. оклопне дивизије, свечано је ушао у Београд. Истога дана, са севера је пристигао

го је, под надимком Стари, „чуван” као својеврсна реликвија Вафен-СС (Оружаних СС формација). Углавном су му приређиване турнеје на којима је приказиван као чудо од храбрости. Чинило се да ће мир наћи 15. марта 1944, кад је постављен за команданта кадетске школе Бад Телц. Крајем исте године (21. децембра 1944), међутим, унапређен је у СС штандартенфирера (пуковника) а, 12. јануара 1945, постављен за команданта 17. СС оклопне гренадирске дивизије „Гец фон Берлихинген”. Погинуо је 22. марта исте године, борећи се на челу дивизије против 15. корпуса 7. америчке армије, југоисточно од Сарбрикена. Сахрањен је на немачком војном гробљу у Андилију, Француска ■

БЕОГРАЂАНИ!

Јуна 12 априла 1941 год. после подне Немачка војска ушла је у Београд.

Тога дана у 5 часова после подне предао сам Општину града Београда према добијеном наређењу Команданта места пуковнику Тусену.

Командант места наредио ми је да осигурам мир, ред и безбедност.

Ја сам дао реч да ће мир, ред и безбедност у Београду бити осигурани. Одмах сам створио наоружану грађанску стражу, која је још синоћ почела патролирати по граду. Ову стражу организоваћу како треба да би она могла у потпуности одржати мир, ред и безбедност у Београду.

Командант места изразио је жељу, да ја и даље вођим Општину и обављам све функције председника Општине. Ову тешку дужност примио сам уверен, да ће ми сваки становник града пружити помоћ, која се буде тражила за испуњење овог задатка.

БЕОГРАЂАНИ!

Командант места изјавио ми је да ће се Немачка војска најкоректније понашати према грађанству, али је тражио да грађанство безусловно испуњава његове наредбе и наређења Председника Општине.

Позивам вас све од реда да се и ви појално и коректно понашате према немачким војницима и да испуњавате све наредбе команданта места и наређења Председника Општине.

Сваки изглед и инцидент биће строго кажњен по војним законима. Кретање улицама допуштено је од 5 часова изјутра до 19 часова увече. Ноћу је допуштено кретање само наоружаној грађанској стражи која одржава мир, ред и безбедност као и службеним лицима, која имају на левој рупи одређену ознаку.

Данас се Општина са Ташмидана, из пећине и склоништа Прве женске гимназије враћа у зграду у Узуз Мирковој улици бр. 1 где ће наставити свој рад.

БЕОГРАЂАНИ, будите свесни времена и околности у којима живимо и предајте се својим редовним пословима, мирно и пријатељно, како би одржали себе и своје породице.

Општина града Београда учиниће са своје стране све што је у њеној моћи да задовољи ваше најпрече потребе: исхрану, здравље и сигурност.

Бр. 44
13 априла 1941 год.
Београд

В. д. ПРЕДСЕДНИКА,
Општине града Београда,
Ибан М. Милићевић

*Први пролас окупиционих власи
Београђанима. Фотографија
из „Полишкиној” архива показује
срушен железнички мост на Сави.*

Тако се догодило да је Краус већ 13. априла имао на располагању делотворну, сурову и искусну групу обавештајаца и полицајаца задужених за прогон и уништење противника свих врста, као и успостављање новог политичког поретка у окупираном граду. Сутрадан, 14. априла, у Београд је ушла и „Обавештајна група Првог одељења војно-обавештајне службе – Абвера”. Тако су се у граду, за само 48 сати, не рачунајући прикривене „кртице” које су „испливале” на површину, сјатили сви могући политички, полицијски и војни обавештајци, према којима су „обични” извиђачи 2. чете моторизованог батаљона СС дивизије „Рајх”, са све својим униформама и „неустрашивим” СС хауптштурмфирером Фрицом Клингенбергом на челу – изгледали као мала деца. Ови професионалци одавно су располагали списковима свих лојалних државних чиновника; тако су брзо створили власт, наредивши да домаћа полиција и жандармерија одмах наставе своје редовне дужности.

Тиме би права прича била готова ■

Бранко Бојдановић

седам

и пешадијски пук „Гросдојчланд” који се ослањао на Клингенбергове обавештајне податке али није имао довољно техничких средстава да форсира Дунав и стигне пре 8. или 11. дивизије.

Иначе, основни задатак трочлане групе која се скривала у подруму немачког посланства од 4. до 12. априла био је да припреми терен за прихват војне, обавештајне и политичке делове окупационих трупа. Непосредно након почетка војних подухвата, наиме, од 60 оперативаца Службе безбедности (СД), Полиције безбедности (СИПО), Тајне државне полиције (ГЕСТАПО), Криминалистичке полиције (КРИПО), те Службе оперативног извиђања бр 4, штандартенфирер др Вилхелм Фухс окупио је злогласну „Делатну групу Србија” („Ајнзацгрупе Србиен”). Она је пратила 46. корпус Друге армије током напредовања кроз северозападни део Југославије. Кад је проценио које јединице имају највеће могућности да прве уђу у престоницу, Фухс је 25 обавештајаца, предвођених штурмбанфирером Густавом Јонаком, пребацио у СС дивизију „Рајх”.

БМВ Р-75,
главни превоз
Клингенбергове
извиђачке чете.

НАУКА ОБЈАШЊАВА НЕОБЈАШЊИВО

ЗАЧАРАНА

Откривена је случајно крајем августа прошле године код обале Балтичког мора. У њој влада мртва тишина јер тамо птице не певају. У њој дрвеће расте у немогућим облицима. Да ли је за то крива једна девојка из бајке?

ШУМА

У природном парку на граници руске енклаве Калињинграда и Литваније постоји део шуме који би запрепастио и славног детектива Шерлока Холмса и агента Фокса Молдера, јунака телевизијског филма „Досије X”. Јер, тамо борови расту у невероватним и немогућим облицима и положајима: нека стабла и гране иду у цикцак, нека вијугају попут змије, нека иду спирално или праве пун круг, а има их и у облику престола па, чак, и мандолине!

Шума се зове Курска коса и налази се на обали Балтичког мора. Директор тог природног парка Александар Формичов прича да је у тај део шуме набасао сасвим случајно кад је ишао да бере печурке. „Гото-

во сам се скаменио”, изјавио је за руски недељни лист „Итоги” који је опширну репортажу посветио чаробној шуми у којој се ни птице не усуђују да цвркућу и где влада мртва, узнемирујућа тишина.

Због заљубљеног принца?

Тајанствена борова шума, за коју се досад није знало да постоји и коју као да је извајала нека невидљива сила, изазвала је огромну радозналост и у самом Калињинграду у Русији, некадашњем Кенигзбергу, граду чувеног немачког филозофа Имануела Канта у тадашњој Источној Пруској, и у Литванији. И увелико се нагађа и расправља о томе зашто и

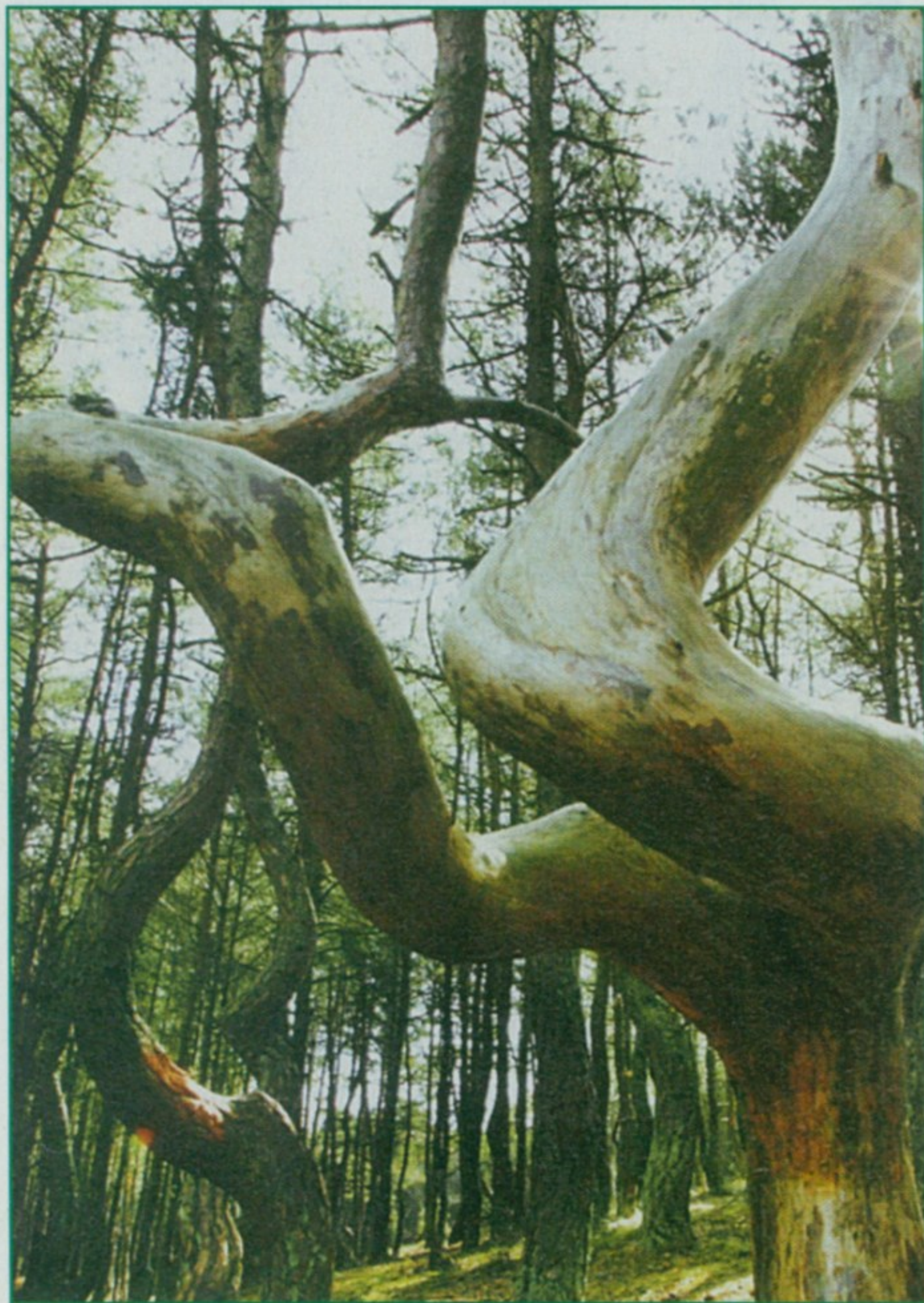

Усред чудноватих облика посађен је један од нових, сасвим младих борића. Очекује се да они, можда, открију шта то ову шуму чини толико јединственом.

осам

Два дрвета
из шуме
Курска коса

И ово су борови
зачаране шуме

како се дрвеће у њој извија на најневероватније начине.

Владимир Куликов, историчар с којим су разговарали новинари листа „Итоги“, каже да је уверен да у „шуми која игра“ нема ничег нарочито изузетног, поготово не дејства чудних, непознатих сила. Сличних, ако не баш истих, појава има и у скандинавским земљама и у суседној Литванији. Чудни облици дрвећа настали су због нарочитог састава доњег дела тла и јачине и правца ветрова. Тако каже Куликов. Али, како то баш у само том једном делу шуме? Ипак, његова претпоставка није немогућа.

У области Курска коса живи заједница руских старовераца, како се зову руски православ-

ци верни литургијама и обичајима који су у црквама били на снази до реформе коју је извршио патријарх Никон 1654. године. Они су, када су загонетни борови откривени, у старим записима нашли древну народну бајку о Предислави.

Тако се звала девојка која је, учинивши да дрвеће у тој шуми игра, убедила једног пруског, у њу заљубљеног, принца да напусти паганство, веровање у много богова, и преобрати се у хришћанина.

Енергетски вртлог Силе?

Неки биолози указују на гусенице извесног лептира које, хранећи се пупољцима борова,

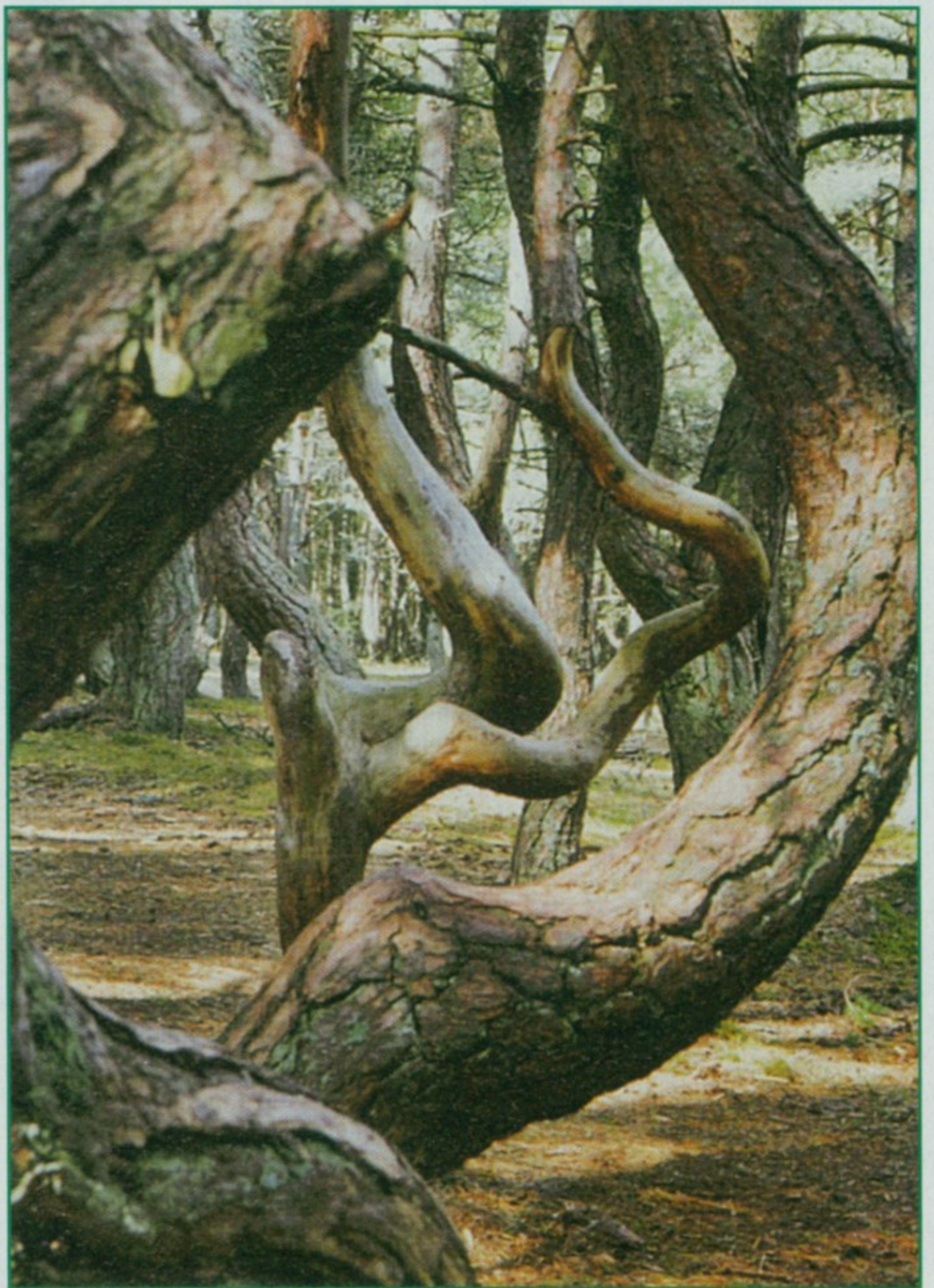
изазивају ненормалан раст стабала и грана. Далеко је примамљивија претпоставка групе космобиолога аматера по којима је зачарана шума Курска коса „област Силе“ између бескрајног свемира и живих бића на Земљи, слично као мегалитски споменик Стоунхенџ у Енглеској или египатске пирамиде.

„У овој шуми“, тврди Михаил Буклин, један од њих,

је да у области ове необичне појаве посади извешан број „здравих“ борића, па да се после извесног времена види хоће ли расти право, како дрвеће обично ради, или ће „играти“. Одговор стиже за коју годину.

Дејство отровних гасова?

Не обазирјући се на све ове мање-више бајковите претпо-

„протиче невидљива веза која спаја васиону и Земљу и то ствара енергетски вртлог. По мишљењу свих космобиолога, том енергијом највише је набијен бор чије је стабло у облику круга: ако се кроз тај круг прође, тврде они, свом животу додаје се цела једна година. Треба само пазити како се туда иде: да би живео дуже, човек с позитивном енергијом мора да прође кроз круг крећући се према Сунцу, а особа набијена негативном енергијом треба да иде леђима окренута Сунцу.

У жељи да загонетку реши уз помоћ науке, директор природног парка Александар Форничов, човек који је зачарану шуму и нашао, одлучио

ставке, многи научници тврде да је „зачарана шума“ само последица хемијског загађења изазваног пре више од шездесет година у том делу земље. Тридесетих година 20. века ненастањене и удаљене шуме служиле су Немцима за испробавање разних врста бојних отровних гасова намењених употреби у Другом светском рату. И дрвеће је прво осетило последице ових проба развијајући се на погрешан начин.

И ово је, засад, само претпоставка и, уколико се истраживања која се обављају у Курској коси потврде, зачарана шума могла би да понесе назив упропашћена шума ■

Б. Д.

УПУТСТВО ЗА БУДУЋЕ КЊИЖЕВНИКЕ

За време недавног боравка у Београду, чувена америчка књижевница Ерика Џонг, у разговору с новинарима, открила је једну важну ствар о себи. Наиме, рекла је како је још од детињства непогрешиво знала да ће постати писац и ништа друго. Имајући то у виду, све остало у њеном животу кренуло је у том смеру. Увече, пред одлазак на спавање, пре него што би угасила светло у својој соби, девојчица је љубила слике писа-

шест књига поезије, читав низ есеја и новинских текстова... Ерика Џонг је професор и гостујући професор на више светских универзитета, између осталог на Универзитету Мериленд, Градском универзитету у Њујорку; књижевност и писање предаје и у Салцбургу, на Универзитету „Бен Гурион“ у Израелу, на Бенингтрон колеџу... Своје студенте Ерика Џонг подучава поезији и прози минувших времена, али и писању.

ЕРИКИНА ПРАВИЛА ПИСАЊА

ца, обично штампане на полеђини књига. То је вероватно био детиње искрен начин да им непосредно – пољупцем – захвали за оно што су за собом оставили поколењима на дар. Ерикина мајка била је згрожена овим необичним вечерњим обредом своје кћерке: да љуби фотографије мртвих људи. С друге стране, Ерика је сматрала да је мајка само љубоморна, па није престала на свој начин да захваљује писцима.

Отац Ерике Џонг Самјуел Вајсман, пољско-јеврејског порекла, био је џез музичар, а мајка Еда Мирски, Јеврејка руског порекла – сликар. Отац је још као младић почео да сарађује с Колум Портером на Бродвеју, али, схвативши да од своје зараде неће моћи да издржава породицу, те да је Кол Портер само један, одлучио је да почне да се бави трговином. Живели су сложено у западном делу њујоршког Менхетна. Уметничке склоности тада су можда још више избиле на видело у породичном животу Вајсманових (односно, Манових): чланови породице свирали су, ишли на концерте, сликали и читали. Више од шездесет година касније, Ерика Џонг рекла је да јој животном искуство и сазнања говоре да управо музика може најбоље и најдубље да изрази људску душу... Затим следи поезија.

Било како било, Ерика је студирала књижевност и била пред докторатом на Колумбија универзитету кад је објавила светски бестселер „Страх од летења“, својеврсну женску интелектуалну и сексуалну исповест. Књига је продата (званично) у више од осамнаест милиона примерака (незванично, у знатно већем броју)! Остало је мање или више познато... Осам књига прозе,

десет

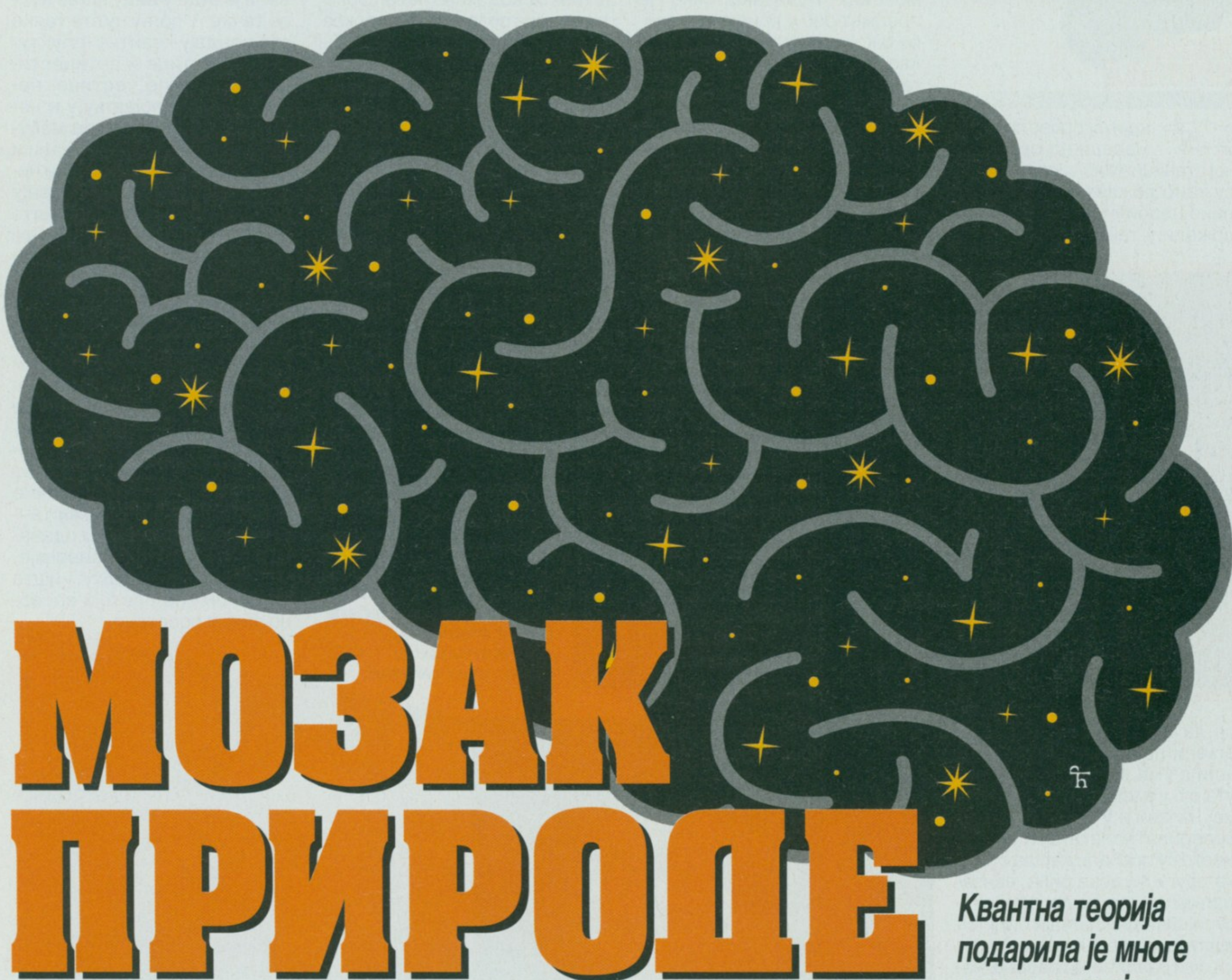
...говоре пре свега о томе да у књижевности и уметности нема правила. Важни су радост, задовољство и... детиња искреност

Несумњиво пуна животне снаге и позитивног, доброћудног односа према свету и људима, Ерика Џонг будућим писцима предлаже својих двадесет „златних“ правила. Истовремено напомиње да никаквих правила заправо нема. Будући да међу читаоцима „Забавника“ постоје свакако и они који би желели да постану писци, ово је прилика да сазнају која су то Ерикина правила за писце:

1. Имај вере, не гаји цинизам
2. Усуди се да сањаш
3. Не мисли на објављивање
4. Пиши из задовољства
5. Наведи читаоца да окрене страну
6. Заборави политику (нека твоја стварна политика исијава кроз тебе)
7. Заборави интелект
8. Заборави его
9. Буди почетник
10. Прихвати промену
11. Не сматрај да твој ум захтева преправке
12. Не очекуј одобравање зато што говориш истину (од родитеља, политичара, колега, пријатеља...)
13. Користи све
14. Запамти да је писање херојски чин
15. Пустите секс (тело и телесни свет) да уђе!
16. Заборави критике
17. Исклажи своју, а не светску истину
18. Сети се да будеш с ногама на земљи
19. Сети се да будеш диваљ
20. Пиши за дете (у себи и другима)

М. О.

МОЗАК ПРИРОДЕ

Можда ће једно од највећих открића у науци бити ако се докаже да је све што нас окружује међусобно повезано. Квантна теорија давно је предвидела чудесну врсту везе коју је један од њених оснивача Ервин Шредингер назвао квантна увезаност (quantum entanglement). Али, њено постојање толико је страно свету у коме живимо и нашем искуству да је већина научника веровала да је занимљива само за теоријска разматрања и да је једино могућа у микроскопском свету елементарних честица. Однедавно овакво гледиште почело је да се мења.

У прилог томе иду недавно изведени огледи у којима су брижљиво припремљени атоми остали у вези и када су раздвојени неколико километара. За неке стручњаке био је то додатан разлог да предложи смелу теорију којом очигледну сличност између живих бића покушавају да

објасне квантном увезаносту. Мисли се на сличности у грађи ћелија, ДНК, органа и мозга, међу различитим врстама. Други научници покушавају увезаних честица присутних у мозгу настоје да протумаче нашу свест и рад мозга. Они доводе у сумњу гледиште већине стручњака да је мозак само једна врста машине, сачињен од велике гомиле неурона и наслућују да постоји нешто више – да је мозак квантни рачунар. Појединци чак предлажу да је цела васиона један самоувезани објекат! Хоће ли се на крају показати да она није налик великој машини, већ пре великој мисли, информацији?

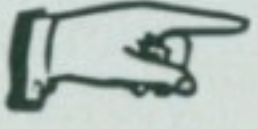
Увезани умови

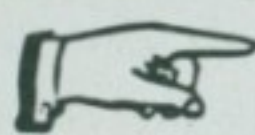
Из више разлога многи истраживачи сматрају да се савремена физика данас налази на великој прекретници, као што се пре више од сто година налазила класична физика. Тада је требало објаснити неразумљиве појаве, фотоелектрични ефекат и

зрачење црног тела, из чега се, као последица, родила квантна теорија. Сада, кад је квантна механика чврсто у седлу, постепено се увиђа какве би дубоке последице могло да изазове потпуно разјашњавање квантне увезаности. Хоће ли и оно донети велики преокрет?

Да се пажња појединих стручњака усмери у правцу квантних појава заслужне су и појаве које упркос многобројним различитим покушајима кроз историју ни до данас нису ваљано објашњене. Ту најпре спадају интуиција, телепатија, видовитост, па и деловање наше свести. Постоји мноштво примера из свакодневног живота који не могу да се објасне простим деловањем наших чула. На пример, многим се понекад догађало да кад зазвони телефон знају ко их зове и пре него што су подигли слушалицу. Или, зар нам се бар једном није десило да помислимо на неку особу, па је потом сретнемо на улици? Значи ли то да су наши умови

*Квантна теорија подарила је многе увиде у магију материје, али до сада је испитивала само природу податомског света. **Квантни холограм** је покушај да се квантне законитости прошире на сву постојећу материју, психичке појаве и нашу свест*

увезани? Познати су и огледи с псима који су могли да предвиде тачну путању којом ће се њихове газде вратити с посла. Или огледи с кунићима који су лакше налазили путеве из сложенијих лавирината јер су користили искуства претходних кунића. Ипак, у јавности је мало познат случај два руска космонаута

који су провели шест месеци на орбиталној станици „Мир”. Јер, оно што су тамо доживели било је толико необично да су то дуго држали у тајности. Бојали су

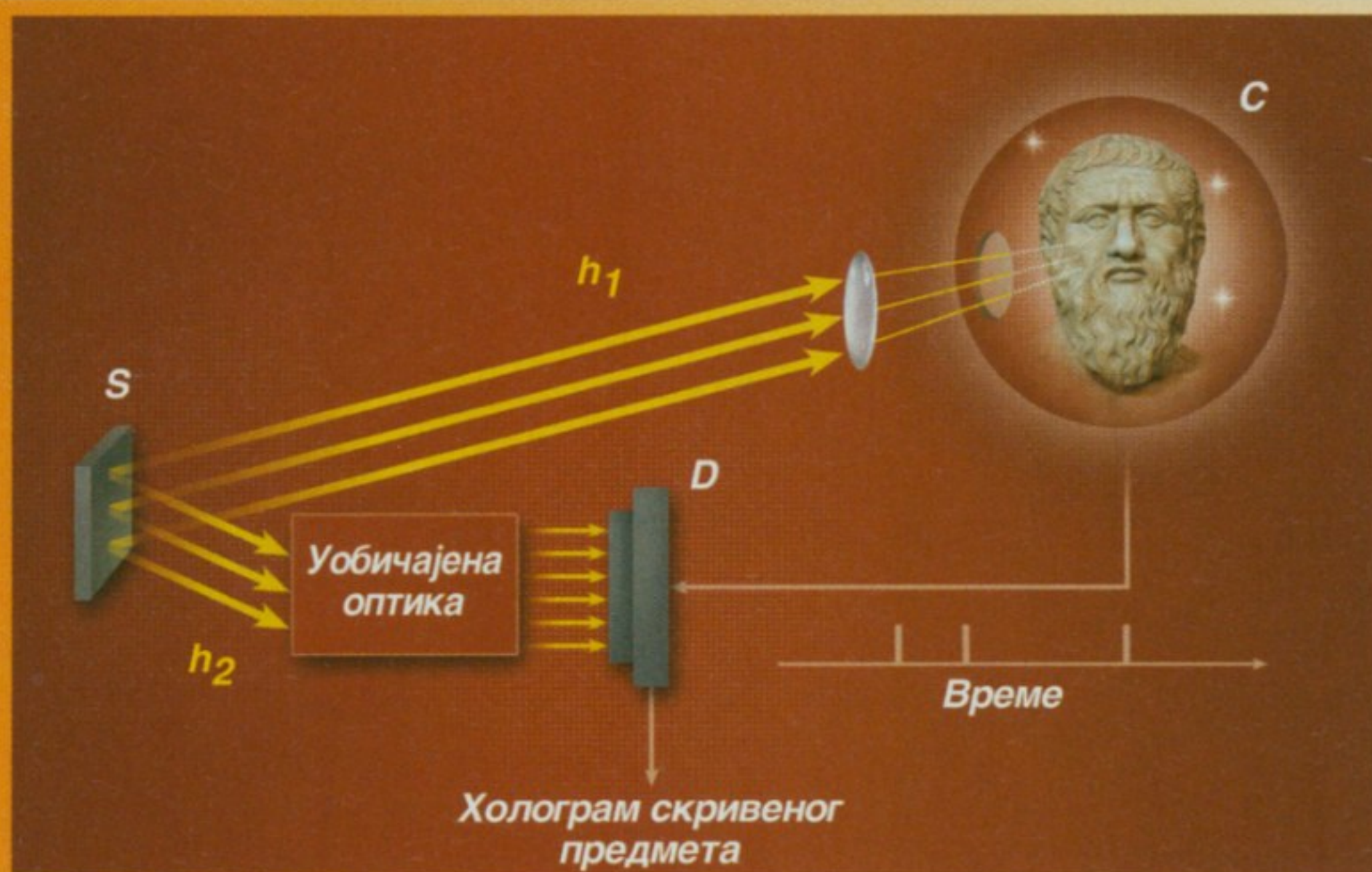
који не могу да се добију преко уобичајених просторно-временских података. Ако је предмет био у присуству особе о којој се траже подаци, по квантној теорији историја догађаја предмета и те особе укрштају се. Предмет „памти” не само уобичајене просторно-временске податке, већ и сва квантна стања кроз која је пролазио. Зато, ако дође у додир с предметом, обдарена особа може да извуче и податке о

Сматра се да би квантне појаве могле да буду и носилац инстинкта код животиња. Осим тога, неке обавештајне службе потајно користе овакве натприродне способности људи не би ли откриле поверљиве податке непријатеља.

Поље нулте тачке

У новим теоријама, поред квантне увезаности, користи се још један квантни појам: „поље нулте тачке”. Крајем

небеских тела налази само вакуум. Квантна теорија оживела је етар у виду поља нулте тачке. У пољу нулте тачке где владају квантне флуктуације, честице и античестице, виртуалне честице, не престано се појављују и нестају. Очигледно је да међупланетарни, међузвездани и међугалактички простори нису празни. Јер, наглашавају неки стручњаци, како нешто што је сасвим празно може да буде закривљено? По њима, поље нулте тачке прекрива целу васиону и можда је темељ на коме почива цео појавни свет, она крајња стварност из које све произлази и у коју се све враћа. Све податомске честице (протони, кваркови...) сливају се у огроман океан енергије. Овај океан подржава све што постоји у васиони тако што одржава равнотежу тачним и правовременим одавањем и примањем енергије. Према овом гледишту, ништа у васиони не постоји засебно, све је повезано

Квантна холографија. S је извор увезаних парова фотона. C је удаљена шупља сфера (лопта), у којој се налази скривен предмет (биста Платона није случајно одабрана). Унутрашњост сфере је осетљива на појединачан фотон. D је детектор осетљив на појединачан фотон. h_1 и h_2 означавају оптичке системе који преносе увезане фотоне до C и D. Танке и дебеле линије означавају оптичке, односно електричне сигнале.

се да ће њихови претпостављени посумњати да су сишли с ума. Обојица астронаута су, у различитим тренуцима, на јави и у сну, доживели невероватна стања свести. Често су осећали као да су нека друга људска бића, ванземаљци или да су чак диносауруси! Ови доживљаји били су врло уверљиви и детаљни. Чули су и различите гласове, наређења, а могли су да предосете и кварове на својој свемирској станици, јер су се касније они заиста догодили. Астронаути су имали јасан утисак да све ове чудне информације потичу однекуд ван њих самих. Другим речима, да су они само објекат и део једне непрекидне целине.

За приличан број људи чак ни овакви догађаји нису велико изненађење јер многи верују у постојање парапсихолошких појава. Али, током последњих година догодило се нешто што надилази веровање појединаца. Све више је озбиљних стручњака који их не виде као превару, последице халуцинација или душевних болести, већ настоје научно да их објасне. Да би расветлиле злочине код којих нема довољно доказа, полиције неких земаља користе „видовњаке” или „профајлере”, нарочито осетљиве (екстрасензитивне) особе. Ови посебно обдарени људи најчешће морају да дођу у додир с неким предметом с места злочина. Онда су некад у стању да прикупе податке

дванаест

Чувени немачки песник Волфганг фон Гете имао је 1771. године визију свог двојника. Путујући у Друзенхајм, доживео је приказу себе самог у неуобичајеној одећи како јаше из супротног смера. Осам година касније песник се поново нашао на том путу у одећи какву је носио његов двојник у визији.

траженој особи. Претпоставља се да се можда нешто слично догађа и код паса трагача мада је уобичајено тумачење да ове животиње имају само изоштрено чуло мириса.

19. века Мајклсон и Морли извели су оглед чија последица је било одбацивање постојања етра у целом „празном” простору васионе. Закључено је да се између свих

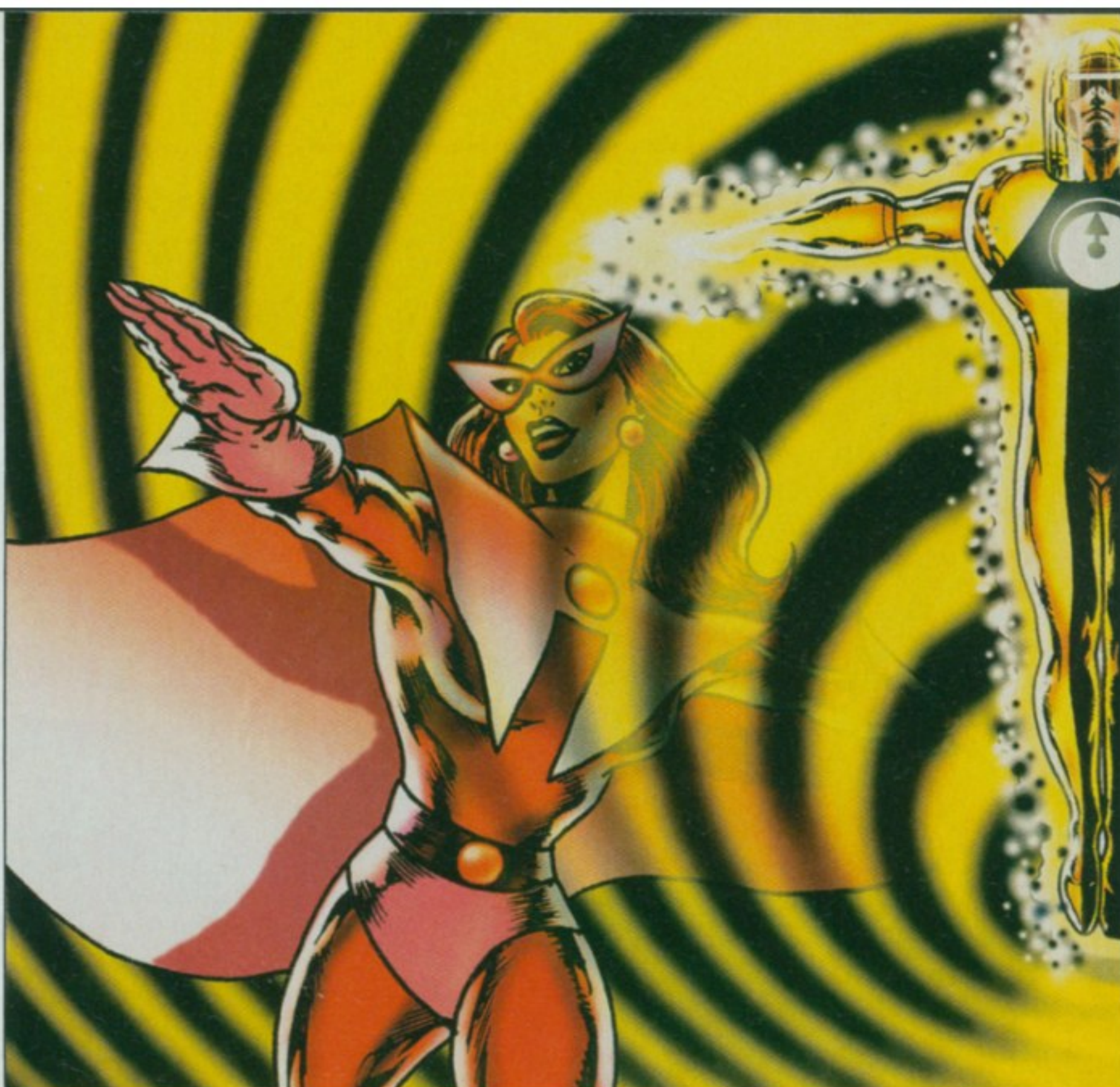
у мрежу догађања. Зато све што чинимо делује и на цео свемир, али и обрнуто – све што се догађа било где делује и на нас. Слично нам каже и јеврејска Кабала својим појмом Аина из кога све потиче и коме се све враћа

ћа или индијска духовна баштина која говори о Акаши – темељу свемира, у којој је записано све што се догодило, што се догађа и што ће се догодити. Наука Запада, у основи материјалистичка и механицистичка, почела је да се мења прихватајући могућност да су и оваква, источњачка гледишта, можда тачна. Заправо, постоји за сада мали научни покрет који покушава да докаже да је све што постоји – и прошлост и садашњост и будућност – записано у чудном пољу нулте тачке.

Али, како је уопште могућа ова веза између квантног и великог света, кад је управо то камен на који се спотакла савремена физика? Неки стручњаци предвиђају да би мост између ова два света, једног у коме суверено влада теорија кванта и другог у коме је неприкосновена теорија релативности, могао да буде квантни холограм – замишљена квантна појава, чуднија од свих постојећих. Одашиљање и упијање кванта свих физичких објеката на нултој тачки (на нула степени Келвина) теоријски је добро заснована појава. Нове теорије ово гледиште продубљују сматрајући да би ово поље могло да буде основа која омогућава постојање квантног холограма, и то на свим температурама. Јер, мада се огледи с квантним честицама изводе под строгим условима температуре и притиска, неки истраживачки радови с функционалном магнетном резонанцом (fMRI) показали су да таква ограничења изгледа нису увек неопходна.

Холографска васиона

Да бисмо лакше разумели о чему се ради, подсетимо се прво шта је холографија. То је она необична појава која почива на особини светлости да може да се понаша као талас на води. Холограм се добија нарочитим поступком, у посебним уређајима, чији најважнији део је ласер. Помоћу ласера сними се светлосни талас на филм, при чему се добије низ светлих и тамних линија (које и саме личе на талас). Линије су настале после слагања таласа два светлосна снопа. Једног који је пре него што је пао на филм осветљавао предмет и другог који је заобилазним путем доведен на филм да се сретне с првим. Ове линије веома су танке јер их има и до неколико хиљада по једном милиметру филма. Али, њихов број, густина и облик

Холографски поглед на свет Све је таласање, све је музика!

Поспите ситан песак по мембрани бубња. Затим узмите нотну виљушку и ударите је непосредно изнад мембране. Она ће почети да вибрира. У зависности од добијене ноте, песак ће направити одређени геометријски облик. То нам показује да се вибрације исказују кроз одговарајуће геометријске облике. Облик је, значи, начин уређења енергије. Геометрија је замрзнута музика. Да Бог постоји знамо по савршеном складу који постоји у васиони. А ми смо само вибрације божанског, савршеног дизајна.

Све у природи постоји захваљујући мустрама – на холографски начин записаним геометријским облицима. Вибрације у квантном холограму оживљавају геометријске облике из којих настају стене, дрвеће, биљке, људи... Васионски квантни холограм садржи све могућности које икада могу да се догоде: прошлост, садашњост и будућност. Можемо да изаберемо само неки од облика који је већ записан у њему ■

носе све податке о трећој димензији предмета. Ови подаци много су потпунији од података које можемо да добијемо уобичајеним осветљавањем предмета. Зато, ако се овако добијени филм обасја светлошћу, може да се види (реконструира) тродимензионална слика предмета.

Квантна холографија сасвим је нова замисао која у холографију уводи квантну увезаност (entanglement). То заправо значи да би квантна холографија, уколико постоји, требало да користи честице попут парова повезаних фотона. Наиме, кад се у нарочитом поступку од једног фотона добију два, квантна механика је предвидела да ће њихове особине бити међусобно повезане („корелисане“). Сваки фотон увезаног пара има особине (као што су моменат или поларизација) које су непознате док се не изведе мерење на једном или другом фотону. Кад се особине једног фотона измере, тренутно постају познате и особине његовог уве-

заног парњака, без обзира на то колико је удаљен од првог. На пример, ако једном фотону измеримо стање поларизације, онда ће и други фотон тренутно постати исто поларизован. Како је ову, по Ајнштајновим речима аветињску, појаву (која се, међутим, показала стварном) могуће повезати с холографијом? Ево једне замисли. Могуће је да се направе квантни холограм скривеног предмета, под условом да се осветли увезаним фотонима. Једним од два снопа (корелисаних) фотона кроз узан отвор осветљава се предмет који се налази у шупљини непровидне лопте (зато овај светлосни зрак никада неће моћи из ње да изађе). Други снап фотона не улази у сферу, већ ће пасти на један мерач. Затим се мере времена доласка једног фотона на унутрашњу површину сфере (пошто се одбио од скривеног предмета) и другог, корелисаног, који се креће ван сфере. Квантна механика каже да би тада у функцији која говори о степе-

ну повезаности ова два фотона била садржана потпуна информација о (скривеном) предмету, на исти начин као што је то случај код обичног холограма.

Особеност холограма да може да покупи највише података о неком предмету вероватно је и зачала замисао да би квантни холограм могао да буде веза између микро и макро света. Погоотово што он (теоријски) може да покупи и податке који су скривени, недоступни уобичајеним поступцима. А васиона је, према заговорницима нове теорије, пуна таквих, нама скривених података. Истраживања неких стручњака наговештавају да делфини, слепи мишеви, рибе, муве, птице, па и људи – на холографски начин обрађују податке добијене помоћу својих чула. Делфини и слепи мишеви, наводи се, праве холограме одашиљући звучне таласе (референтне и таласе објекта), које после одбијања од предмета обрађују у својим нервним ћелијама. Постоје назнаке да се код људи одигравају холографске појаве и на ћелијском и молекуларном нивоу. Наш мозак је моћан паралелни рачунар. Владајуће гледиште описује његов рад само кроз проток класичних података и енергије кроз централни нервни систем и сам мозак. Нове теорије заговарају да упоредо (паралелно) с класичним просторно-временским подацима у живим организмима постоји и резонанца квантних података. По њима, квантни холограм је и начин на који ДНК учи. То јест, еволуција не настаје насумичним мутацијама и прилагођавањем природној средини, већ тако што ДНК учи користећи повратну везу с околином (учење на грешкама)! Чињеница да су квантни подаци свеprisутни у природи води ове стручњаке ка закључку да се квантни холограм може назвати и „мозгом природе“.

Да ли је квантни холограм заиста појава, односно поступак који све повезује? Уколико би се показало да је овакво предвиђање тачно, једна од најважнијих коцкица која сада недостаје да би се склопила слика васионе нашла би своје место.

„На рубу смо још једне револуције у нашем разумевању васионе: можда чак и веће од оне која је најавила атомско доба“, каже Артур Кларк, чувени писац научне фантастике ■

Горан Војиновић

тринаест

ПРИНЦ СПАСИЛАЦ

Током обнављања нове летње резиденције, британском **принцу Чарлсу** мајстори су указали да су на таваници једне од дворана открили гнездо слепих мишева. Принц од Велса одмах је обуставио радове и позвао научнике да испитају шта се збива у читавој области. Јер, од 1981. године слепи мишеви су у Велсу заштићена врста. Оном ко их убија прети висока новчана казна. То је можда Чарлс хтео да избегне будући да је потрошио доста новца купујући летњу резиденцију за себе и своју супругу Камилу ■

МАМИЦА У ЗАТВОРУ

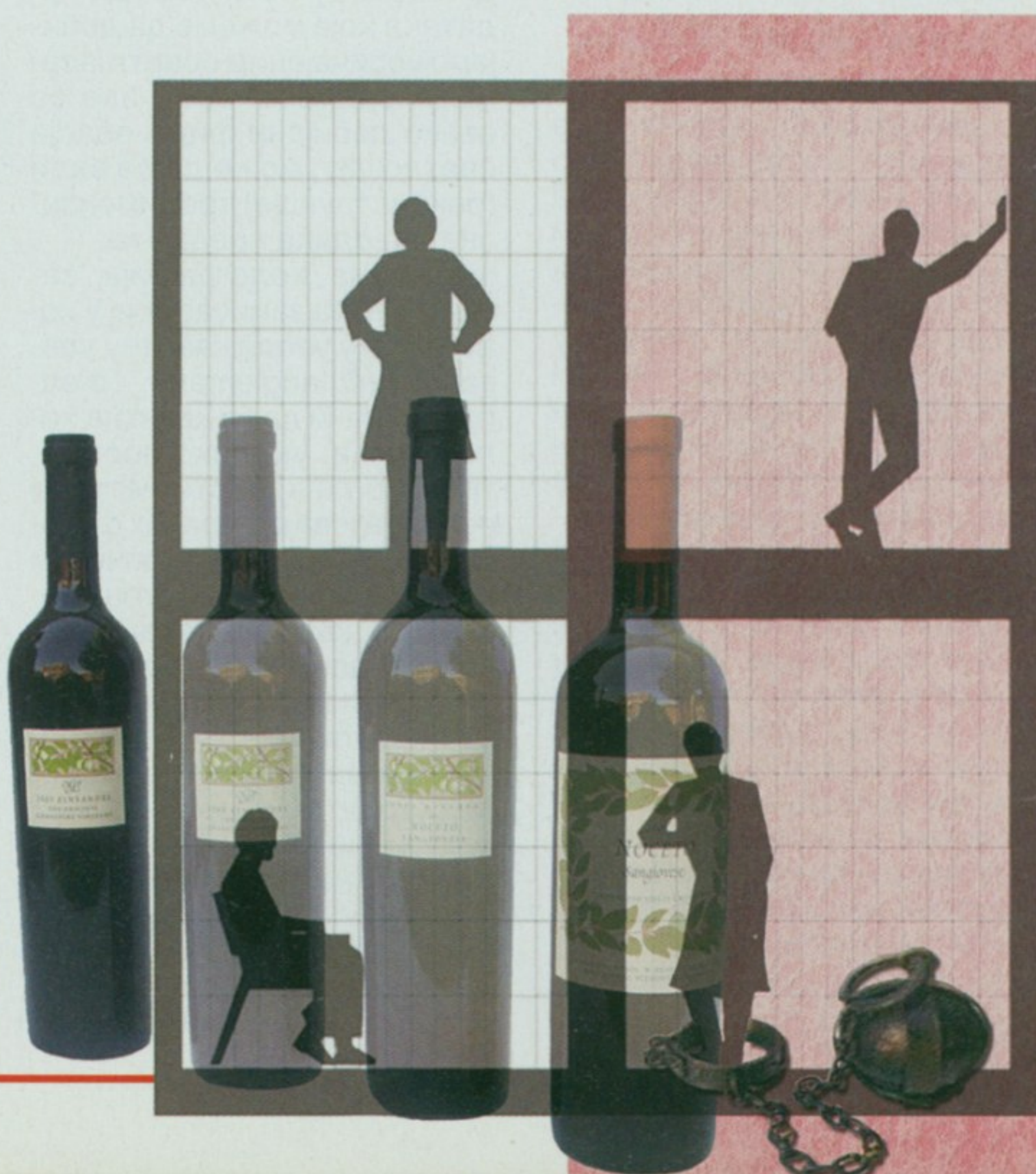
Само зато што је дозволила да се на прослави шеснаестог рођендана њеног сина опију малолетне званице, једна госпођа из Вирџиније осуђена је на двадесет седам месеци строгог затвора. **Елиза Кели** завршила је иза решетака зато што је са сином Рајаном ишла у набавку уочи прославе његовог рођендана и купила веће количине пива и вина. Родитељи деце позване на славље тужили су је пошто су им се деца напила, и госпођа Кели осуђена је што је малолетницима омогућила да пију алкохолна пића ■

четрнаест

ХРАНА СРЕЋЕ

Сладолед је храна среће, закључак је истраживања холандских научника са Универзитета у Амстердаму. Уз помоћ рачунара, тачније програма који успоставља везу између израза човековог лица и рада срца, научници из Амстердама испитали су дејство италијанског сладоледа на људе. Испоставило се да чак у осамдесет шест одсто случајева људи доживљавају потпуну срећу док једу (италијански) сладолед. Још један податак који је у вези с поменутих истраживањем: од јуна до септембра Италијани поједу више од 125 милиона килограма сладоледа од воћа и разних других кремова. Потрага за срећним тренуцима полако опада наступањем хладнијих дана ■

СЕСТРЕ КОЦКАРКЕ

Три часне сестре из Маниле, на Филипинима, снимљене су у коцкарници док су покушавале да окушају срећу на „једноруком Џеку“ и осталим машинама за коцкање. Баш као у играном филму „Сестре у акцији“ с Вупи Голдберг у главној улози...

Бискуп Оскар Круз био је запањен њиховим понашањем. Почела је истрага, а бискуп је обећао да овај грех сестрама неће бити опроштен ма какав изговор покушају да нађу ■

Илустровала
Светлана
Кнежевић

СВАДБА ОД ЗЛАТА

Вест да се удала принцеза Маједа, четврта кћерка султана од Брунеја, обишла је свет. Јер, као што се и очекивало, свадба је била велика: трајала је петнаест дана! Иако је принцеза превалила тридесету и удала се за обичног службеника, свадбено весеље није било скромно, већ је све сијало од злата. Наиме, после обреда, младенци су ушли у јединствен, за њих направљен „ролс-ројс“ златне боје прекривен балдахином такође од златних нити! Баш како доликује султановој кћерки ■

БЕЗ МЕСА, МОЛИМ!

Суд у Куала Лумпуру, у Малеизији, пресудио је да национални авио-превозник плати високу новчану казну јер је једном хиндуистичком браману, иначе запосленом у рачунарском предузећу „Дел“, током лета послужен сендвич с пилетином. А браман је, наравно, вегетаријанац! Не знајући шта му је дато да једе, Арвинд Шарма појео је оброк, али се после тога осетио пониженим. И тако, авио-превозник је кажњен због увреде његових верских осећања ■

Американци Џон и Нона Свансон продају честитке и разгледнице преко чувеног лицитацијског сајта „eBay“. Пошто се труде око својих купаца, Свансонови на сваки захтев одговарају истог тренутка и шаљу робу на време, према договору. Исто би чинили и да имају праву трговину у коју би долазили купци. Њихова брига и труд награђени су препорукама купаца. На сајту „eBay“ постоји вредновање нечијег пословања и поузданости које стварају сами купци гласањем за продавце с којима су имали добра искуства. Препорука се вреднује једним бодом. Неутрална и негативна оцена вреднују се нулом и одузимањем бода. Свансонови тренутно имају 2000 бодова.

Пре неколико година, професор информатике на Универзитету у Мичигену Пол Резник замолио је Свансонове да учествују у једном огледу. Поред тога што су продавали своје честитке преко уходаног и угледног „eBay“ налога, Свансонови су нудили исту врсту услуге и преко још седам лажних налога. Првобитно, ови налози нису имали никакве препоруке, а касније је професор Резник „наместио“ неким од њих да буду негативни.

После 470 обављених продаја, професор Резник је утврдио да је преко званичног налога Свансонових, који је стекао велики углед, зарађено у просеку око 8 одсто

КУПИТЕ МОЈЕ...

више него преко лажних налога. Било је то прво научно истраживање које је показало колико су корисници Интернета поводљиви и спремни да верују потпуним странцима. Збир препорука – број који настаје под утицајем мноштва људи који нису међусобно повезани – има значајну вредност у стварном свету. „Пред нашим очима настаје нова врста поверења“, каже професор Резник. „То поверење гради се под утицајем потпуних странаца.“

Ни сајт „eBay“ није изузетак. Подједнако чувени „Amazon.com“ и слични сајтови на којима се куповина обавља путем Интернета такође имају препоруке купаца и оцену рада у коју нови купци безрезервно верују. Ни Интернет новинарство није поштеђено – при избору текстова који ће се истаћи на насловној страни новинских сајтова, аутоматизовани софтвер руководи се вредновањем позитивних и негативних препорука посетилаца који су већ кликнули мишем на неки текст да га прочитају. Површни читаоци на Интернету при избору следећег текста ослањају се на статистику.

Међутим, кад се систем вредновања према препору-

Кад смо на Интернету, допуштамо потпуним странцима да нам кажу коме да верујемо, шта да читамо и које сајтове да посећујемо. Због тога добар углед вреди много новца. А лажирање угледа – још више новца

кама раширио и наметнуо као поуздан, дошло је до очекиване појаве превараната и лопова који ће систем искористити да преваре купце и брзо зараде манипулишући јавним мњењем у виртуелном свету. Ова појава зове се „хакерисање масе“.

Преваранти који се тиме баве углавном покушавају да повећају посећеност сопственог сајта или продају свог производа. Но, међу њима има и обичних лопова који не намеравају да испоруче продату робу. У сваком случају, што се више ослањамо на мишљење већине, повећава се могућност да будемо преварени.

Систем препорука на сајту „eBay“ био је први нашироко прихваћени начин вредновања Интернет заједнице. Покренут је 1996. године, а циљ је био да се неповерљиви купци убеди да могу мирно да уплате новац на рачун потпу-

ног странца, а он ће им сигурно послати плаћену робу. Правило сајта било је да само купац који је обавио куповину може накнадно да је вреднује. Ако нешто није било како треба, могао је тако да упозори друге купце на то. Уредништво сајта уздржало се од уплитања у коментаре купаца.

Овај начин убрзо је постао узор другим купопродајним сајтовима као што је „Amazon.com“. Али, људи су убрзо схватили да је систем бушан и омогућава лажирање. Типична превара своди се на следеће: преварант стиче углед продајући на стотине јевтиних и безвредних ствари, све док му збир препорука не буде позамашан. Потом на рачун изграђеног поверења опељеши „овце“ за велики новац.

Тако је поступила 2003. године Ненси Дрекслер из Аризоне. Према полицијској истрази, Дрекслерова је

СТАТИСТИЧКЕ НЕОБИЧНОСТИ

Стално се говори о томе шта „кажу“ статистичари: мало ко се пита шта је то заправо статистика и чему служи. Израз статистика потиче од латинске речи status, што значи – стање. Статистиком су најпре називали науку о стању у некој држави израженом у бројевима. Статистика је део социологије и њен задатак је да, упоређујући у бројевима дате чињенице које се јављају у некој области државног и друштвеног живота, изводи опште закључке и утврђује узроке и последице опажањем утврђених чињеница, те да проучава методе систематског утврђивања, сређивања тих чињеница. Напослетку, статистика је средство за изучавање нетипичних, али колективних појава. Дакле, статистику чине бројчане чињенице које се тумаче применом математичке теорије вероватноће.

Шеснаест

ДЕВЕТ МИЛИОНА

Статистиком се бави велики број људи у свету, посвећујући се изучавању различитих појава, понекад веома важних за опстанак и напредак наше цивилизације. Међутим, исто тако, статистици су подвргнуте и неке наизглед необичне појаве. Понекад нам се таква истраживања чине смешним, али само на први поглед. Убрзо се испостави да је реч о корисним показатељима који нам бројевима сликају свет у ком живимо.

Уосталом, ево неких исхода статистичких истраживања:

- Швеђани су највећи потрошачи кечапа на свету. Годишње потроше четири долара по глави становника само за кечап. На другом месту су Аустралијанци, а тек на трећем Американци.

- Могућност да човека погоди метеорит право у главу износи један према десет трилиона.

- Више од 45.000 пластичних предмета плута у просеку на површини од једне квадратне миље у морима и океанима.

- Чак педесет одсто родитеља сматра да деца не би требало да буду новчано награђена кад на крају школске године покажу сведочанство са одличним оценама. Већина се ипак тог става не придржава.

- Ваш рођендан није неки посебан дан: статистике показују да, осим вас, тог дана рођендан прославља још око девет милиона других људи.

- Вероватноћа да умрете тако што ћете пасти из кревета иста је као и да ћете преминути од струјног удара: 1 : 2.000.000.

Илустровала Неда Докић

Статистички подаци често веома сликовито описују свет у коме живимо

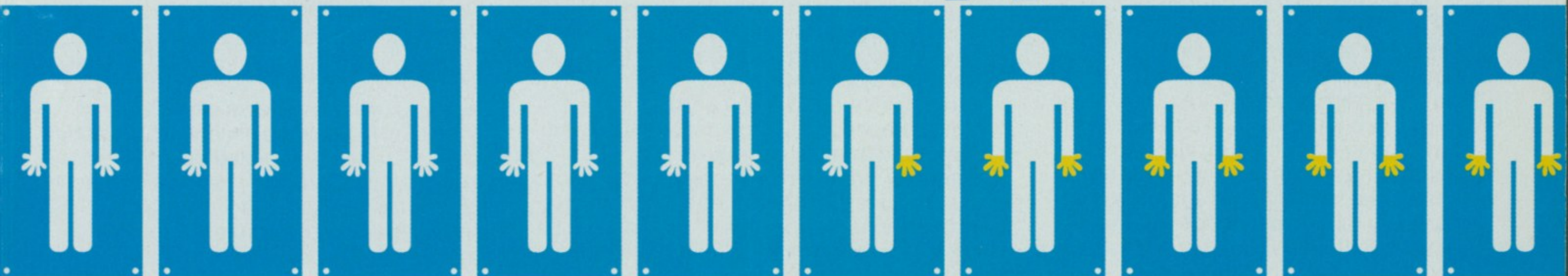
углед стекла продајом јевти-них CD и DVD дискова. По-том је „продала“ непостојећу робу у вредности од 100.000 долара и испарила оставља-јући око 500 наивних купаца празних шака.

Професор Џон Морган, ко-ји предаје у Пословној школи „Хас“ при Универзитету Бер-кли, недавно је објавио ре-зультате сопственог истра-живања у којима је навео ви-ше од 6000 примера где су купци и продавци на сајту „eBay“ вршили новчане тран-сакције искључиво да би јед-ни другима изградили углед. Назив лицитације био је „Преко сто препорука“, а це-на – један једини цент. Пред-мет који се продавао био је проспект у ком се објашња-вало како се добијају препо-руке управо препродајом тог истог проспекта! „Открио сам гомилу продаваца који су лажним продајама гради-ли углед, потом би се мало примирили и вратили у игру као поуздани продавци“, ка-же професор Морган.

Други купопродајни Интер-нет сајтови још више олакша-вају посао преварантима. На пример, „Yahoo Shopping“ до-звољава свакоме да напише коментар о неком производу. То продавцима омогућава да се пријаве под многим ла-жним именима и бесмучно „нахвале свог коња“ ■

Пренето из часописа
„Wired“

СЛАВЉЕНИКА ДНЕВНО

- Левом руком пише де-сет одсто мушкараца, а осам одсто жена.

- Више од четрдесет од-сто Американки биле су у де-тињству чланови скаутске организације (извиђачи).

- У Њујорку свакодневно људи говоре осамдесет је-зика.

- Више од 38 одсто одра-слих стално лаже у вези с ценом појединих производа, посебно оних које су купили.

- Статистике показују да 49 одсто Американаца нема појма да се бели хлеб прави од пшеничног брашна.

- Одрасли Европљани му-шког пола током живота про-веду више од три хиљаде са-ти бријући се.

- Од сто одсто прашине и остале нечистоће која споља долази у наше домове, око осамдесет одсто унесе сам човек.

- Током живота Европља-ни поједу у просеку 35.000 колача.

- Више од четвртине ста-новништва у свету зарађује годишње око 150 евра и од тога живи.

- Брза храна чини 55 одсто исхране просечног Амери-канца.

- Више од деведесет ми-лиона људи у свету прежи-ви иако на располагању има само педесетак евра годишње.

- Туширање одраслих у градовима у којима је снабде-вање водом редовно, траје у просеку 10,4 минута.

- Педесет пет одсто му-шкараца пере руке после „посете“ тоалету. Међутим, четрдесет пет одсто то – уоп-ште не чини!

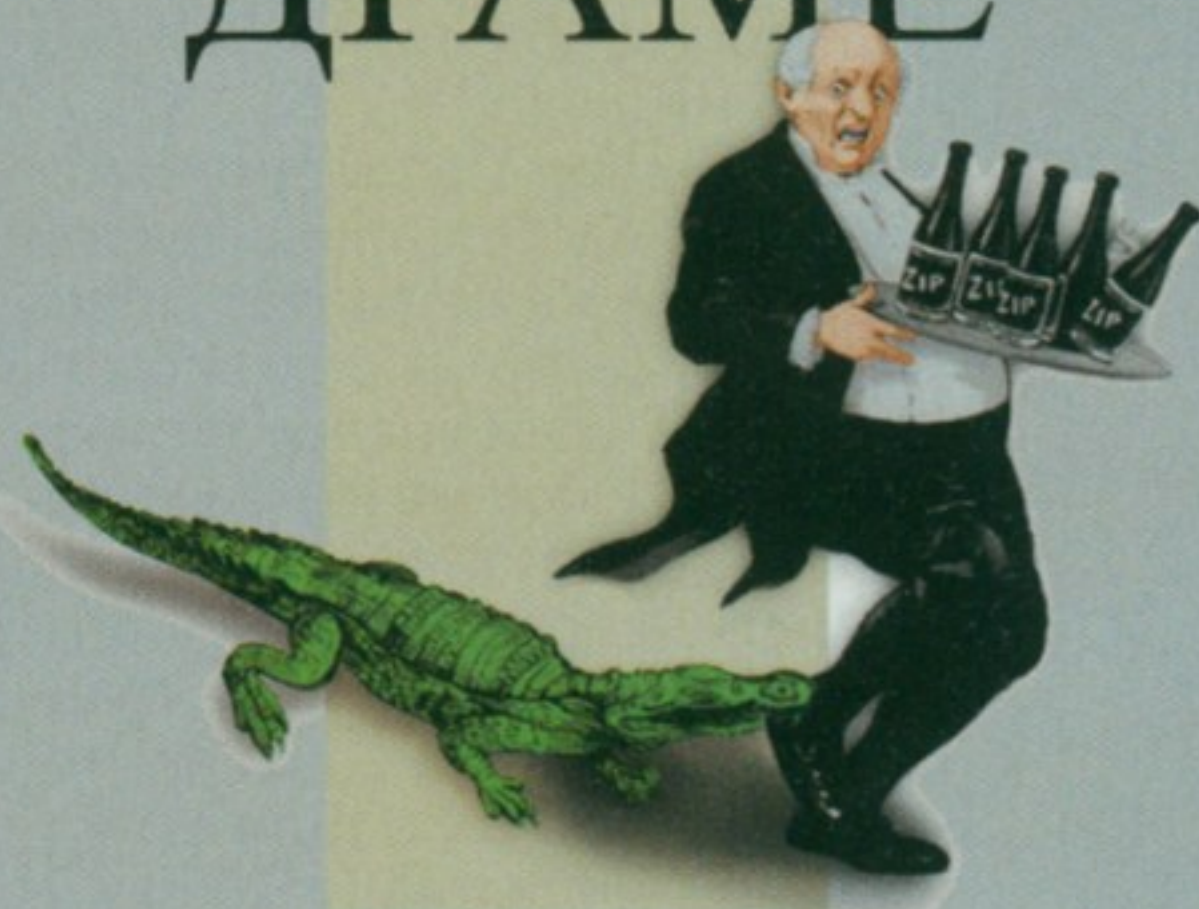
- Двадесет пет одсто те-жине старог јастука чини пра-шина и распаднути материјал којим је напуњен.

- Седамдесет одсто жена које уклањају длачице с ногу чини то жилетом.

- У просеку, 25 одсто запо-слених отпустило би с посла свог шефа када би били у прилици ■

седамнаест

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

Тенерифе је тог дана притисла густа магла. Облаци нагомилани изнад кратера угашеног вулкана Пико де Теиде само су употпуњавали суморност измаглице која се ширила преко највећег Канарског острва. У недељу, 27. марта 1977. године, било је заиста магловито као ретко када.

Експлозија бомбе коју су припадници Канарског ослободилачког покрета подметнули у једној продавници на аеродрому у Лас Палмасу, на суседном острву Гранд Канарија, наметнула је привремено скретање свих авиона с тог одредишта ка Санта Крузу, на острву Тенерифе. Међу њима била су и два џамбо-цета „боинг 747” – холандски КЛМ на линији 4805 из Амстердама, и амерички Пан Ам на линији 1736 из Лос Анђелеса и Њујорка.

Три контролора летења у торњу на аеродрому у Санта Крузу имали су 11 авиона на тлу који су чекали дозволу за полетање. Али, њихова главна брига били су густа магла, која је видљивост смањила на 450 метара, и покварено средишње светло на писти. Кад се овоме дода да су сви пилоти тог дана везу са контролом лета морали да одржавају на једној уместо на уобичајене три радио-фреквенције, постаје јасно да је позорница за несрећу била постављена.

Главна полетно-слетна писта у Санта Крузу дугачка је 3200 метара. Упоредо с њом је споредна писта која авионима служи као веза с пристанишном зградом. Две писте спојене су на крајевима, а на преосталој дужини повезују их четири попречне стазе. Авиони КЛМ-а и Пан-Ама налазили су се на споредној писти тако да је холандски био непосредно испред америчког.

Увертира за трагедију

Дуго чекање ове две летелице на полетање завршило се нешто пре 17 часова. Пилот КЛМ-овог авиона Јап ван Зантен обавестио је својих 229 путника да ће контрола летења ускоро да му дозволи да почне припреме за полетање ка Лас Палмасу. И путници у Пан-Амовој летелици, њих укупно 370, чули су слично обавештење од свог капетана Виктора Грубса.

Порука из контролног торња послата пилоту КЛМ-овог авиона, гласила је

осамнаест

овако: „Крените право напред, до главне писте, а онда идите уназад.” Моћни Ван Зантен џамбо-цет кренуо је лагано према главној писти, док је капетану Грубсу дато упутство да прати холандски авион и да, кад се нађе на полетно-слетној писти, скрене лево, у попречну стазу. Капетан Ван Зантен завршио је маневар поставивши авион тако да му је нос био у магли која је скривала целу писту. Копилот је известио контролни торњ: „КЛМ 4805 спреман је за полетање. Чекамо вашу дозволу.” Из торња је одговорено: „У реду, будите спремни кад вас позovem.” Узроци застрашујућег низа догађаја који су се збили у наредних неколико минута, никада нису откривени. Оно што се зна јесте да је контрола лета

још испитивала положај Пан-Амовог авиона кад је холандски почео да полеће! И док је амерички џамбо-цет, у настојању да скрене на споредну стазу, тутњао по главној писти, КЛМ-ов авион отпустио је кочнице, повећао брзину и зарулао напред... право на Пан-Амову летелицу, која се није видела од магле.

Холандски авион већ је достигао брзину од скоро 240 километара на сат кад га је приметио Пан-Амов копилот Роберт Брег. Он је касније то овако описао: „Кроз маглу сам видео светла испред нас. У почетку сам мислио да је то КЛМ који стоји на крају писте. А онда сам схватио да светла јуре право на нас.”

Неуспешан „прескок”

Брег је крикнуо: „Склањај се! Склањај се!”, а капетан Грубс је повикао: „Ми смо на писти! Ми смо на писти!” Грубс је потом, крајњим напором, извео заокрет авионом од 30 степени, очајнички се надајући да ће успети да избегне судар. Међутим, то није помогло јер се КЛМ-ов џамбо-цет кретао пребрзо. Он се више није могао зауставити нити скренути. Капетан Ван Зантен једино је још могао да покуша да подигне нос свог авиона и тако можда „прескочи” летелицу која му је препречила пут. Али, он је већ био прошао такозвану тачку без повратка. Две секунде после неуспелог покушаја дизања, холандски авион ударио је у амерички брзином од око 250 километара на сат.

Нос КЛМ-овог авиона погодио је врх Пан-Амовог, скидајући при том кров с кокпита (пилотске кабине) и горњег одељка прве путничке класе. Огромна кућишта мотора, смештених испод крила, свом силином грунула су у амерички авион. Од овог удара већина погођених путника тренутно је била мртва.

КЛМ-ов „боинг” наставио је свој ужасни пут преко врха Пан-Амовог авиона и дуж писте, експлодирао и распао се на

хиљаде комада. Зато ниједан путник из холандског авиона није имао никакве изгледе да преживи ову катастрофу. Преживели у Пан-Амовом авиону седели су или у његовом чеоном делу или на левој страни летелице. Део леве стране авиона био је разбијен, а ретки преживели избачени су напоље или су сами искочили и тако се спасли.

Судар се збио у 17.07 часова, али током дугих секунди ове велике несреће контролори летења као да нису били свесни шта се десило. У то време један шпански авион, летећи изнад Тенерифа, затражио је дозволу за слетање, а из контролног торња оштро је одговорено: „Радио, тишина, молим. Наставићу да позивам КЛМ.” Али, КЛМ више није постојао. Од њега

ПАКАО

Судар два џамбо-цета, који се пре 30 година збио на писти аеродрома у Санта Крузу, авионска је несрећа с највише људских жртава у историји цивилног ваздухопловства

су остали само горући делови и разбацане крхотине.

Тек кад је нешто касније јачи ветар разредио маглу, контролори летења видели су ужас који је тешко могао и да се замисли. Био је то судар два џамбо-цета, тешка по 240 тона, дужине од око 70 метара и висине седмоспратнице.

Потресне приче преживелих

Смрт је била тренутна за свих 229 путника и 14 чланова посаде КЛМ-овог џамбо-цета. А од преживелих из Пан-Амовог авиона могле су се чути потресне приче о паници, ужасу и јунаштву. У прву класу „провалиле су све силе пакла”, како је рекао тридесетседмогодишњи Цим Најк, путник из Калифорније. Он је даље испричао: „Седео сам са супругом Елзи кад нас је изненадила јака експлозија. Цео авион одмах се нашао у пламену. Борио сам се да Елзи изведем напоље док су људи с горњег нивоа падали по нама кроз рупу насталу од удара. Секунд касније, експлозија ме је избацила на писту. Потрчао сам назад да спасем Елзи и видео како је једно тело избачено из авиона. Била је то моја супруга.”

Џон Амадор из Калифорније, стар 35 година, укратко је описао како је

преживео: „Погледао сам кроз прозор и видео да КЛМ-ов џамбо-џет јури право на нас. Сагнуо сам главу, а кад сам је подигао, било ми је јасно да се наш авион распао на три дела. Ватра се све више разбуктавала, па сам се уплашио да ћу бити испечен.” Он је ипак успео да се спасе неповређен.

Госпођа Тери Браско из Орегона рекла је: „Крила холандског џамбо-џета збрисала су врх нашег авиона. Сви су вриштали. Муж ме је гурнуо кроз отвор настао на једној страни авиона, а онда смо заједно извукли напоље и моју мајку. Она је била у пламену па смо је ваљали по тлу да бисмо угасили ватру.”

Бритон Џон Купер, педесеттворогодишњи Пан-Амов механичар, био је у одељку за чланове посаде кад је у њихов

авион ударио КЛМ-ов џамбо-џет. Он је при том задобио само мање посекотине, али се касније ипак нерадо освртао на овај догађај: „Био је то страховит судар. Не желим да га се сећам. Људи су вриштали, жене и децу гутао је пламен. Чини ми се да из својих ушију никада нећу моћи да избацити ужасне крике које сам тада чуо.”

Дороти Кели, 35 година стара Пан-Амова благајница из Њу Хемпшира, била је јунакиња дана. Касније одликована и медаљом за храброст, она је овако видела несрећу: „Била је бука, ствари су летеле на све стране. Ништа се није могло препознати. Кад се мало смирило, схватила сам да је изнад мене небо иако сам се још налазила у авиону. Нисам видела никог

од људи. Пошто се све рушило, некако сам успела да искочим напоље.”

Госпођа Кели прво се неколико корака удаљила од горуће олупине, а онда је утрчала у њу јер је чула вапаје за помоћ. „Прво сам угледала капетана. Он је клечао, не померајући се, па ми је одмах било јасно да су му обе ноге сломљене. Зграбила сам капетана испод пазуха и почела да га вучем напоље храбрећи га да издржи. И тако сам, гурајући и вукући, успела да га избацити на писту.”

Спасавши капетана, Дороти Кели се вратила назад и испод крхотина авиона извукла још неколико ошамућених путника. Одустала је тек кад је била убеђена да унутра више нема живих.

Низ експлозија и пламен прогутали су последње остатке америчког авиона. Од 370 путника и 16 чланова посаде, више од 300 умрло је у првим минутима после судара, а око 60 било је повређено. Тако је судар ова два џамбо-џета однео укупно 582 људска живота и највећа је несрећа у историји цивилног ваздухопловства ■

J. P.

У МАГЛИ

ЗАШТО КАКО!

ЗАШТО ЛИСИЦЕ ПОБИЈУ СВЕ КОКОШКЕ У КОКОШАРНИКУ?

Лисице су на злом гласу као немилосрдне убице и штеточине јер покољу све кокошке у кокошарнику, а однесу само једну. С наше тачке гледишта, то је непотребно крвопролиће. Међутим, с тачке гледишта лисице, њен поступак савршено је логичан. Лисица може да понесе само једну кокошку, али ако остави остале у животу, оне неће бити ту кад се врати по њих. Зато их покоље док има прилику, откине им главе и поједе на лицу места, јер толико може да стане у њен желудац, а једну кокошку понесе да нахрани потомство. Власник кокошака ујутру може, нажалост, само да уклони остатке. Кад то не би учинио, лисица би се вратила следеће вечери да однесе још неку од преосталих кокошки ■

ИМА ЛИ РАЧУНАРСКА МЕМОРИЈА ТЕЖИНУ?

Сви дигитални подаци своде се на крају на бројеве сачињене од низова нула и јединица које обрађују електронска кола у срцу рачунара. Низови електрона образују јединице, а празна места означавају нуле. Електрони су честице, па праве збирну масу на тачкама где се сакупе. Међутим, укупна тежина меморијског уређаја (као што је преносни stick, на пример) никад се не мења. Електрони се прераспореде у складу с подацима који се смештају у меморију ■

ОД ЧЕГА ПОТИЧЕ ПРЕПОЗНАТЉИВ МИРИС ГВОЖЂА?

Не може се омирисати метал, тврде научници немачко-америчког истраживачког тима који предводи хемичар Дитмар Глиндеман. Оно што препознајемо као мирис метала у ствари је наш сопствени мирис, односно хемијских материја с наше коже које у додиру с гвожђем производе мирис. У питању је сложен поступак који почиње растварањем гвожђа киселкастим знојем с наше коже. Раствор гвожђа, у виду бивалентних јона, учествује у разлагању масних састојака с коже. Све то прати препознатљиви мирис. Слично се дешава и кад се крв протрља по кожи зато што крв садржи бивалентне јоне гвожђа који образују средиште молекула хемоглобина у црвеним крвним зрнцима. Изгледа да је људска осетљивост на „мирис гвожђа“ слична животињском (па и људском) њуху за крв – осећај који је очигледно имао значајну еволутивну предност ■

МОЖЕ ЛИ СЕ ПРОМЕНИТИ КРВНА ГРУПА?

Не може се променити крвна група крви која тече телом једне особе. Она је одређена беланчевинама присутним на површини црвених крвних зрнаца и дезоксирибонуклеинском киселином. Међутим, у Сједињеним Америчким Државама тренутно се врше огледи у поступку којим би се уклониле беланчевине крвне групе с црвених крвних зрнаца у крви дародавца, претварајући је у 0 крвну групу. То би омогућило да свако може да прими овако промењену крв, независно од сопствене крвне групе ■

КОЛИКА ЈЕ БИЛА НАЈВЕЋА СТАРОСТ ДИНОСАУРУСА?

Неки од највећих диносауруса доживели су и осамдесет година. Палеонтолози су дошли до овог закључка бројећи „годове“ на фосилизованим костима, слично као што се одређује старост дрвета. Међутим, постоји једна значајна разлика – прстенови који се могу видети у микрограђи кости док израста нису морали обавезно да настају сваке године ■

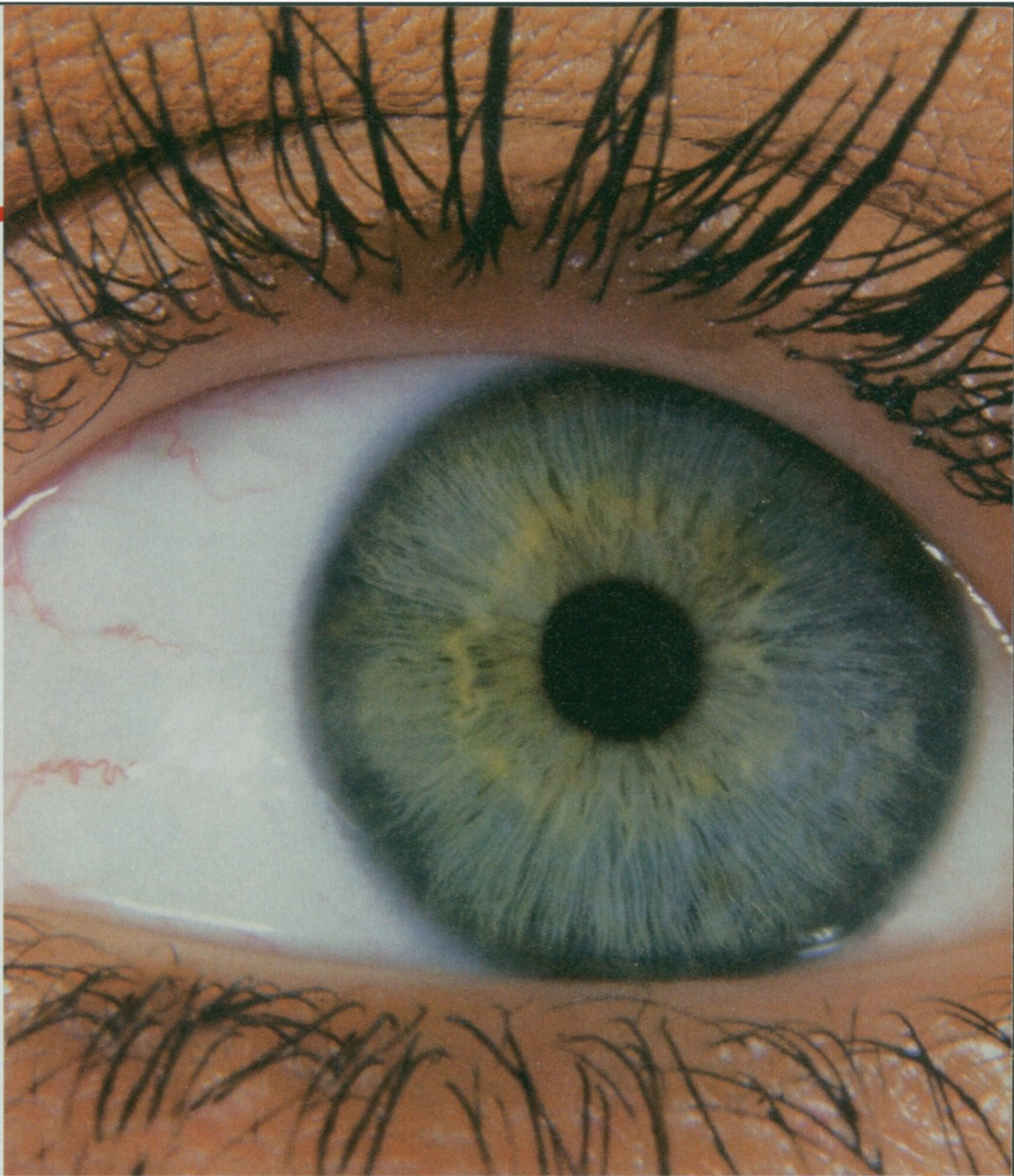
АКО СВЕ ЗВЕЗДЕ ОДАШИЉУ СВЕТЛОСТ, **ЗАШТО** ЈЕ ВАСИОНА МРАЧНА?

Ово питање мучило је и великог немачког астронома Јохана Кеплера у 17. веку. Очигледан одговор је да звезде не блистају довољно. Међутим, иако је тачно да њихов сјај опада с раздаљином, број звезда расте с раздаљином отприлике у истом односу, па се та два ефекта поништавају. Све у свему, ноћно небо морало би да буде веома блиставо. Но, ми не живимо у бесконачно старој, статичној васиони са звездама које црпе енергију заувек. У стварности, васиона је настала пре свега 14 милијарди година и шири се, због чега удаљене звезде губимо из вида. При том, звезде не сјаје дуже од 11 милијарди година, па због свих наведених чинилаца ноћно небо остаје и даље тамно ■

ЗАШТО ЗИМИ ИМА МАЊЕ ОЛУЈА С ГРМЉАВИНОМ?

За ову појаву неопходна су три услова: влажан ваздух на нижим висинама, нестабилни атмосферски услови под којима се ваздух брзо креће нагоре, и ниске температуре на већим висинама да би се влага кондензовала у капљице које ће образовати густе облаке кумулонимбусе. Сви ови услови ретко се поклапају зими, па су зато олује с грмљавином ређе него лети ■

КОЛИКО МЕГАПИКСЕЛА ИМАЈУ НАШЕ ОЧИ?

Мегапиксели су постали омиљен начин изражавања резолуције дигиталних фотоапарата. У питању је број милиона пиксела који се добија множењем највећег могућег броја пиксела водоравне и усправне ивице правоугаоне фотографије. Већи број мегапиксела упућује на већу детаљност слике, што је нарочито значајно ако се слика увећава током обраде или израде фотографије на хартији. Мрежњача људског ока садржи пет милиона пријемника задужених за боју. То би се, условно речено, могло поистоветити с пет мегапиксела. Међутим, у људском оку постоји и стотинак милиона пријемника задужених за боју, што игра значајну улогу у оштрини призора који видимо. Међутим, чак и кад бисмо рекли да људско око има 105 мегапиксела, то би било потцењено јер оно није фотоапарат. Оба ока непрестано се покрећу да покрију знатно шири појас него што је средиште нашег видног поља, а опажени прикази склапају се у нашем уму слично као што на рачунару спајате суседне делове панорамске фотографије. Ако рачунамо да човеково видно поље хвата 120 степени водоравно и 60 степени усправно, то се прерачунава у 576 мегапиксела расположивих визуелних података ■

КАКО ДА ЗНАМО ДА ЛИ У ВАСИОНИ СТОЈИМО НАГЛАВЦЕ?

Под нормалним околностима, гравитациона сила нам говори где је „горе“ (при чему се „горе“ одређује као супротни смер од

привлачења гравитације). Међутим, у дубоком свемиру нема преовлађујућег гравитационог поља, па се смерови одређују према релативним положајима сјајних небеских тела као што су Сунце и друге светле звезде ■

ПРИЧА
О ВЕЧНОЈ
ЗАГОНЕЦИ

ПРАВО ЛИЦЕ ИСУСА ХРИСТА?

Иако се већ вековима чува као најдрагоценија реликвија, Свети покров је исто толико времена велика тајна за научнике. Но, нових закључака има, а један од уметника усудио се, при том, да реконструише могући Исусов лик дигиталном техником

двадесет два

Свети покров је велики ланени чаршав у који је, вероватно, било умотано Христово мртво тело. Већ извесно време чува се у Торину, у Италији. Неким чудом које није до краја разјашњено, у тај покров утиснута је слика

човека који по телу има све оне знаке које јеванђелисти побрајају у својим причама о Христовом страдању и смрти. На њему се виде знаци мучења, бичевања, венца од трња, распињања на крст, ране на грудном кошу. На ле-

ПОДМТИНИ
ЗАБАВНИК
6. 7. 2007.

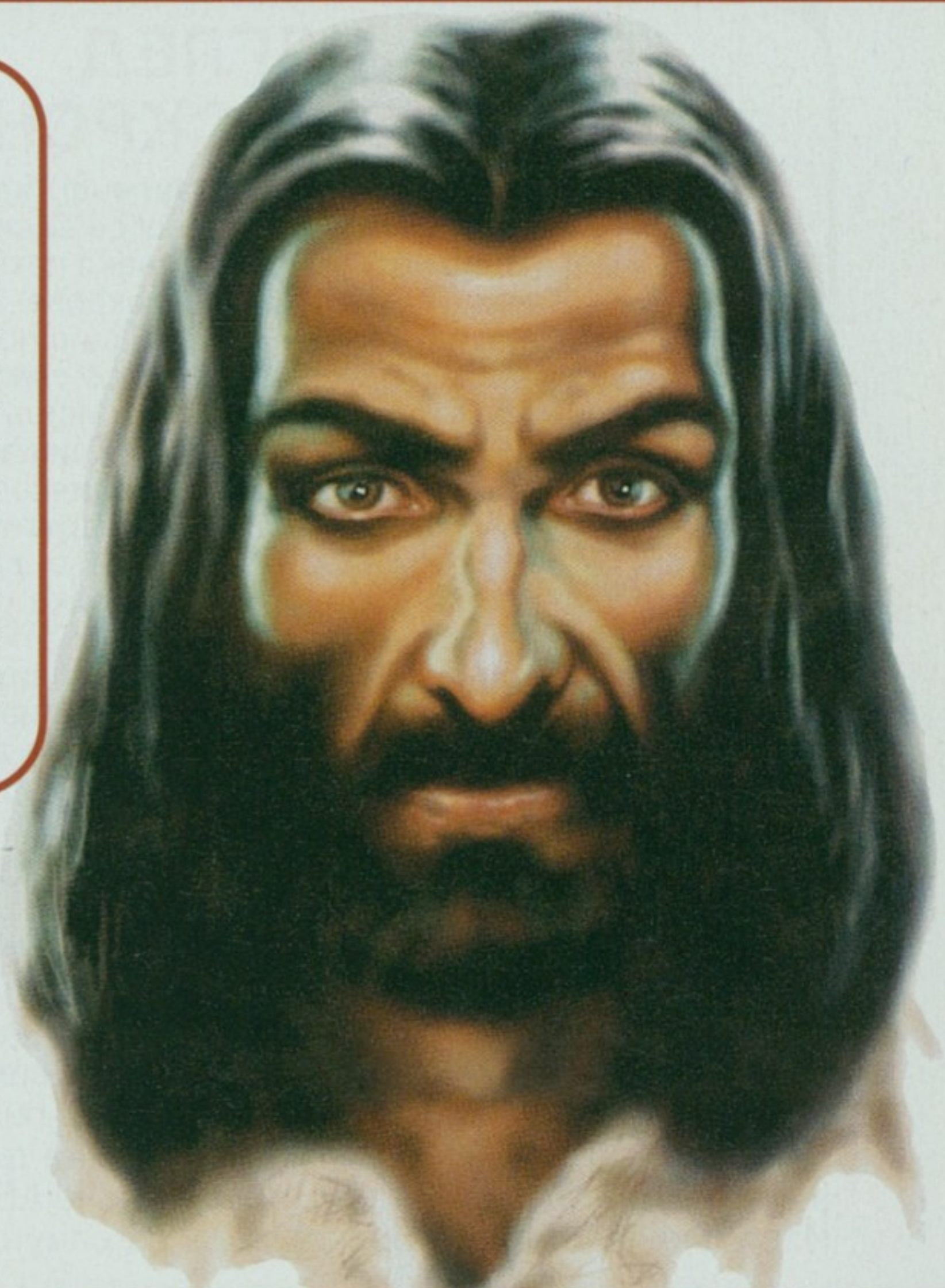
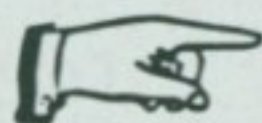
У реконструкцији лика Христа, Антонио Молино кренуо је од слике „Мртав Христ” Андрее Мантење из 1466. године.

МЕДИТЕРАНСКИ ТИП

За разлику од уврежене идеје коју о Христу имамо као човеку светле косе, плавих очију и благог израза лица, уметник Антонио Молино приказао га је дигиталном техником, а на основу отиска лица на покрову, као типичног припадника народа Средњег истока: изразитих црта лица, маслинасте боје тена, густе и тамне косе, браде и обрва, тамних очију и израженог носа. Чврст израз лица уметник му је дао с намером да нагласи унутрашњу снагу његове личности јер једна таква особа сигурно се није бавила само благосиљањем својих сународника ■

вом колелу приметне су огреботине од пада, а на лицу има рана, отока и убоја. Носна преграда је поломљена.

Како је настао овај отисак у ланеном чаршаву права је заго-

ЧОВЕК ИЛИ БОГ

Прво се појавио „Да Винчијев код” Дена Брауна, па документарни филм Џејмса Кемерона о вероватном проналаску гробнице Христове породице. Уследила је књига Кората Ауђаса у сарадњи с великим познаваоцем Библије Мауром Пешеом „Истрага о Христу. Ко је човек који је променио свет”. О расправама за разним округлим столовима и у ТВ емисијама да се и не говори. Многи тврде да је Исус био обичан човек а не Божји син, као и да су апостоли били први хришћани који су на његовој личности засновали мит о хришћанској вери.

Наравно да верници одбацују овакве тврдње сматра-

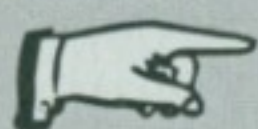
јући их неумесним, нетачним, чак смешним. А ипак, Христ је већ две хиљаде година „предмет спорења”. Наиме, по објави његовог рођења у Палестини, краљ Ирод наредио је „покољ невиних”, да се убију сва деца млађа од годину дана, надајући се да ће тако усмртити и Исуса који је најављен као Месија Израела. Свет је заправо у погледу Христа подељен баш од тог тренутка: с једне стране су они који верују да је он Божји син и бране успомену на њега онако како су описала јеванђеља, док други не верују у Исусово божанско порекло. У наше време овом расправом не баве се више само теолози и научници већ, за-

хваљујући медијима, и обичан свет. Али, с једном посебном одликом: док се приликом истраживања сви држе научне строгости и тачности, у ширењу разних идеја циља се на побуђивање маште широких маса. Улог је позамашан. Разбијајући мит о Христу као сину Божјем пада читаво хришћанство, уништава се баштина највећег сна који је човечанство икад имало и потхрањивало. Јер, важност Христове поруке није толико садржана у укупности моралних начела које заступа колико у нади у васкрсење, поновно рођење. Наиме, хришћанска вера не занима се само за душу, као што се обично мисли, него и

за тело – обећавајући ускрснуће тела од крви и меса и вечан живот.

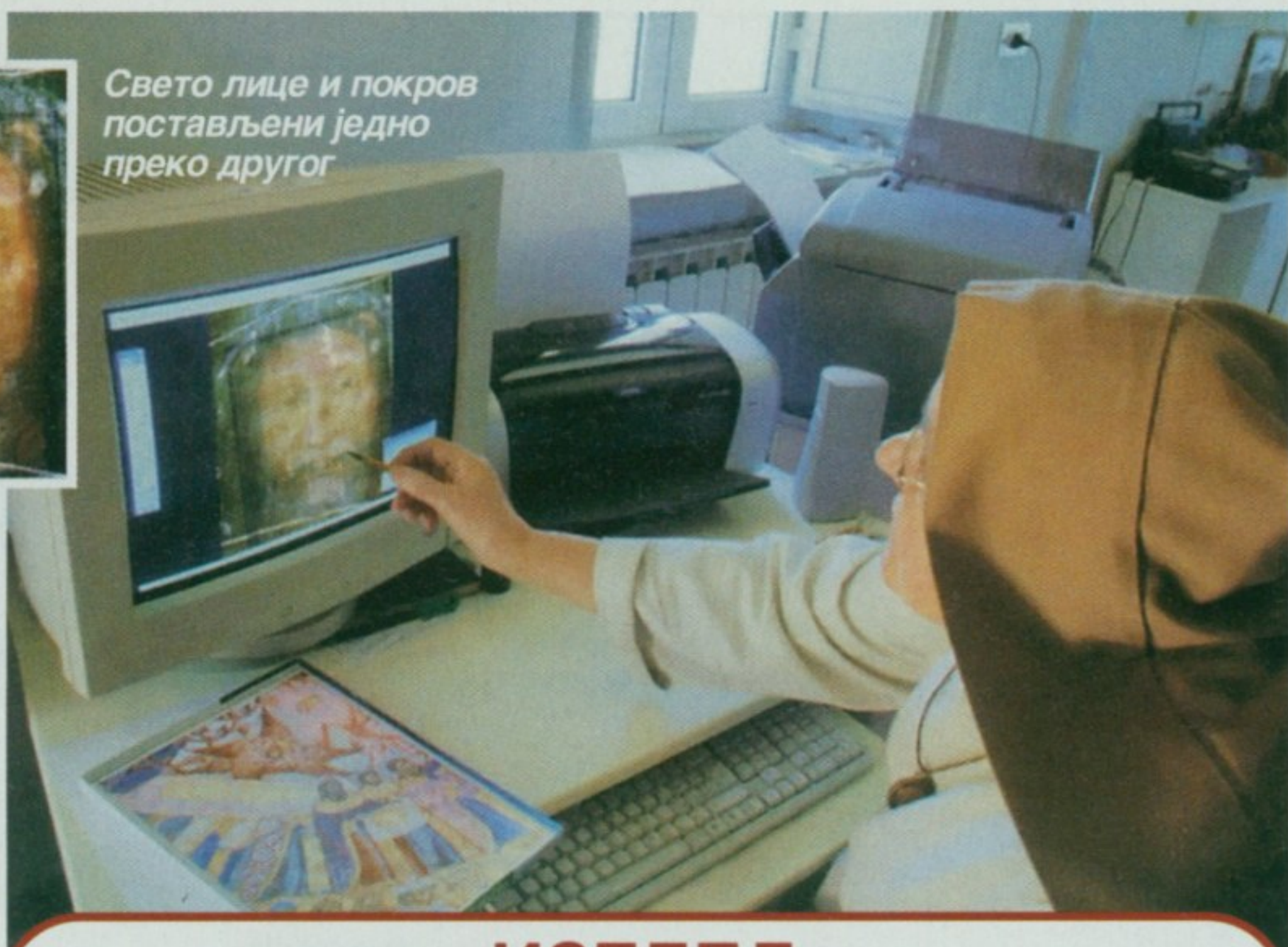
Чак је и папа Бенедикт XVI „изашао на бојно поље” написавши књигу „Исус из Назарета”. Но, битка у коју се он укључио није наивна. Власници и управници медија схватили су да папине речи изазивају невиђено занимање јавности и то без икакве моралне задршке искоришћавају зарађујући силан новац.

И књига Дена Брауна „Да Винчијев код”, која покушава да докаже да је Христ био обичан човек, продата је у више од 50 милиона примерака у свету. А филм који је снимљен по књизи гледало је

Свето лице и покров постављени једно преко другог

Монахиња проучава лице на компјутеру

ИЗГЛЕД ПОСЛЕ ВАСКРСНУЋА

Зову га Свето лице, а реч је о свиленој тканини која се чува у италијанском месту Манопело: на њој се види лице Христа пошто је васкрсао. То лице носи видљиве знаке патње, али очи су отворене и живе. Као и у случају Светог покроба, није реч о слици, цртежу, нити некој другој техници, мада су о пореклу овог лика изнесене најразличитије претпоставке, пре свега, да је дело вештог уметника, што су стручњаци потпуно искључили. Осим што је необјашњиво провидна, ова слика је и „дијапозитив”: иста је кад се гледа и спреда и отпозади, а њена сличност с ликом на покрову је очигледна. Отац Андреа Реш и други немачки научници спровели су веома предано истраживање, сажимајући своје закључке у пет тачака. **Прво:** сличност лика са Светог покроба и Светог лица је стопроцентна. **Друго:** лице с покроба и Свето лице припадају истој особи. **Треће:** ниједна од ових слика није створена људском руком. **Четврто:** њихов настанак резултат је неког фотохемијског процеса. **Пето:** порекло ове две слике и њихова повезаност једноставно је необјашњива и представља још једну загонетку коју треба решити ■

 нетка. Није реч о слици направљеној кичицом, нити о цртежу, а још мање о отиску направљеном помоћу пламена. Ако се гледа изблиза, уопште се и не види. Издалека је, пак, све вео-

ма јасно. Слика, дакле, не би могао да направи нешто што не би видео док ради. Осим тога, нема ни трага од пигмента боја, док трагова људске крви има и она је АБ групе. Разрада на рачунару показу-

 људи. За гледишта које Браун заступа у својој књизи историчари кажу да су без икаквих основа, али се огроман успех који је постигла надовезао на бројне друге покушаје спекулација.

Међу њима је и наводно откриће гробнице Христове породице у Талпиоту, једном од јерусалемских квартова, с натписима који означавају имена Свете породице. Реч је о типичној гробници какву су поседовале породице средње класе, а имена исписана на њој била су најчешћа међу Јеврејима тога доба. Ипак, ову вест синеасте у Холивуду примиле су здраво за готово, одлучиле да то мора бити гроб Исусове породице

и снимиле документарни филм под насловом „Изгубљени Христов гроб”. Ниједан од најупућенијих археолога света није их подржао.

У Италији је истовремено изашла књига „Истрага о Христу. Ко је био човек који је променио свет”, у којој Корrado Ауђас и Мауро Пеше закључују да је свеукупно реч о дрском и суровом нападу на хришћанство, посебно на католичку веру. Двојица аутора који су врхунски стручњаци у овој области, ипак тврде да је једна група апостола, посебно свети Павле, направила „лажну слику” о Христу, „покрстивши га у хришћанство”. Да ли су онда лажне и све битне хришћан-

ске истине попут божанског Христовог порекла, његовог појављивања на Земљи, девичанског зачећа, спаситељске мисије, његове смрти и васкрсења?

Неколицина католичких часописа који излазе у Италији оштро се супротставила овој књизи, за разлику од световне штампе која ју је узела у заштиту. Прави одговор у овом часу стиже од папе лично, у виду књиге „Христ из Назарета” ■

МАПА ПОСТРАДАЊА

Посматрајући поједине делове тела утиснуте у Свети покров, јасно се могу запазити трагови мучења које је Христ претрпео.

А. Чело

Чело, глава и потиљак човека из покроба били су изложени крварењу насталом сасвим сигурно од шиљатих предмета. Крв која је исцурила, као и ране које су кружно распоређене, наводе на помисао да је на глави имао не круну, већ шлем од трња, крвнички завезан уз главу, тако да се коса натопила крвљу ■

Б. Лице

Изнад десне обрве, отприлике на центиметар и по од корена носа, виде се две кривудава бразде, највероватније настале од ударца штапом. Изнад леве обрве постоји још једна отеклина, настала од ударца песницом, а сличних убоја има и на левом образу, носу и на доњој усни ■

Д. Труп

Готово да не могу ни да се преброје ране настале бичевањем које се налазе на овом делу тела. Ипак, неко је закључио да их има 140 и да су настале од флагрума, ужасног корбача којим су Римљани тукли побуњене робове. Имао је кратку дршку, а на крајевима бичева неколико куглица од олова или назубљених костију ■

А**Б****В****Г****Д****Ђ****В. Лопатичне кости**

На обе плећне кости виде се велика нагњечења, као да је човек преко одеће носио нешто веома тешко и грубо. Тај предмет отворио је ране од претходног бичевања, а највероватније је реч о „патибулуму“, водоравној пречки крста који је осуђеник на смрт морао да носи све до места где су га распели ■

Г. Грудни кош

Још један од грубих трагова мучења је и крупна рана на грудном кошу, промера 4,5 cm: баш толика су била римска копља ■

Ђ. Ручни зглоб

На овом месту запажа се доста згрушане крви која је цурила у два поточића. То је знак пробадања ексерима којима је осуђеник био прикован за крст. Исти велики пробоји примећују се и на стопалима. Једно, све у крви, приањало је уз дрво док је друго стајало преко њега. Вероватно је један клин употребљен за оба стопала ■

ла је да слика има тродимензионална својства и да светлости и сенке као сликарског ефекта нема, већ математички „удлаку“ одговара растојању између разних тачака тела и покрива који је стајао преко њега.

Јеванђеља су први писани документи који говоре о Светом покриву, а после су уследили и многи други. Историчари су утврдили пут који је ова реликвија превалила током протеклих векова. Наука је за

њу почела да се занима 1898. године кад је ланени чаршав први пут фотографисао торински адвокат Секондо Пија. Он сам испричао је да му умало није испала из руку скупочена фотографска плоча кад је, развијајући је, угледао како се од негатива прави „позитив“ неког човека. Овај чин довео је у сумњу законите фотографске технике. Откривено је, наиме, да отисци у покриву

имају све особине фото-негатива који се претвара у слику у позитиву, нешто попут слајда, то јест дијапозитива. Реч је о јединственом и необјашњивом случају. А при том је ово откриће у трену избрисало сваку могућност да је отисак на покриву дело неког фалсификатора из средњег века.

Током каснијих деценија Свети покрив подвргнут је најразличитијим могућим хемијским, рендгенским, фотографским, судско-медицинским испитивањима. Посебну пажњу иза-

звало је проучавање пољена који хиљадама година може да остане у готово непромењеном стању и да пружи веома тачне податке у погледу места где је реликвија нађена.

Испитивањем ланеног чаршава који се чува у Торину могло се потврдити да је реч баш о оном о ком причају јеванђеља, који је потом од Јерусалима путовао до Едесе, Константинопоља и других места. Истраживањима је руководио ботаничар и криминалог Макс Фреј, а касније и Луиђи Баима Болоне, професор судске медицине, као и један број америчких научника. На покриву је нађено 25 различитих типова пољена биљака које расту у области Јерусалима; 11 типова биљака својствених зони Мртвог мора; 18 из Анадолије где се налази Едеса; 14 из околине Црног мора, где се налази Константинопољ. А нађена су и зрна пољена из средње Француске, старе Савоје и Пијемонта.

Осамдесетих година прошлог века извршено је и испитивање угљеником 14, које се сматра непогрешивим. Али, њиме је установљено да је покрив лажан: чаршав је потицао из доба између 1260. и 1390. године. Ово откриће разочарало је вернике широм света док су сумњивци ликовали. Неколико година касније руски научник Димитриј Кузњецов доказао је да се платно изложено топлоти обогаћује угљеником показујући се млађим него што јесте. Док се Свети покрив 1532. године налазио у Шамберију, у Горњој Савоји, догодио се пожар који је променио састав угљеника који садржи. После тога је Рејмонд Роџерс проверио и установио да је испитивање угљеником 14 урађено на једном углу чаршава који је „рестаурисан“, то јест закрпљен после пожара који је доживео у средњем веку. Дакле, није био тачан ■

З. М.

ПРАЗНА ПОЉА

1

Чланови бројевног низа, приказани таблицом, одређени су по неком правилу. Које бројеве треба уписати у празна поља? ■

2	3	5	9				129
---	---	---	---	--	--	--	-----

ТУРНИР

2

Ученици V1, V2 и V3 разреда организовали су турнир у малом фудбалу. Свако је играо са сваким по једну утакмицу и свако по једну добио и једну изгубио. Редослед је одлучила гол-разлика, тако да је на крају поредак био следећи:

V1	2	1	0	1	5:3	2
V2	2	1	0	1	3:4	2
V3	2	1	0	1	2:3	2

Којим резултатом је завршен сваки сусрет? ■

НОВЧАНИЦЕ

3

Имате укупно 85 новчаница. Неке су од 10, неке од 20, а неке од 50 динара. Новчане вредности новчаница од 10, 20 и 50 динара међусобно су једнаке. Колико имате новчаница од 10, 20, односно 50 динара? ■

ГУСАРИ

4

У току једне жестоке битке у којој је учествовало 100 гусара, неки од гусара изгубили су једну ногу, неки једну руку, неки једно ухо, а неки једно око. Укупно 65 гусара изгубило је једну ногу, 85 једну руку, 80 једно ухо и 75 једно око. Колико је гусара у овој бици изгубило и једну ногу, и једну руку, и једно ухо, и једно око? ■

КОЈИ БРОЈЕВИ НЕДОСТАЈУ?

5

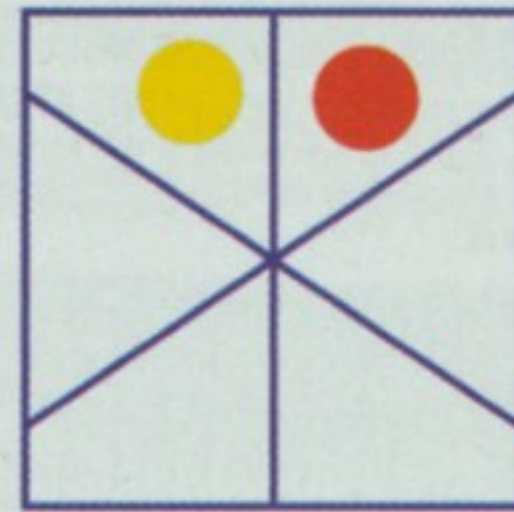
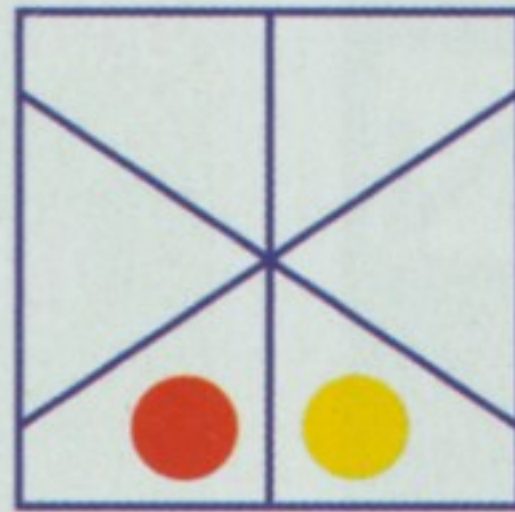
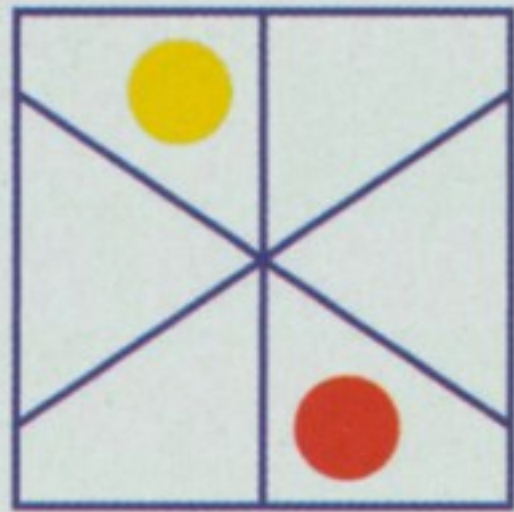
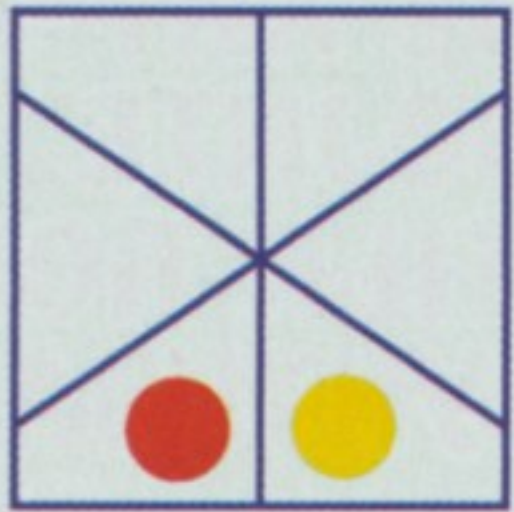
Уочите законитост и замените упитнике одговарајућим бројевима ■

2	3	7
20	24	28
5	4	2
1	2	3
6	?	12
3	5	2
	A	
5	5	6
10	?	24
1	3	2
	B	

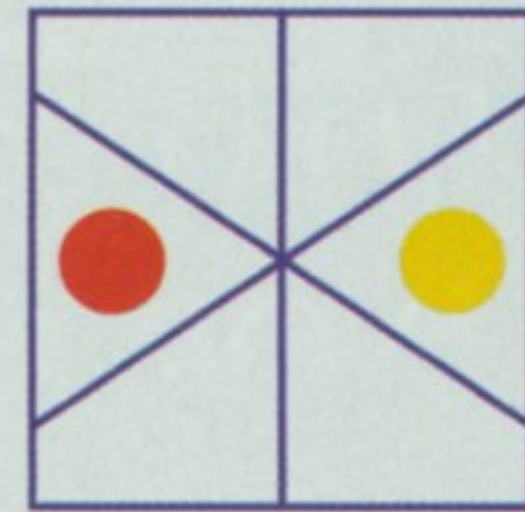
ИЧКЕ загонетке

НАСТАВИТЕ НИЗ!

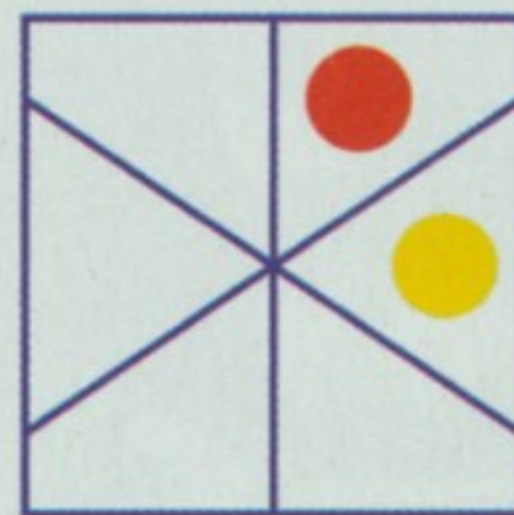
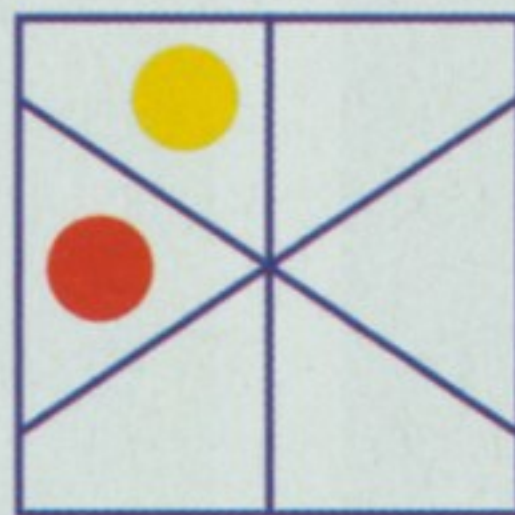
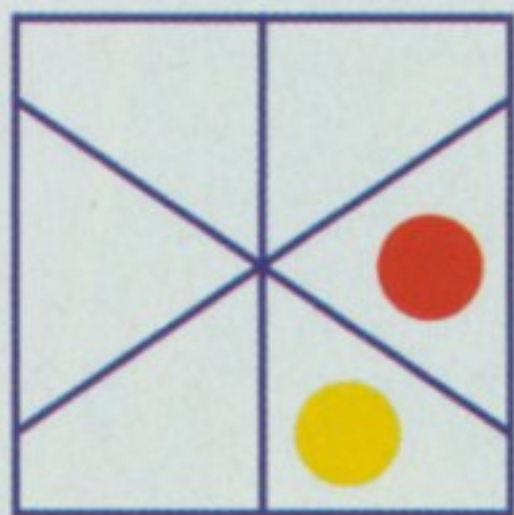
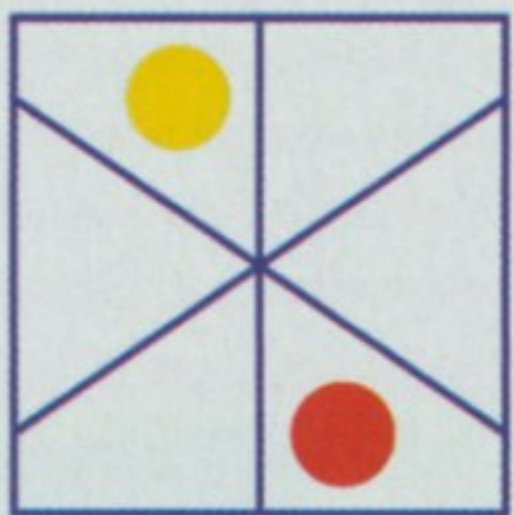
6

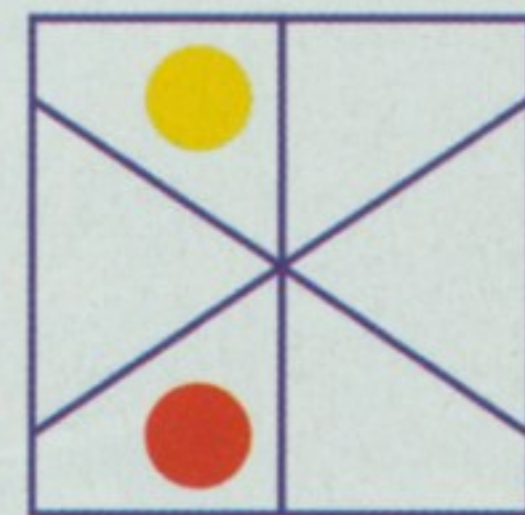
1

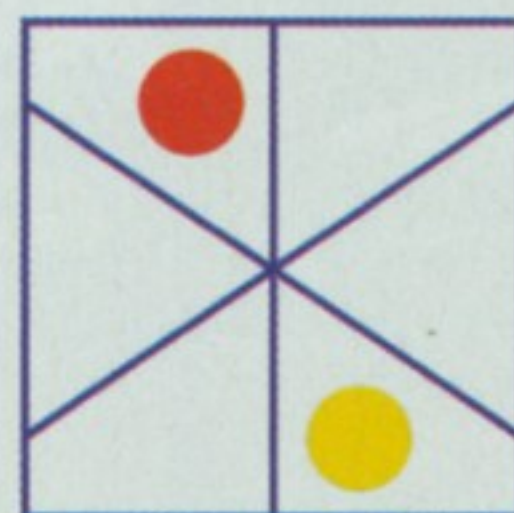
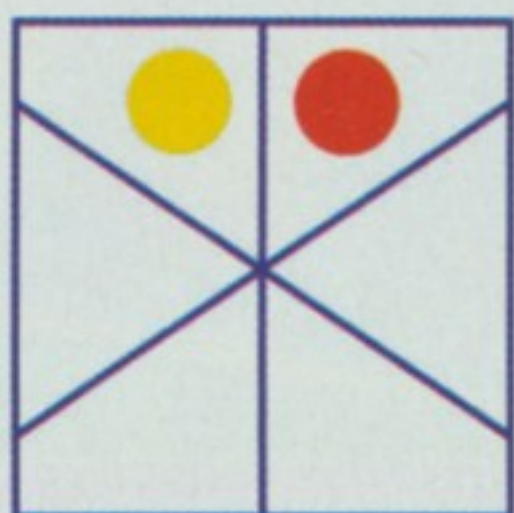
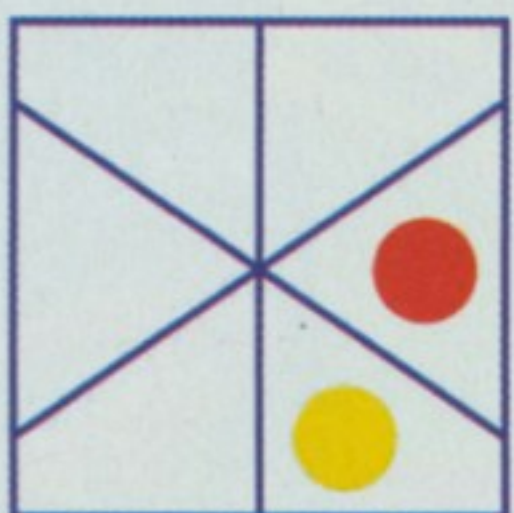
4

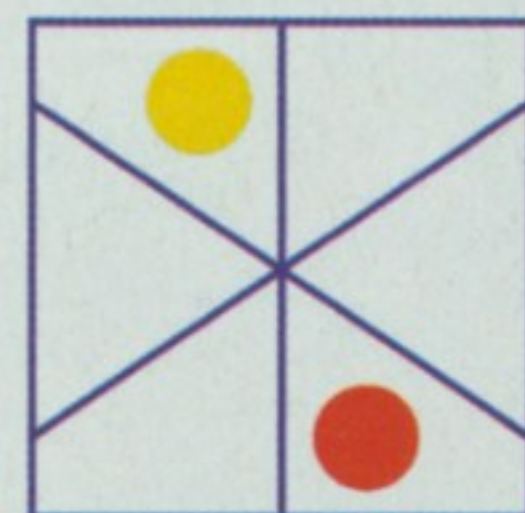
2

5

3

6

Која од
шест
понуђених
фигура
наставља
низ? ■

МОТОЦИКЛИСТА И ГУМЕ

7

Предња гума мотоцикла истроши се после пређених 25.000 km, а задња после 15.000 km. После колико пређених километара треба променити место гумама да би се обе истовремено истрошиле? После колико километара мотоциклиста мора да узме нове гуме? ■

ПРАВЕДНА ПОДЕЛА

9

После смрти богатог трговца, његови златници тестаментом су припали синовима. Најстарији је добио 100 златника и $\frac{1}{6}$ остатка, други је добио 200 златника и $\frac{1}{6}$ остатка, трећи 300 златника и $\frac{1}{6}$ остатка и тако редом до последњег сина који је наследио све што је од наследства остало пошто су старија браћа узела своје златнике. На крају се испоставило да је стари трговац био правичан и да је сваком сину оставио исти број златника. Колико је трговац имао синова и колико су златника наследили? ■

ЗАМЕНИТЕ УПИТНИК!

8

Уочите законитост и замените знак питања тачним бројем ■

2	7	5
5	?	9
7	3	4

Уређује
Радивоје
Грбовић

РЕШЕЊА
НА СТРАНИ 65

EA MOBILE IGRICE

Najbolje svetske Java igrice od sada i u Srbiji - EA Mobile igre stigle su na Mondo portal! Izaberite najpopularnije igre sa vrhunskom pričom i savršenom grafikom i budite najbolji na svom telefonu!

Postanite heroj Drugog svetskog rata u Medal of Honor™, sabotirajući proizvodnju razornih V2 raketa. Kreirajte svog Sim-a, a zatim istražujte i menjajte njihov svet u mobilnoj verziji najprodavanije PC igre: The Sims™ 2. Otkrijte tri načina da zadovoljite svoju strast za rešavanjem slagalica sa Tetris® Mania, najpopularnijom igrom svih vremena. Postanite gospodar ulica u Need for Speed Carbon i budite prvi trkač u gradu. Povedite svoj omiljeni fudbalski tim do pobede u EA SPORTS™ FIFA 07!! Jos mnogo toga ...samo na portalu Mondo.

Sa mobilnim telefonom poseti Mondo na adresi <http://wap.mts064.telekom.yu>
Za bliže informacije poseti www.mtsmondo.com ili pozovi naš korisnički servis 064/789

mt:s imate prijatelje!

Telekom Srbija

© 2006 Electronic Arts Inc. Electronic Arts, EA, EA logo, EA SPORTS, EA SPORTS logo, Need for Speed, Medal of Honor, The Sims, Maxis i Maxis logo su žigovi, odnosno registrovani žigovi Electronic Arts Inc. u SAD i ostalim zemljama. Sva prava zadržana. Zvanični proizvod sa FIFA licencom. FIFA LOGO © 1977 TM. Proizvedeno sa dozvolom u Electronic Arts Inc. Imena igrača, kao i sličnost sa istima, korišćeni su uz dozvolu Međunarodnog udruženja profesionalnih fudbalera (FIFPro), nacionalnih timova, klubova i/ili liga. Mitsubishi Lancer Evolution IX MR - Mitsubishi i Lancer Evolution imena, amblemi i dizajn su žigovi i/ili intelektualna svojina MITSUBISHI MOTORS CORPORATION i uz dozvolu korišćeni u Electronic Arts Inc. Dodge Challenger Concept, Dodge HEMI i njihovi modeli korišćeni su, uz dozvolu u Electronic Arts. Proizvedeno u EU. Svi proizvodi, nazivi kompanija, brendirana imena, žigovi i logoi svojina su odgovarajućih vlasnika. EA™, EA SPORTS™ i Maxis™ su brendovi Electronic Arts™. Tetris Mania® & © 1985-2006 Tetris Holding LLC. Odobreno za The Tetris Company. Dizajn igara - Alexey Pajitnov. Dizajn loga - Roger Dean. Sva prava zadržana. Ovlašćeni partner - Electronic Arts Inc. Tehnologija igara © 2006 Electronic Arts Inc. Sva prava zadržana.

108928

**ПОПУСТ
30%**

ПОРУЧИТЕ ДВЕ ХИТ-КЊИГЕ И ОСВОЈИТЕ ВЕЛИКИ ЛЕТЊИ ПОПУСТ ЕВРО-ЋУНТИЈА!

Нина, девојчица са Шестог месеца, окупља своје другаре и креће у борбу против злог чаробњака из друге димензије...

**ТВРА
ПОВЕЗ**

Нина наставља своју мисију у потрази за Тајним оком древне Атлантиде...

Дечак, рођен у тренутку потпуног помрачења Сунца, суочен је са избором између Светлости и Теме...

**ЛУКСУЗНА
ИЗДАЊА**

Црни печат раздваја два света. Ђено га осваја и стиже у школу за децу са магијским моћима...

ПОРУЏБЕНИЦА

Желим да, по специјалној цени од само 840 динара, поручим следеће две књиге:

(упишите називе књига које желите да купите)

Име и презиме: _____

Адреса: _____ Телефон: _____

Поштански број и место: _____

* Трошкове поштарине сноси предузеће EVRO-GIUNTI.

Поруџбеницу пошаљите на адресу:
ИПР EVRO-GIUNTI, Димитрија Туцовића 41, 11000 Београд
а књиге можете поручити и телефоном, позивом на:
011/344-6618, 344-6619, 344-6620

Плани и отњаци ЛОВЦИ НА ХИМЕРЕ

Превела
Оља Петронић
(II део)

ДРАГА
ГОСПОЏИЦЕ!

...НИСТЕ СЕ
НИМАЛО
ПРОМЕНИЛИ!

ОХ, СИГУРНО, БЛАГИ ЗРАЦИ
ВЕЛЕЛЕПНЕ ПЛАНЕТЕ, КУПАЈУЋИ
КРАТЕР У КОЈЕМ СМО БОРАВИЛИ,
УСПЕШНО СУ НАС САЧУВАЛИ ОД
ОМЕКШАВАЈУЋЕ КРАТКОКЕ
ЗЕМАЉСКИХ ДАНА...

АЛИ, МОЈЕ
СРЦЕ СЕ
ПРОМЕНИЛО!

КАО ШТО СЕ ПРОМЕНИЛО
И ГОСПОДИНОВО! КАД
БИСТЕ ЗНАЛИ КАКО
ЧЕЗНЕ ЗА ВАМА!

ДРАГА
МОЈА
СЕСТРО!

НАША ЋЕ
ПОРОДИЦА НАЈЗАД
БИТИ НА ОКУПУ!

БРАВО,
ГОСПОЏИЦЕ!

ЗАМАЛО ДА МИ
КРЕНУ СУЗЕ!

ТЕ БИ ДИРЉИВЕ
ИЗЈАВЕ ИПАК ЗВУЧАЛЕ
ИСКРЕНИЈЕ КАД БИ
ПРИНЦЕВИ ТАОЦИ БИЛИ
У ВАШОЈ ПРАТЊИ!

КАКВЕ
ОПТУЖБЕ!

У ОВАКВИМ
ОКОЛНОСТИМА!

ЈЕ ЛИ? ЗАР САМ
ОВАЈЕ ЈЕДИНА
КОЈА БРИНЕ
О АНДРЕОВОЈ И
ШАЉИВКОВОЈ
СУДБИНИ?

ОНИ ЋЕ УСКОРО
БИТИ МЕЂУ НАМА!

ГОСПОЏИЦА
НАМ ЈЕ ОБЕКАЛА!

ЈОВАН САДА
ЖЕЛИ САМО
ЈЕДНО:

МИР!

КРИСТАЛНА
ТВРЂАВА...

НА ТОМ ЈЕ
МИТСКОМ МЕСТУ
ГОСПОДАР ОРУЖЈА
НАМЕРАВАО ДА СЕ
НАСТАНИ!

НАВОДНО СЕ УЗДИЖЕ
У ПОДНОЖЈУ УСНУЛИХ
ВОДОПАДА, НА ЧВРСТИМ
ОБЛАЦИМА КОЈИ КРУНИШУ
ЗАОБЉЕНИ ВРХ...

ОВДЕ,
У САМОМ
СРЕДИШТУ
ЧУДНОГ
МОРА...

НА ОГРОМНОМ
ОСТРВУ
ОКСИМОРН!

ЈОШ ЈЕДНО
НЕПРИСТУПАЧНО
ОСТРВО?

НЕПРИСТУПАЧНО?
ПРЕСЛАБА РЕЧ!

МАЛОБРОЈНЕ
МАПЕ КОЈЕ ПОКАЗУЈУ
ПУТ ДО ТЕ ПРОТИВРЕЧНЕ
АТОПИЈЕ, ИСЦРТАНЕ
ДРХТАВОМ РУКОМ
ПОЛУЛУДИХ ПРЕЖИВЕЛИХ
ИЗ ТРАГИЧНИХ
ЕКСПЕДИЦИЈА, ЈЕДВА
ДА УСПЕВАЈУ ДА СЕ
СЛОЖЕ ОКО ЊЕГОВОГ
ТАЧНОГ ПОЛОЖАЈА!

КАО ДА СЕ
ТО ОСТРВО
КРЕКЕ!

ДА ЛИ БИСТЕ
ПРИСТАЛИ, УЧИТЕЉУ
БАРТОЛОЋО, ДА НАМ
ПОВЕРИТЕ ЈЕДНУ
ОД ТИХ МАПА?

УЗМИТЕ, УЗМИТЕ!
УВЕК НАПРАВИМ ДУПЛИКАТЕ
ДОКУМЕНАТА КОЈЕ
САКУПЉАМ!

ЗНАЊЕ ЈЕ,
ЗАР НЕ, ДРАГОЦЕНО
ДОБРО! ПРЕВИШЕ
ДРАГОЦЕНО ДА СЕ
НЕ БИ ДЕЛИЛО!

ТЕШКО БЕТЕ, МЕЂУТИМ,
НАЈИ ПОСАДУ! КОЛИКО
БИ СЕ МОРНАРА, КОЛИКО
КАПЕТАНА УСУДИЛО ДА
ПРЕЂЕ ТЕРМИНАТОР
КОЈИ ОЗНАЧАВА ГРАНИЦУ
ДРУГОГ СВЕТА?

А ИМАЈТЕ У ВИДУ
И ДА ОБАЛЕ ОГРОМНОГ
ОСТРВА ОКСИМОРН
ВРВЕ ОД ХИМЕРА!
ЈЕСТЕ ЛИ У СТАЊУ
ДА СЕ СУОЧИТЕ
С ЊИМА?

АКО СЕ ТА ЧУДОВИШТА
ХРАНЕ СТРАХОМ...

ШТА МОГУ
ПРОТИВ
ОДВАЖНИХ СА
ПРЕКАЉЕНИМ
ДУШАМА?

НАРАВНО,
НАРАВНО!

АЛИ
КО...

КО?

КО МОЖЕ
ДА ТВРДИ, А ДА НЕ
ЛАЖЕ СЕБЕ САМОГ, ДА
НЕ ЗНА НИ ЗА КАКАВ
СТРАХ?

ЗАБОГА!
ПУСТИТЕ МЕ,
КАД ВАМ
КАЖЕМ!

ГАДЕ ЈЕ?
ГАДЕ ЈЕ МОЈЕ
ЛЕПО ДРВЕКЕ?

МОЈЕ ШУМЕ
ЦЕКИНА!

ШИКАРЕ
ДУКАТА!

СВЕ ОНО
ЛЕПО ЗЛАТО
КОЈЕ СТЕ МИ
ОБЕКАЛИ!

АХ! СКАПЕНЕ,
НЕ МОГУ
ВИШЕ!

ШТА ЈЕ ТО?

АХ, ГОСПОДИНЕ,
САМ ЛЕВЕН САМ,
И УЖАСНО МЕ БОЛЕ
РАМЕНА!

КАКО ТО?
ПА МЕНЕ ЈЕ
УДАРНО!

ФАРСА?

ГЛЕ!
ГЛЕ!

БАШ
ЛЕПО!

ХА! ХА!
СМЕШАН ЛИ ЈЕ
СТАРКЕЛА
КОГ ЛЕМАЈУ!

ХА! ХА! ХА!

МИР!

ХА! ХА! ХА!

ХА!

ХА!

ХА!

ХА!

ОЧЕ!

МОЈ СИН...

...ЛАКРАДИЈАШ!

...ЛАКРАДИЈАШ
НА МЕСЕЦУ!

МИЛОСТ, ГОСПОДИНЕ!
АНДРЕО НИЈЕ НИМАЛО
ОДГОВОРАН ЗА...

ОХ! ПА... ТУ СМО!
ТИ СИ ГА, ХУ/О ОД
СЛУГЕ, ДОВУКАО НА
ОВУ НИЗЕРДИЦУ!

НИЗЕРДИЦУ
КОЈА ВОДИ
ПРАВО У БРУКУ, У
ИЗОПШТЕЊЕ...

...У ПРОПАСТ!

ЈОЈ!
ЈАОЈ! НИСМО
ИМАЛИ ИЗБОРА!

МОРАМО
ДА ИГРАМО
НА ДВОРУ, И АКО
НЕ УСПЕМО
ДА ЗАБАВИМО
ПРИНЦА...

НА ДВОРУ?

ПРЕД ОНИМ
ВИСОКИМ
ЛИЧНОСТИМА?

БОГАТИМ
ЛИЧНО-
СТИМА...

ПИХ! БОГАТИМ
У ПОЕЗИЈИ!

ДА,
АЛИ...

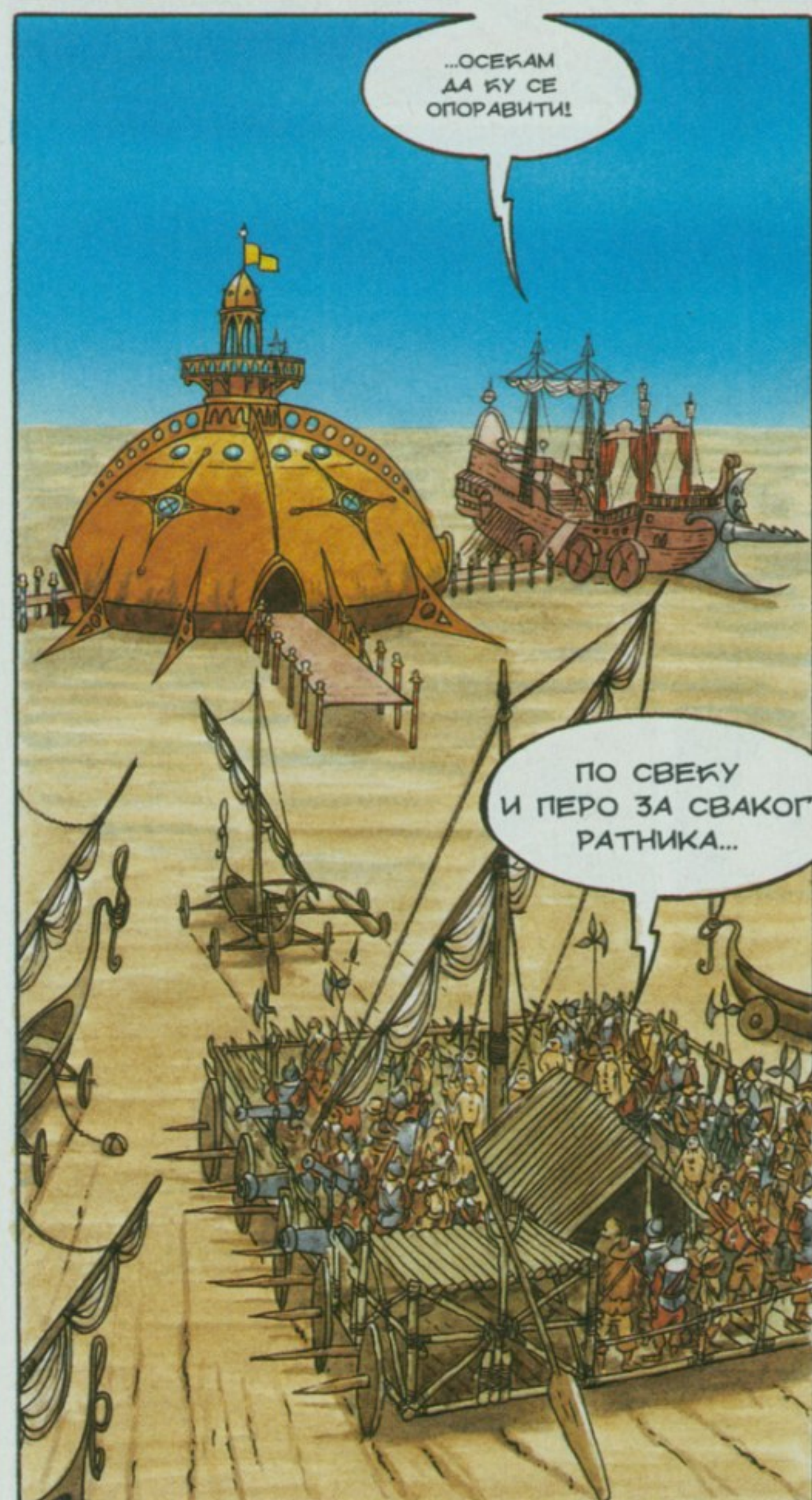
АКО ЈЕ
НОВАЦ-ПЕСМА,
ОНДА ЈЕ
ПЕСМА-НОВАЦ...

НЕ ЉУТИТЕ
СЕ ВИШЕ?

ТИШИНА!
РАЗМИШЉАМ!

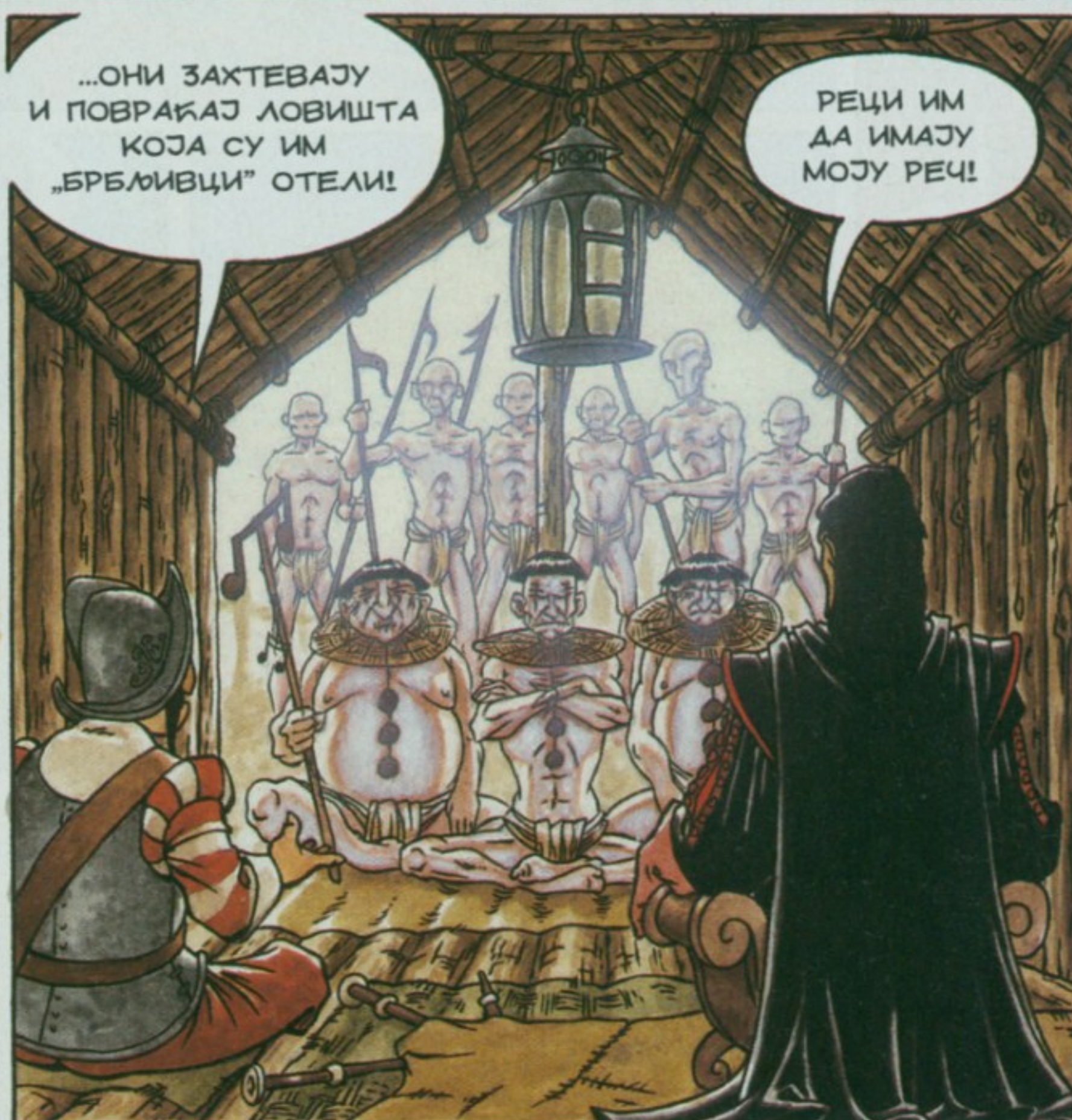

ХЕ! ХЕ! ХЕ!
УПРКОС УЖАСНОЈ
БЕДИ У КОЈУ СУ МЕ
ГУРНУЛИ ШКРТО
ПРОВИЂЕЊЕ, ЈЕДАН
ЛАКОМИ ПЛАКЕНИК
И СКУПЕ ЛАКРАДИЈЕ
РАСИПНОГ
СИНА...

...ОСЕКАМ
ДА КУ СЕ
ОПОРОВИТИ!

ПО СВЕКУ
И ПЕРО ЗА СВАКОГ
РАТНИКА...

...ОНИ ЗАХТЕВАЈУ
И ПОВРАКАЈ ЛОВИШТА
КОЈА СУ ИМ
„БРБЛИВЦИ” ОТЕЛИ!

РЕЦИ ИМ
ДА ИМАЈУ
МОЈУ РЕЧ!

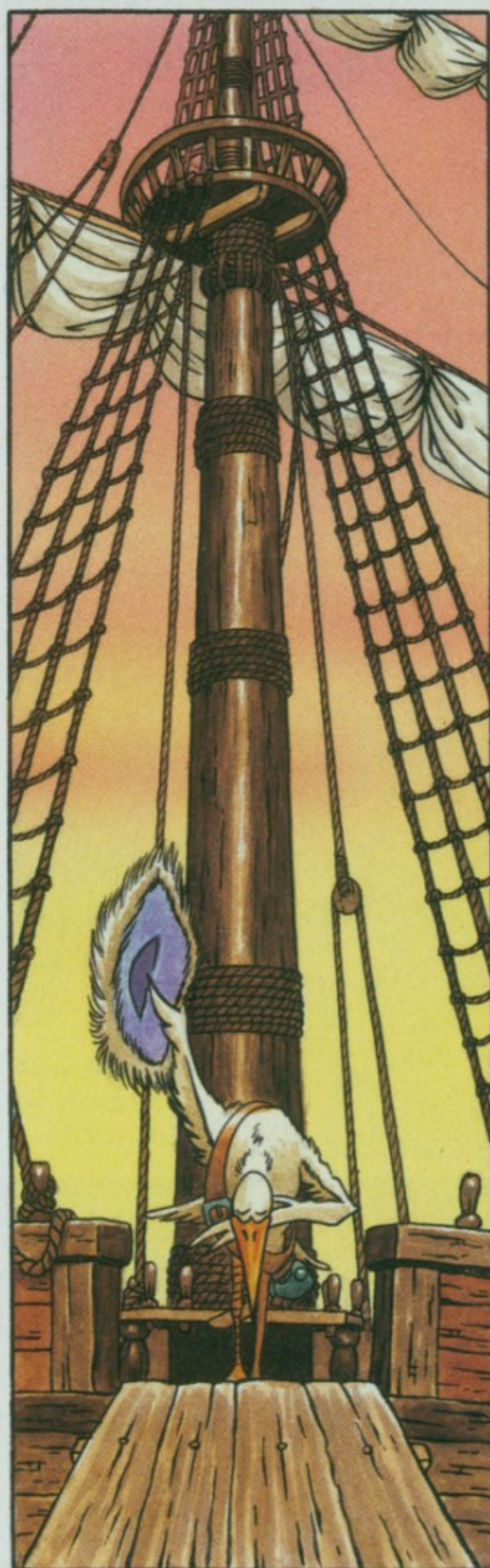

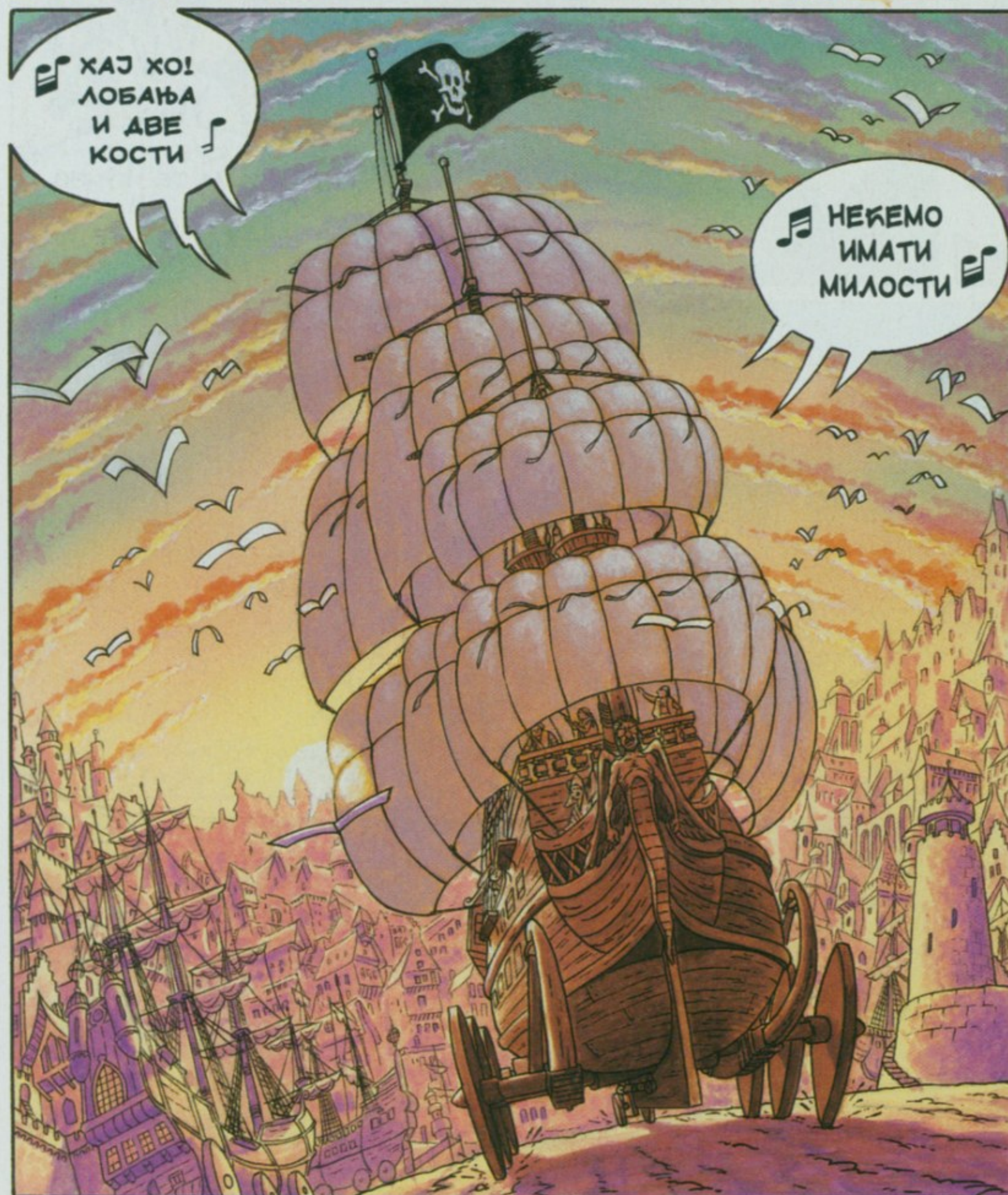
ПОГЛАВИЦА
ВАМ ДАЈЕ СВОЈ
ЗНАК!

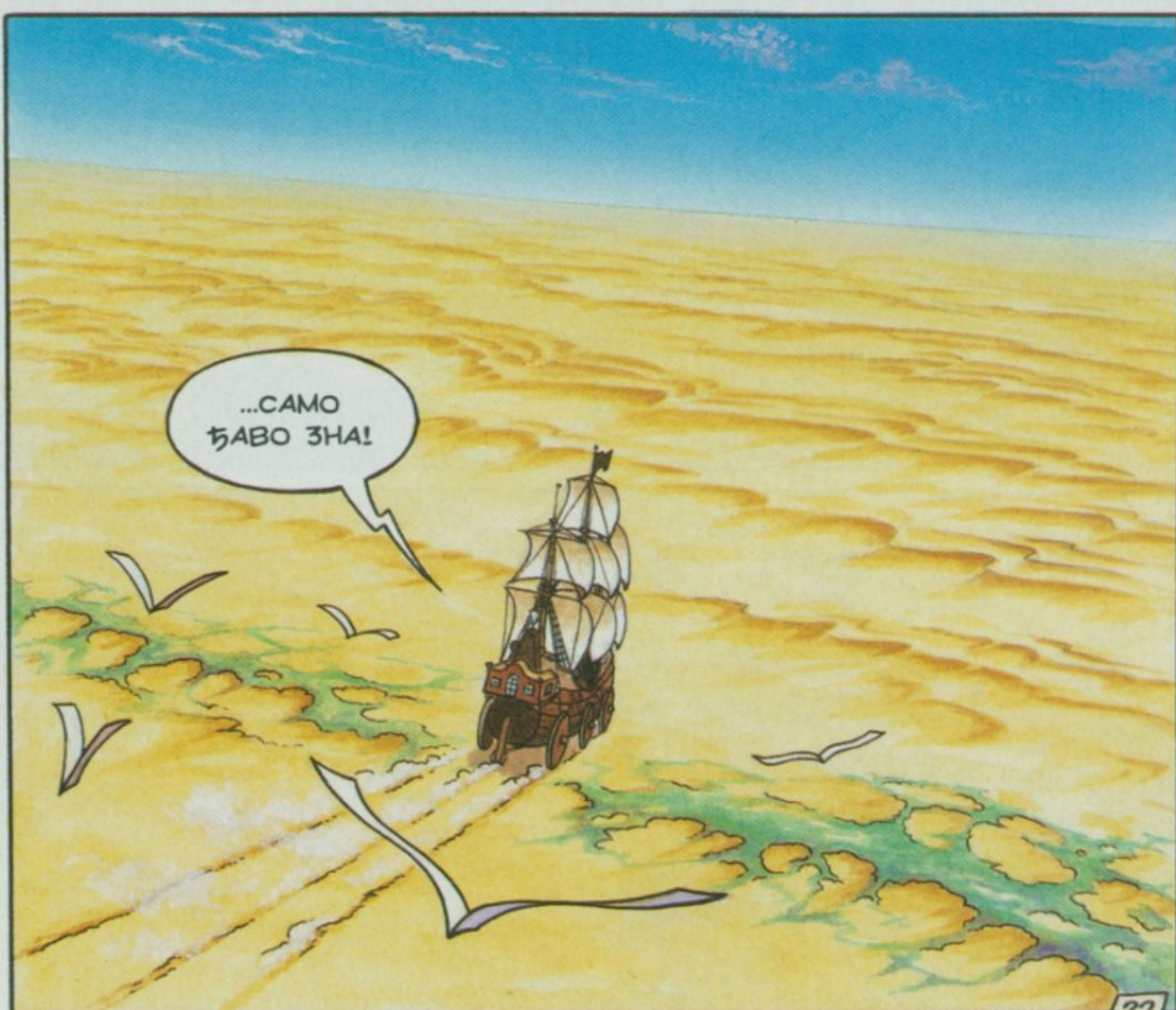

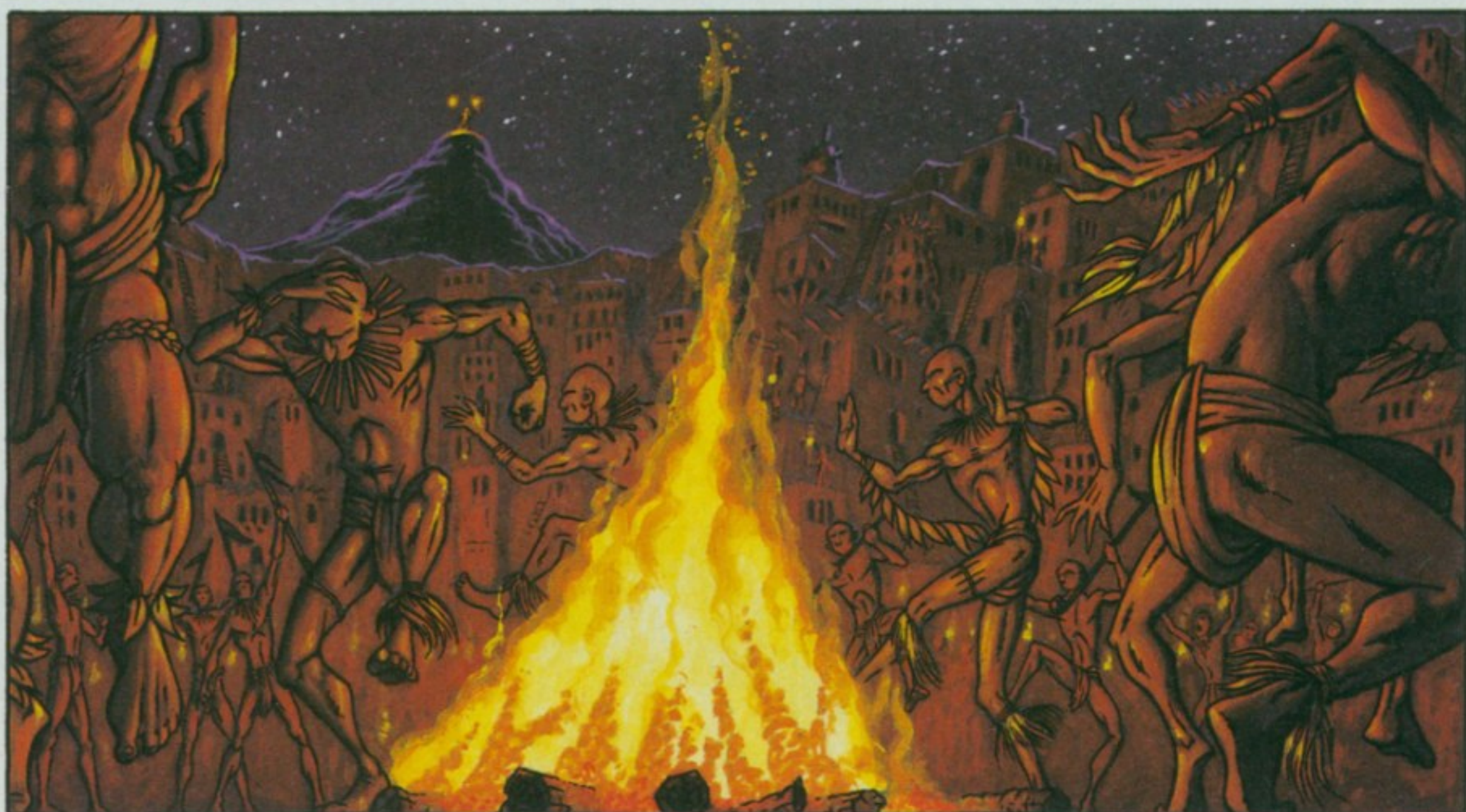
УСКОРО ЋЕ ПО
БРАДИМА РАТНИ
СИГНАЛНИ
ТОРЊЕВИ ВОДИТИ
ЊИХОВЕ РУКЕ!

23

КАЛИКИНИ-
ТОПОЛИС ЋЕ СЕ
ПРЕМЕСТИТИ!

СКУПШТИНЕ БРИНУ ЗБОГ
НЕМИХ ПАНТОМИМЧАРА,
ПА ЋЕ ПРЕСТОНИЦА ДА
СЕ СКЛОНИ ИЗА ЗИДИНА
КОПЕРНИКА, УТВРЂЕНОГ
КРАТЕРА У ПОДНОЖЈУ
ТАЈНОВИТИХ ПЛАНИНА!

АЛИ,
АКО СЕ ГРАД
ПОМЕРИ...

...КАКО ЋЕ НАС ДОН ЛОПЕ И ГОСПОДИН
ДЕ МОПЕРТИ НАКИ?

И ЕУЗЕБИЈЕ!

НЕ БОЈТЕ СЕ! ПОСЛАЋЕМО
ПИЛЕ ДА ОБАВЕСТИ
О ТОМЕ СВА ОДМОРИШТА!

ПИЛЕ?!

ТАКО ЗОВЕМО
НАШЕ МАЛЕ
МЕТАЛНЕ
ГЛАСНИКЕ!

ЗАШТО СТЕ ИХ ТАКО КРСТИЛИ?
ТЕ ПТИЦЕ КОЈЕ ГОВОРЕ ВИШЕ
ЛИЦЕ НА ПАПАГАЈЕ ИЛИ КАКАДУЕ!

ЈА ЗНАМ!

ЗАР
НЕ КАЖЕМО „ПИЛЕ
МОЈЕ“ ОНИМА
КОЈЕ ВОЛИМО?

А С КОЈИМ
СУ ЦИЉЕМ
СТВОРЕНЕ ТАКВЕ
МАШИНЕ...

...АКО НЕ
ДА ПРЕНОСЕ
ДРАГОЦЕНЕ
РЕЧИ
ЉУБАВИ?

ШКРИП!
ШКРИП!

ТАЈ! НОМБРЕ...
КАД БИХ И ЈА МОГАО
ДА С НЕКЕ ИЗВЕЗЕНЕ
МАРАМИЦЕ УДАХНЕМ
НЕКОЛИКО АТОМА
ЖАЉЕЊА...

Moraš da probaš!

MINAQUA
fructo

Pametni mehurići

Jod je neophodan svima, naročito deci, trudnicama i starijim osobama. Nedostatak joda umanjuje koeficijent inteligencije i do 15%. Jedna čaša Fructa obezbeđuje organizmu potrebnu dnevnu količinu JODA.

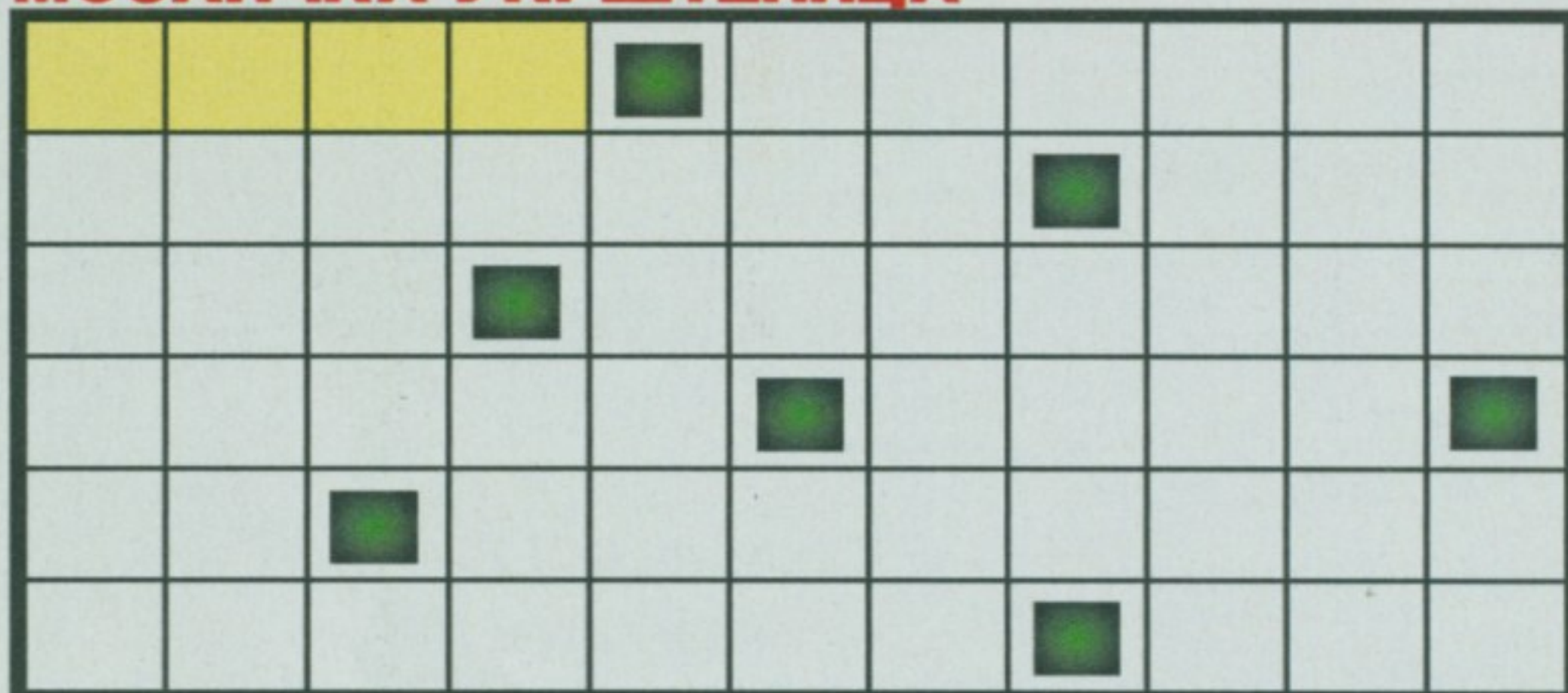

АНАГРАМ

ТА ЛЕПО ОБЛА

МОЗАИЧКА УКРШТЕНИЦА

Задате речи распоредите УСПРАВНО у укрштеницу, а до водоравних појмова дођите комбиновањем. У означеним пољима уписан је назив града са слике ■

АДОН
АН
АНТИКА
АРАКАН
БОГОТА
ВИОЛА

ГО
ЕВА
ИР
КАС
КОВ
Н

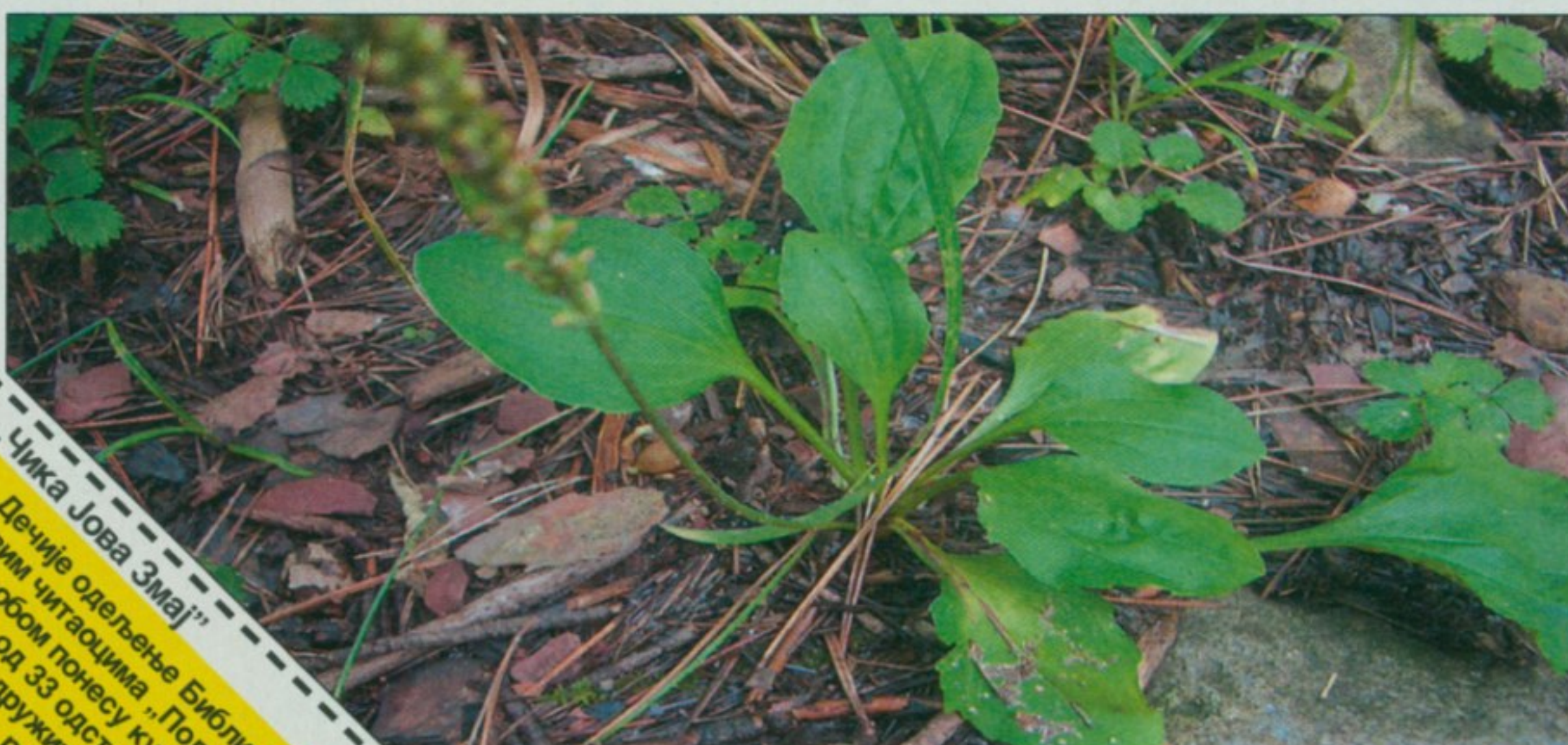
ПРСТЕН
Р
РАТАРИ
РАШ

КОЊИЋЕВ СКОК

	ПА	НА	НО	ЊЕ	ЛА	ДА
О	ГЛ	ВА	ДЕ	БА	ГУ	ПОТ
ЈУ	ВИ	И	ДИ	КИ	КО	ЖА

Крећући се по принципу скакача у шаху, прочитајте једну народну пословицу ■

КРИПТОГРАМ

БУКВАР
РОМАНСА
БОКЕЉ
ВРБАС
ПОКРИВАЧ
ПЕЛЦЕР
ЗГАРИШТЕ

Откријте кључ, па нађите решење ■

Дечеје одељење „Чика Јова Змај“
Хиландарска 7
11000 Београд
тел: 32 38 631
e-mail: zmaj@bgp.org.yu

Дечеје одељење Библиотеке града Београда са собом понесе „Политичкиног Забавника“ који уписа од 33 одсто. Дођите, дружите се с нама, учите, забавите се, радујте се, откривајте светове који су вам мало знани а који вас могу одвести незнају куда...

33%

	СОБНА УКРАСНА БИЉКА	РОДИТЕЉ	ПЕШЧАНА МОРСКА ОБАЛА	САВЕЗ, ЛИГА	РАДИЈУС		СУБОТИЦА	ОРГАНИ ЧУЛА СЛУХА	ИЗВОЂЕ- ЊЕ СКОКОВА	НА ТАЈ НАЧИНИ	КОРАЛНА ОСТРВА	ИНИЦИ- ЈАЛИ КОШАР- КАША ЛОНЧАРА	ПРВО СЛОВО	ВЕСЕЉЕ
УКРАСНА БИЉКА СА КРУПНИМ ЦРВЕНИМ ЦВЕТОМ	Б	О	Ж	У	Р	ОНАЈ С КОЈИМ СЕ ДЕЛИ СТАН СОРТА ВИНА	С	У	С	Т	А	Н	А	Р
ВРСТА ГАСА	Е	Т	А	Н	УКРАСНА БИЉКА УКРАСНА БИЉКА	М	У	Ш	К	А	Т	Л	АНГСТРЕМ ПОБОРНИ- ЦИ УЈЕ- ДИЊЕЊА	А
СТАРИ БРОДОВИ	Г	А	Ј	И	Ј	Е	ПРЕМДА, МАКАР УКРАСНА БИЉКА	И	А	К	О	ЕКСТРЕ- МИТЕТ ФУДБАЛЕР КРЕСПО	У	Д
ОМЛАДИН- СКИ ЦЕНТАР (скр.)	О	Ц	ГЛУМАЦ МАЈКЛ ДРАЖ	Ј	О	Р	К	ЗГЛОБ НА НОЗИ ДРЖАВА У СРЕДЊОЈ АМЕРИЦИ	К	О	Л	Е	Н	О
НЕУТРОН	Н	НАР. КОЛО АФРИЧКА ДРЖАВА (КОНГО)	Ч	А	Р	Л	А	М	А	УКРАСНА БИЉКА МЕСТО У СЛАВО- НИЈИ	И	Р	И	С
ПОЗАДИ	И	З	А	ПЛАМ- САЊЕ ВАТРЕ ПРСТ НА РУЦИ	Г	О	Р	Е	Љ	Е	ГРЧ. БОГ ЈУЖНОГ ВЕТРА ГРОМАДА	Н	О	Т
ЈАСНО, СВЕТЛО	Ј	А	Р	К	О	РЕДИ- ТЕЉКА ШАНТАЛ АМПЕР	А	К	Е	Р	М	А	Н	УКРАСНА БИЉКА, ЉИЉАН
ПРВИ И ТРЕЋИ САМО- ГЛАСНИК	А	И	ПРЕДУЈАМ, КАПАРА СУДБИНА, КОБ (мн.)	А	В	А	Н	С	ДАНИШТЕ У КОЈЕ ВРЕМЕ	Д	А	Н	И	К
	УКРАСНА БИЉКА ПИСАЦ КО- МЕНТАРА	Р	У	Ж	А	УКРАСНА БИЉКА НЕГОВА- ТЕЉИЦА	Ф	И	К	У	Џ	СВОЈЕ- РУЧНО	С	Р
КРАЉ У ШАХУ	К	РАДНИЧКА УДРУЖЕ- ЊА РУЖ	С	И	Н	Д	И	К	А	Т	И	ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА РАЗРЕД	Т	И
СКУП, ЗБОР	О	К	У	П	ФЕУД. АЛОДИЈУМ ЖИТЕЉ ЕВРОПСКЕ ДРЖАВЕ	А	А	О	Д	ГРАД У ШВАЈ- ЦАРСКОЈ	В	Ф	И	Н
ГЛАВНИ ГРАД ШПАНИЈЕ	М	А	Д	Р	И	Д								
ПОЛЕМИ- ЧАРИ У СТАРОЈ ГРЧКОЈ	Е	Р	И	С	Т	И								
16. И 15. СЛОВО АЗБУКЕ	Н	М	ШАХИСТ МИХАИЛ ПОДЗЕМНИ ХОДНИК	Т	А	Љ								
ВРСТА ТКАНИНЕ	Т	И	Л	ЛАНТАН УКРАСНА БИЉКА	Ј	А								
ЛЕТОПИСИ	А	Н	А	Ј	И	АРИЈАН ОДМИЛА								
ТЕМПО	Т	СЕСТРИЊ ПАЈЕ ПАТКА УПИТНА ЗАМЕНИЦА	Р	А	Ј	А								
СОЧИВО БЛИЖЕ ОКУ У ДУРБИНУ	О	К	У	Л	А	Р								
ВЕЋА КЊИЖЕВ- НА ДЕЛА	Р	О	М	А	Н	И								

Решења на страни 65

Милош Миливојевић

УПОЗНАВАЊЕ ЧОВЕКА

Човек је опет стигао у станишта сејући уништење где год је пролазио. Ђололо, од милоште зван Стари, тргао се из сна пробужен буком која је пратила долазак људских Летача. Као најстаријем, како у ближој тако и даљој околини, искуство му је било најшароликије и најразноврсније, али ниједна ствар, ништа што је доживео током свог метуземски дугог живота, није било овако потресно.

Збуњеност, страх, осећај да си захваћен бујицом и да ништа што учиниш неће променити чињеницу да не идеш никуда осим тамо куда те она носи, били су нешто што је свако биће у селу осећало овога тренутка. Ђололо је то јасно видео у њиховим мислима. Посматрао је малене живуљке које су се у самртном страху повлачиле пред Људима иако нису биле у директној опасности. Покушао је да их умири, пошаље мисли охрабрења, али њих је било много, Човек је био сувише страشان, а он усамљен у својим покушајима и стар. Полако је западао у апатију.

Био је стар, чак и по мерилама његове врсте, и био је веома уморан – уморан од све чешћих напада који су продирали све дубље и дубље, од гледања како се зона људске

доминације шири док његови ближњи бивају однесени Човековим грамзивим прстима. Али, највише од свега, био је разочаран – сваки покушај комуникације с Људима показао се јаловим, сваки вапај наилазио на глуво ухо.

Ђололо се добро сећао дана кад је Човек спустио своје колосалне металне бродове на његов свет; јасно се сећао одушевљења с којим су сви Мудри (заједно с њим) примили вест о доласку туђина и знању које је морало проистећи из додира с њима. Зар је ико могао да претпостави да ће посетиоци бити глуви, а стечено знање толико горко и болно? Поимање универзума била је тежња његовог народа, схватање света који их окружује једини циљ у њиховим животима, али питање је било да ли се мука коју је његова врста уложила у разумевање тог чудног створења, напор милиона јединки да се Човекове мисли и побуде разумеју, заиста исплатио.

Будући крхко биће, Човек је покушавао технологијом да отклони недостатке које му је природа у изобилју подарила. Ђололо још није видео нараву која може да отклони крат-

ковидост ума или духовно слепило. Лишени Светла да им покаже пут, Људи су пипали у мраку крећући се неком својом хаотичном путањом и рушећи све што дотакну током свог жалосног путовања.

Али, Ђололо их никада није мрзео иако су нанели велики бол (и наставили то да чине) и њему и његовом народу. Сматрао је да се његова раса уздигла изнад тако приземних осећања. Није осетио ни трунку мржње чак ни кад се њихов Летач зауставио тик изнад њега и испалио своје

хватаљке у његово тело шаљући таласе бола који су претили да преоптерете његову свест. У том тренутку, све што је осећао било је сажаљење, и нада: нада да ће једнога дана Човек отворити очи, пронаћи прави пут и коначно одрасти.

Последња ствар коју је помислио – а потом и одаслао у свим правцима – док је летео напред, све даље и даље од места које је звао домом и док је, ума обрваног болом, осећао како живот полако али сигурно напушта његово тело, била је реченица која представља најдубљу срж, саму суштину постојања и животне филозофије њега и његове врсте: „Разуми, и у разумевању расти“.

Вилин коњиц споро је кружио небом у потрази за новом метом. Носио је троје људи: pilota, задуженог за управљање возилом, ловца, који је контролисао хватаљке и механизме за пренос терета, и надзорника, особу која је бирала мету и управљала експедицијом.

„Требало је раније да зађемо дубље у шуму – види их

само колики су! Ђеки, лутко, обрни још један круг али мало спорије – мислим да сам видео правог капиталца. Тамо, у сектору 035! Мики, видиш ли га? Огроман је.“

„Бокца ти, Хенри“, запањено продахта Мики, „толиког пламенца још нисам видео.“

„Хоће ли сајле издржати?“

„Без проблема. Али биће ми стварно жао да га ишчупамо.“

„Жао или не, чупамо га. Ако га ми не чупнемо, Ханс или Кипис ће то сигурно урадити. А не бих волео да ти клипани добију бонус уместо нас. Зато, Ђеки, лутко, нагари јаче.“

Ђололо се добро сећао дана кад је Човек спустио своје колосалне металне бродове на његов свет, јасно се сећао одушевљења с којим су сви Мудри (заједно с њим) примили вест о доласку туђина и знању које је морало проистећи из додира с њима. Зар је ико могао да претпостави да ће посетиоци бити глуви, а стечено знање толико горко и болно?

„Хенк, још једном ме назови лутком и кунем ти се“, поче Ђеки док је окретала Летача и пуном брзином га возила ка назначеном месту, „има да те избацам правац кроз ваздушну комору при пуној висини и брзини лета.“

Зауставили су се изнад одабраног дрвета и чекали да Мики обави свој део посла. Пре него што је преузео контроле, Мики је дубоко удахнуо и покушао призор пред собом дубоко да уреже у своје сећање. Пламе-

но дрво, у сленгу сакупљача познато и као пламенац, било је нешто најлепше што је икада имао прилике да види – гледање шуме која се налазила пред њим, посматрање како снажни поподневни ветар њише њене крошње и чини да изгледа као да је захваћена пожаром, будило је у њему осећања која није могао да опише. Топлина око срца, одсуство стреса, потпуни спокој ума и духа? То једва да би загревало површину... Кад је рекао да мрзи овај посао, Мики није лагао – нарушавање овакве лепоте било је светогрђе и чинило је да се осећа одвратно, нечисто, попут убице.

Али, серум справљен од сока пламеног дрвета лечио је све познате болести, продужавао је живот и био најскупочија ствар у познатом свемиру. Без њега, Човеков живот био би мучан и тегобан и милиони људи широм Колонија умирали би од болести. И зато је, уз гласан шкргут зуба и проклињање самог себе, увек изнова узимао контроле у руке и радио свој посао. Пре него што је почео, урадио је дијагнозу опреме, подесио је за екстремне терете. Завршивши, изабрао је погодна места на стаблу и испалио хваталке. Проверио је сензоре, урадио симулацију и дао Џеки знак да крене. „Али полако, цуро, не бих да останем без сајли“, додао је у шали.

Поменуте сајле се затегоше, сложена машинерија зашкрипа али дрво поче да излази из земље. Кад су га потпуно ишчупали, Мики покрену моторе који су дрво поставили у водораван положај, а затим спусти заштитне плоче које ће га држати у том положају у току лета. „Свака част Мики, момче!“, задовољно рече Хенри. „Џеки, срце, вози нас кући.“ „Разуми, и у разумевању расти“, тихо прозбори Мики док је, погледа замагљеног сузама, посматрао пламтећу шуму која се губила у даљини ■

„Сетимо се само колико би било чудесно и помислити да чврсто укореењена биљка осећа и мисли и да би, не могући се ни макнути, морала мирно да чека неки бол који може да предвиди, али од кога не може никако да се очува; или, кад бисмо замислили да биљка има разум и слободну вољу, док је у исто време већ унапред искључено да би икада ту своју вољу могла и употребити.“

Алфред Адлер,
„Познавање човека“

ВЛАДАВИНА СУПЕРПАЦОВА

Велики су пола метра, неустрашиви, отпорни на отрове, могу прогристи пут кроз бетон – а најмање један је управо сад на свега метар-два од вас!

У жарених очију и оштрих зуба којима прогриза бетон и челик, увећана и оснажена верзија обичног пацова лик је из филмова страве и ужаса. Али, припремите се за искорак из маште у стварност. Извештаји светских организација за борбу против штеточина указују на нову расу суперпацова, толико издржљивих да могу да опстану било где и размножавају се неслућеном брзином.

Неки стручњаци објашњавају да није у питању нова раса, већ обични сеоски пацови *Rattus norvegicus* који већ вековима живе у нашој близини. Међутим, они су се у међувремену драстично променили. Најочигледнија промена је да данашњи пацови могу да преживе некад смртоносне дозе отрова. Не-

ки примерци чак могу да буду већи и тежи од људских беба!

Познато је да су пацови људима одувек стварали невоље. Најпознатија је ширење куге у 14. веку чему су допринели заражени мрки пацови. Међутим, данас пацови доживљавају својеврстан препород захваљујући климатским променама и нашем потрошачком начину живота чија је последица гомилање разног ђубрета.

У Великој Британији од 1998. године број пацова повећао се за трећину и постојано расте. У извештају из 1993. године наведено је да је око 950.000 домаћинстава било на удару штеточина. Данашње бројке говоре да на Острву има 60 милиона пацова – по један на сваког становника. Ма колико невероватан био тај број, није необјашњив. Женка пацо-

ПАЦОВИ – СЛЕДЕЋА ГЕНЕРАЦИЈА

Глодари повећавају изгледе за опстанак тако што се непрестано прилагођавају. За последњих неколико деценија променили су начин исхране и са житарица прешли на храну богату беланчевинама чије су залихе обилније захваљујући остацима хамбургера и сличне брзе хране.

То је довело до еволутивних промена код мишева – изменили су ензим у свом телу да би се лакше прилагодили новом начину исхране. Пацови ће извесно следити њихов пут. Већ сада заобилазе мамце са зрнима пшенице и устремљују се претежно на мамце од туњевине и теста.

Њихова прилагодљивост је запањујућа. Када је Мануел Бердој, зоолог са Универзитета Оксфорд, током једног огледа пустио лабораторијске пацове у дивљину, није био сигуран да ће преживети. Међутим, они су нашли воду, храну и склоништа за свега неколико дана ■

	ОБИЧАН ПАЦОВ	СУПЕРПАЦОВ
Величина	Пацови су у просеку дугачки 30 центиметара, рачунајући и реп.	Између 30 и 38 центиметара, не рачунајући реп. Неки примерци су тежи од људске недоношчади.
Отпорност	Могу се убити мамцем натопљеним антикоагулантима.	Отпорни на прву и, у неким случајевима, другу генерацију антикоагулантских отрова.
Понашање	Ноћне животиње које избегавају сусрет с људима.	Примећени примерци који шетају усред бела дана не обзирајући се на присуство људи.
Исхрана	Хране се превасходно производима заснованим на житарицама.	Једу храну богату беланчевинама, на пример, остатке брзе хране што им даје више снаге.
Размножавање	Изроде око 200 младунаца годишње.	Према неким извештајима, могу изродити до 700 младунаца годишње.

ва окоти 6 до 8 младунаца сваких шест недеља, а они и сами постају полно зрели већ за неколико недеља.

Оливер Меџ, челник Британског удружења за борбу против штеточина, тврди да човек никад није више од пет метара удаљен од најближег пацова, а неки други стручњаци своде тај број на застрашујућих метар и по.

Живот и у замрзивачу

Све је већи број пацова који успевају да уђу у куће и станове, а људи који се баве истребљивањем пацова све чешће пријављују сусрете са све већим и дрскијим примерцима – пацовима који спокојно шетају по суседству усред бела дана не марећи за присуство људи. У Лондону је ухваћен примерак дугачак више од пола метра (не рачунајући реп), а на другом месту је пријављено хватање пацова тешког готово килограм.

Хватање пацова педесетих година прошлог века било је лако. Остављани су им мамци натопљени „ворфарином“ који разређује крв. Међутим, седамдесетих година неки пацови развили су отпорност на отров. Данас је најмање

верс каже да је до ове појаве дошло само у најгушћим градским подручјима. Да ли је престојавање с угљених хидрата добро или лоше, остаје да се види, али до промене је очигледно дошло у подручјима где су остаци хране најбогатији беланчевинама.

Мамци само за лаковерне

И пацови су постали избирљивији – презриво заобилазе мамце од зрна пшенице или хране за птице и устремљују се на мамце од туњевине или теста. Стручњаци за борбу против штеточина кажу да је до ових промена дошло јер су се пацови и мишеви толико навикли да једу остатке хамбургера и полупоједених ђевапчића да се сада ослањају на беланчевине као главни извор енергије. Неки стручњаци тврде да је управо исхрана богата беланчевинама допринела већем расту и снази пацова. А залихе отпадака брзе хране све више се гомилају. Према неким подацима, у Великој Британији количина отпада од брзе хране од 2001. године повећала се за 450 одсто.

Пацови имају двоструку корист од ових отпадака. Не само што се хране њима, већ користе и бачена паковања као скровиште. Кад зима није оштра, картонско паковање за помфрит сасвим је довољно склониште. С постојаном температуром, обилним залихама хране, воде и скровишта, пацови могу безбрижно да се посвете ономе што раде најбоље, а то је размножавање.

Многи кућевласници постављају отров за пацове, али тиме, нажалост,

само погоршавају стање. Пацови често узму само мали залагај мамца – довољно да појачају отпорност на отров, а премало да их убије. Слично се дешава и у сеоским пределима. Отпорност на другу генерацију отрова за пацове забележена је у близини свињских фарми. Пацови су јели мамце, али и храну за свиње, а у њој је био противотров. Тако су развили отпорност.

У овом тренутку број људи и пацова у Великој Британији је изједначен, али доктор Хејверс сматра да неће још дуго бити тако: „У питању су две животињске врсте које су врло прилагодљиве, променљиве и могу да једу све и свашта. Али, пацови се брже множе и верујем да ће нас убрзо преплавити.“ Изгледа да Година пацова (по кинеском календару пада 2008. године) овог пута стиже раније ■

Н. В.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

●●● зуби пацова расту током целог његовог живота. Он их одржава прогризајући разне ствари укључујући каблове, бетон, па чак и челик ■

●●● сеоски пацов може да скочи увис више од пола метра ■

●●● пацови преносе болести као што су салмонела, ешерихија коли, тифус, сепса... ■

●●● просечан животни век пацова је 18 месеци. Један пар може да изроди више стотина младунаца за годину дана ■

половина ових глодара сасвим отпорна на ту прву генерацију антикоагуланата. Но, више забрињава податак да се у последњих пет година појавило превише пацова који су отпорни и на другу генерацију антикоагуланата, „дифенакум“ и „бромадиолон“.

Отпорност на отрове само је један разлог за нову владавину пацова. Други разлог је задивљујућа способност ових животиња да уче и прилагођавају се околностима. „Пацови су врло свесни свог окружења“, каже један стручњак. „Ако спазе пса, процениће хоће ли их напасти или не пре него што загњуре главу у његову посуду с храном.“

У млекарама се слично дешава. Кад стигну нови пацови, првих дана хране се оним што остане кад краве престану да једу. Међутим, чим добију довољно времена да сагледају околности, увиђају да их краве неће повредити. Убрзо се хране истовремено с њима, из истог корита.

Глодари су изузетно прилагодљиви и у најгорим условима, повећавајући тако своје изгледе за опстанак. Кратак осврт на мишеве – најближе рођаке па-

цова – показује да нисмо ни свесни степена те прилагодљивости. „Мишеви су у стању да преживе под најневероватнијим условима, непрекидно се прилагођавајући“, каже Меџ. „Налазимо их у трговинским замрзивачима. Живе тамо, дебљег крзна, краћег репа и више збијени како би победили хладноћу. Ако узмете у обзир колико дуго постоје замрзивачи, прилагођавање мишева је запрепашћујуће. Нама су били потребни милиони година да се прилагодимо, а мишевима су довољне деценије.“

Мишеви су изменили и начин исхране да би искористили прекомерне залихе остатака такозване брзе хране. „Мишеви су у свом телу променили ензим који утиче на варење производа заснованих на житарицама“, објашњава Меџ. Биолог и стручњак за глодаре доктор Стив Хеј-

ПУТ ОКО СВЕТА
ЗА 99 ДИНАРА

МАРОКО

Порекло имена: По граду Маракешу, културном средишту земље.

Величина: 458.733 квадратна километра

Број становника: 33 милиона

Проценат становништва млађег од 30 година: 70 одсто

Приближан број Мароканаца који користе Интернет:

3,5 милиона

Писменост: 52 одсто

Борац за женска права

Краљ Мохамед VI наследио је марокански престо 1999. године, након смрти свог оца Хасана II. И, док је стари краљ био познат по свом тврдокорном застарелом начину владања, његов син мало је продрмао стара схватања. Држећи први говор као нови краљ, Мохамед VI помиловао је око 50.000 политичких затвореника, неистомисљеника свог оца. Увео је низ напредних мера откако је преузео власт, али су најпознатије оне везане за побољшање женских права. Оженио се инжењерком рачунарства Салмом Бенани 2002. године, што је био први знак да је владар Марока спреман да жену прихвати и у другачијој улози од оне која јој је по обичају намењена. Краљ је 2004. године у породичном закону наметнуо промене којима је супругама дао нова права без преседана у историји Марока. Између осталих, дато им је право да не буду беспоговорно послушне својим мужевима. Пре 2004. године непокорност супруге била је оштро кажњавана ■

Пустинска трка

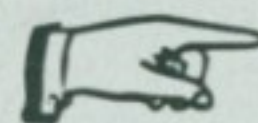
Сваког пролећа у мароканском делу Сахаре одржава се Пешчани маратон (Marathon des Sables) у коме учесници треба да претрче 243 километра за шест дана. Тркач мора све време сам да носи своје залихе за тих шест дана – воду, храну, шатор и опрему за прву помоћ. Изненађујуће је да је до сада само једна особа умрла током овог исцрпљујућег маратона. Француски такмичар доживео је срчани удар током трке 1988. године. Италијански олимпијски такмичар нестao је током маратона 1994. године. Искрснуо је девет дана касније у Алжиру, слабији 14 килограма и 160 километара далеко од стазе ■

Џамија

Други по величини исламски верски храм у свету налази се у Казабланки. Џамија Хасана II саграђена је за 60. рођендан овог краља. У њу може да стане 105.000 верника, а на изградњи шест година радило је 6000 радника и занатлија. Завршена је 1993. године, а од ње је већа само она у Меки. Џамија Хасана II има ојачане зидове који могу да издрже земљотрес, подно грејање, електронска врата, помични кров и ласерски сноп усмерен ка Меки с минарета високог 210 метара. То је једина џамија у Мароку у коју је дозвољен приступ и припадницима других вероисповести.

Процењује се да је изградња џамије коштала 800 милиона долара, а највећи део тог новца прикупљен је опорезивањем грађана. Позамашан део града морао је да буде порушен и расељен да би се на том месту подигла џамија. Колико је познато, људима који су живели у том делу града није плаћана никаква надокнада за порушене домове ■

ВАРВАРСКИ БЕРБЕРИ

Реч „варвари” потиче од Бербера, староседелаца Марока.

Берберски гусари

Високе литице и заклоњене увале обале северне Африке штитиле су берберске гусаре. Ту су могли на миру да поделе плен и распродају робље. Многи од ових гусара радили су у дослуху с државом као приватири. Муслимански владари Марока нису имали сталну морнарицу, па су позвали у помоћ берберске гусаре кад је Шпанија почела да се меша у мароканске трговачке путеве. Гусари су били изузетно делотворни, па су све до почетка 19. века најјаче европске државе морале да плаћају данак Мароку и његовим суседима – Алжиру, Тунису и Триполију (данас Либија) ако су желеле да плове њиховим водама.

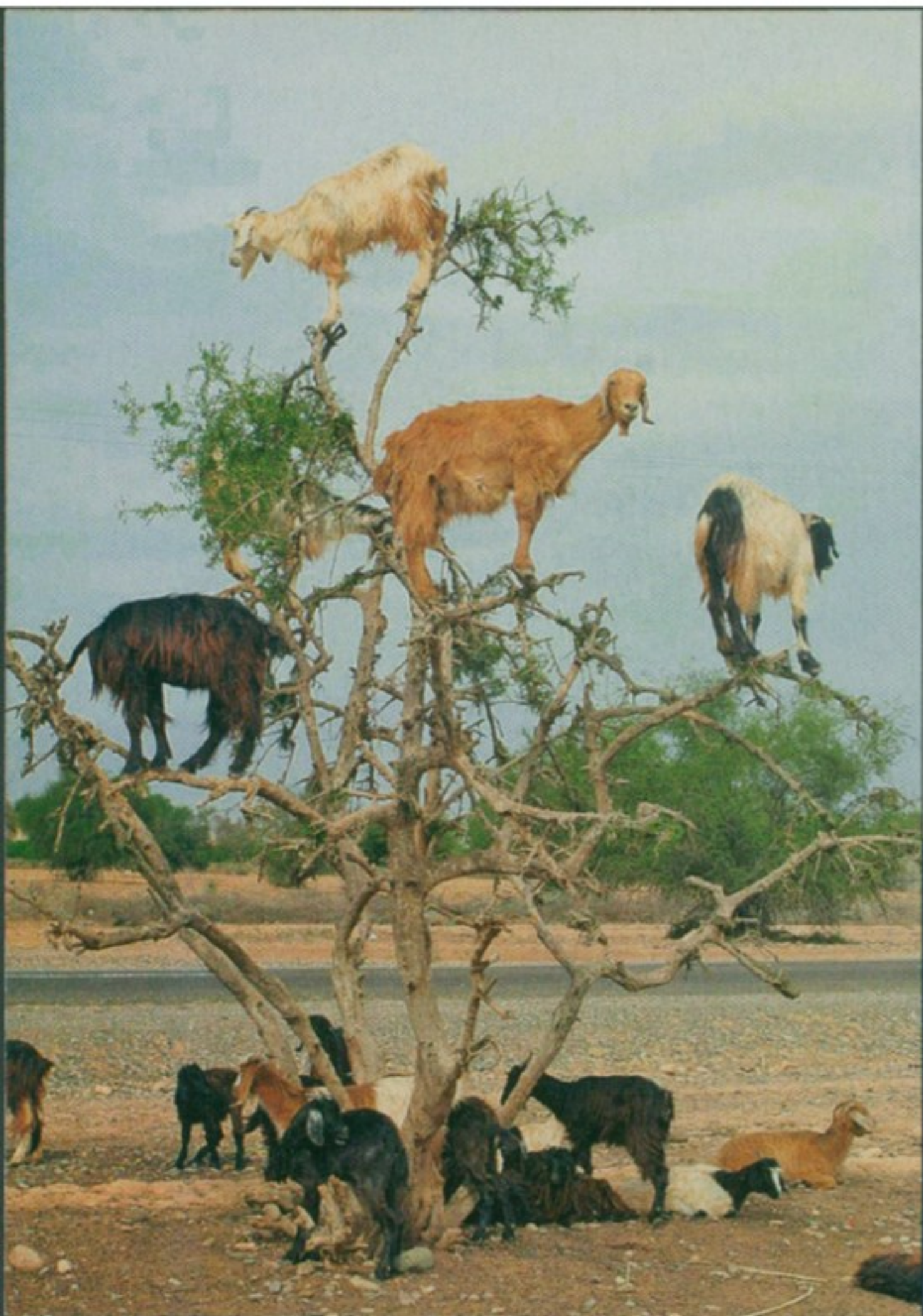
Берберске овце

Берберске овце у стању су дуго да издрже без воде. Уместо ње извлаче течност из биљака које жваћу. Захваљујући томе, у стању су да преживе у сувим мароканским планинама. Американци су их масовно увозили и пуштали у дивљине Тексаса и Новог Мексика. Забележено је да је 1989. године око 20.000 дивљих берберских оваца тумарало овим областима и угрожавало остале животиње прождирући пашњаке.

Берберски лавови

Мароканске звери некада су биле најопаснији људождери. Према историјским списима, стари Римљани користили су управо берберске лавове за иживљавање над хришћанима у колосеуму и сличним аренама. Забележено је и да је краљ Марока све до 1914. године своје љубимце хранио осуђеницима на смрт. Последњи дивљи примерак берберског лава убијен је у Мароку четрдесетих година минулог века. Међутим, потомци краљевских лавова који су пребачени у зоолошки врт претежно су припадници врсте берберских лавова. Разне међународне организације развиле су нарочити програм размножавања за ове звери, и сада у тамошњем зоолошком врту на свет долазе лавови који су 80 одсто берберски ■

*Берберско село
на обронцима
планине Атлас*

Козе на дрвећу

Козе су животиње које се углавном не веру по дрвећу – сем у југозападном Мароку, где расте арганово дрво. Оне толико воле плодове аргановог дрвета да се веру по његовим крхким гранама (некад чак и шест метара изнад тла) не би ли их се дочепале. Међутим, и људи цене арганово дрво, а нарочито уље добијено од његових коштица. Узгајивачи издавају коштице из козјег измета, отварају их голим рукама и мељу. Поступак траје око 20 часова, а исцеди се свега литар и по уља. За арганово уље тврди се да снижава ниво холестерола, лечи артритис и смањује боре. Међутим, због сложеност и дуготрајног производног поступка, веома је скупо. Зато на све стране има јевтиних и лоших имитација. Боце с аргановим уљем које се продају крај пута углавном садрже најобичније маслиново уље у које је због боје додата алева паприка ■

Кана

Вековима су Мароканке од самлевоног лишћа кане правиле препознатљиву мркоцрвенкасту боју коју су наносиле на шаке и стопала. Међутим, поплава туриста који су масовно куповали и користили ову привремену тетоважу подстакла је неке мештане да праве кану и у другим бојама, превасходно црној. На несрећу, за добијање црне боје користили су бензин или боју за косу. Ови штетљиви састојци доводили су до хемијских опекотина на кожи и трајних ожиљака ■

педесет

Камелеони

Мароканци верују да камелеони имају чаробне моћи. На несрећу по ове безбесне гуштере, верује се да су та чаробна својства најјача кад су мртви. На пример, жена која сумња да је муж вара, треба у храну да му стави камелеоновог меса да би јој он поново био веран. А ако човек хоће да провери да ли је баксузан, треба да убади живог камелеона у пећницу. Ако животиња експлодира, то је знак добре среће. Ако од камелеона остане само растопљена смеша, то је баксуз ■

Киф

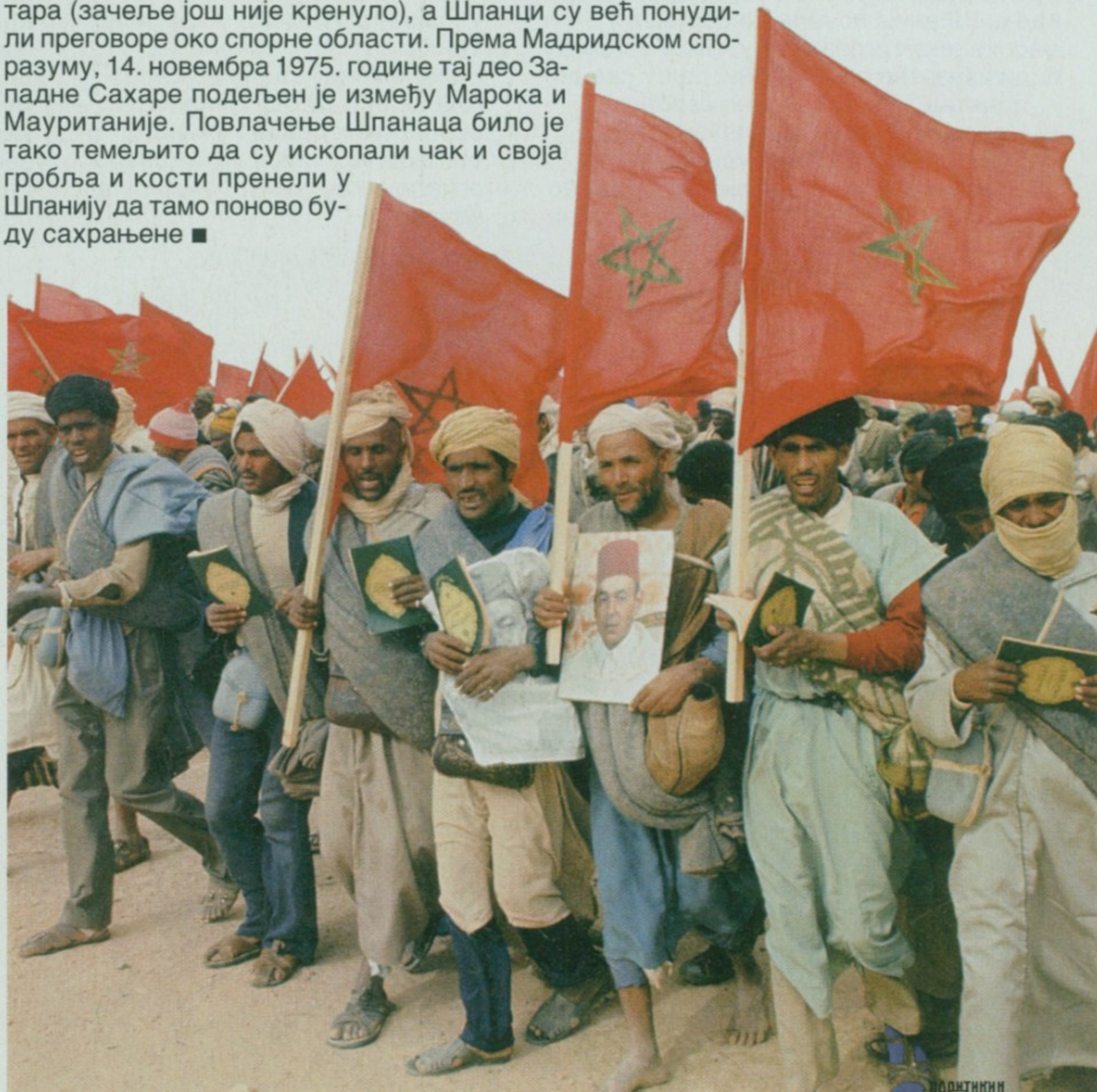
Шездесетих и седамдесетих година минулог века европски хипици хрлили су ка Мароку. Разлог се звао киф – опијат сличан марихуани. Назив потиче од арапског израза за задовољство, а киф се узгајао и пушио у Мароку од давнина. Производња кифа и хашиша била је дозвољена све до 2004. године кад је, под притиском Европске заједнице и Сједињених Америчких Држава, влада Марока морала да је забрани. Међутим, хашиш је незванично и даље најуноснија мароканска извозна роба ■

Зелени марш

Кад су Французи вратили Мароку независност 1956. године, дошло је до спора са Шпанијом око дела Западне Сахаре (иначе богатог фосфором) и успостављања „Великог Марока“ према негдашњим историјским подацима. Краљ Хасан II подстакао је мирну протестну шетњу, такозвани Зелени марш, који је започет 6. новембра 1975. године. Стотине хиљада Мароканаца окупиле се тим поводом. Краљ је запленио хиљаде камиона у којима су превожени храна и пиће за демонстранте, као и лекарске екипе да укажу прву помоћ изнуренима или повређенима. Уз све то, и полиција је усмерава-ла демонстранте њиховим путем и спречавала их да загазе у околна минска поља и изазову несрећу.

Зелени марш започео је тадашњи премијер прошавши испод великог гвозденог лука прекривеног сликама краља Хасана II. Следио га је живи људски зид широк око 800 метара. Демонстранти су превалили тек неколико километара (зачеље још није кренуло), а Шпанци су већ понудили преговоре око спорне области. Према Мадридском споразуму, 14. новембра 1975. године тај део Западне Сахаре подељен је између Марока и Мауританије. Повлачење Шпанаца било је тако темељито да су ископали чак и своја гробља и кости пренели у Шпанију да тамо поново буду сахрањене ■

ПОДЈУЖНИ
ЗАБАВНИК
6. 7. 2007.

Густе стабљике марихуане користе се за израду одеће.

КАНАБИС У ОДЕЋИ

Поља у Холандији зелене се од канабиса, односно марихуане. Густе стабљике, високе и до три метра, гаје се легално, за потребе памучне индустрије. Дуго злоупотребљавана као опојно наркотичко средство, ова врста конопље најзад је нашла праву и корисну примену.

Стручњаци за текстил утврдили су да је канабис изузетно погодна и јефтина сировина за израду одеће, добре и пријатне за ношење. За узгој ове конопље није потребно ни посебно ђубриво нити велике количине воде а биљка буја дајући чврста, дугачка влакна која се лако прерађују у fine и танке тканине ■

„ЗЕЛЕНО” ВИНО

Немачки град Кил, смештен на обали Балтичког мора, одавно је познат као једна од великих лука. Налик на већину бродских пристаништа, ничим није скретао пажњу. Али, онедавно о њему се прича на научним скуповима и међу поклоницима добре капљице. Разлог је необично „зелено” вино из винарије „Ocean Welnes”. Води је Инез Линке, морски биолог.

Подаци су збуњујући. Крај није виноградарски, око винарије нема ниједног трса винове лозе, винар је стручњак за морско растиње, а вино „зелено”. Ипак, све је тачно. У питању је чудесно откриће госпође Линке која од зелених морских алги прави вино које су стручњаци сврстали у здраву храну. Јер, вино је богато витаминима, минералима, јодом и беланчевинама које садрже алге, а проценат алкохола је као у сваком другом вину.

Плантаже су невидљиве, подводне. Око дугачких сајли затегнутих с обале на морско дно хватају се водене биљке. У бербу иду рониоци који сакупљају велике нарамке алги. Оне се после млевења мешају с водом, шећером и квасцем и препуштају шестонедељном врењу. Вино је тада „зрело” за пиће и има укус сланог бадема. Ипак, што је старије све је питкије и јачег укуса који подсећа на шери. Тако бар кажу проверени љубитељи добре капљице који су сумњичаво вртили главом пре него што су пробали пиће из зелениша.

Инез Линке има пуне руке посла. Присуствује научним скуповима на којима објашњава благодети морског растиња и пуни боце укусним и здравим вином ■

ШОЉА КАФЕ = 140 ЛИТАРА ВОДЕ

Стручњаци Унеска недавно су спровели необично истраживање. Желели су да утврде колико се воде, најнеопходније животне сировине, потроши за добијање неког производа. Из обиља података, издвојили смо неке.

Истраживачи су утврдили да се за једну шољу црне кафе од узгоја биљке, преко прања, пржења и млевења зрна потроши око 140 литара воде. За стотину шољица и килограм кафе потроши се чак 14.000 литара воде. За килограм мяса потребно је 14.000 литара јер говече у просеку дневно попије око 100 литара воде. Чак и оно што носимо на себи „пије” воду. Тако једна обична памучна мајица вреди око 2000 литара воде колико је неопходно да се од биљке прерадом прво дође до њених влакана, па, преко избељивања, упредања у нити, ткања у материјал, кројења и састављања, добије једноставан одевни предмет.

Подаци су заиста занимљиви, али повод за ово истраживање био је много озбиљнији. Према сазнањима Унеска, готово две милијарде људи у свету, од којих већина живи у земљама у развоју, нема извор који задовољава најнеопходније потребе. Мора ли вода баш толико да се расипа чак и да би, рецимо, парадајз био крупнији, питају се стручњаци ■

„Гроздови” зелених алги од којих Инез Линке прави вино.

КАКО СЕ ХВАТА ЦИНОВСКА СИПА

Као што јој име каже, циновска сипа је мекушац величине минибуса. Али, није величина оно што је застрашујуће код ње. Сем што је тешка две тоне и има кљунасте чељусти којима може да прегризе челични кабл, ова грдосија је и месождер. Па ипак, склонија је скривању у тами великих морских дубина. Пре 1861. године, кад је један француски брод донео на обалу део циновског сипиног тела, мислило се да су ове животиње само део морнарског празноверја и легенди. Сад кад знамо да стварно постоје, можемо прибећи решењима за хватање циновских сипа.

Први поступак: Заборавите мрежу!

Циновску сипу лакше је ухватити на филму него у мрежу. Јапански истраживачи у септембру 2004. године успели су да фотографишу живу сипу у природном окружењу (до тада су постојале само слике мртвих сипа које је море избацило на обалу). Подводне фотоапарате причврстили су на бодљикаве удице с мамцима (узгред, као мамац за хватање циновске сипе користе се њене мање рођаке, лигње) и спустили их на хиљаду метара дубине у Тихом океану. Убрзо је сипа дугачка осам метара покушала да се докопа мамца и закачила се на удице. Научници су успели да направе више од 500 фотографија пре него што се морска неман ослободила и шмугнула натраг у дубине ■

Други поступак: Понудите јој замашћену конзерву као мамац!

Ако вам се чини да је сипа коју бисте да уловите гладна, покушајте да је намамите нафтним танкером. Тридесетих година минулог века норвешки танкер „Брунsvик” три пута су нападе три различите циновске сипе. Знајући да метални бродови нису баш укусни, научници претпостављају да су сипе помешале дугуљасте танкере с китовима главатим уљешурама који су им омиљена храна. Срећом по морнаре, танкер није тако лако шчепати пипцима као кита. Сваки пут кад је неман покушала да обгрли брод, пипци би јој проклизали и на крају би се нашла на домаћају бродских елиса које би је повредиле ■

Трећи поступак: Спремите залихе пива и чекајте на плажи!

Три канадска рибара 1878. године открила су највећу до данас забележену циновску сипу. На њу су набасали на плажи. Насукана сипа још је била жива кад су је нашли. Да им не би побегла, извукли су је на песак, везали за дрво и сачекали да угине. Потом су извадили метар и премерили свој неочекивани „улов”. Сипа је била дугачка више од 15 метара ■

КАКО ПОКОРИТИ ДРЖАВУ

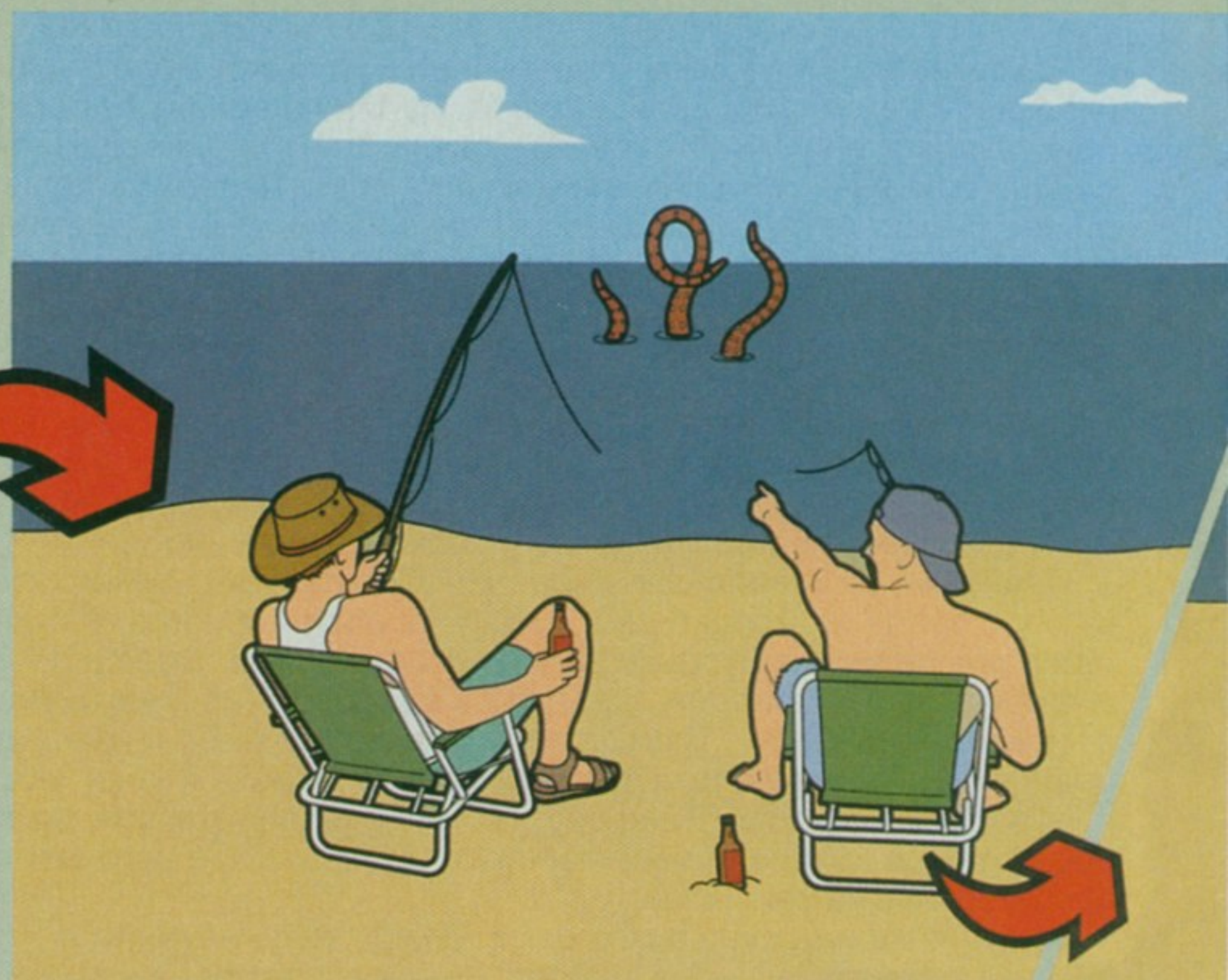
Потребни састојци:

- 1 држава (по могућству са слабом одбраном)
- 1 окупациона сила
- 1 војни оркестар

Први корак:

Бирање циља

Овај корак био је знатно једноставнији у 18. веку кад је за освајање туђих земаља било потребно само добро оружје, јаче и веће од противничког. Данас су преостале само сићушне нације, као што су острва расута по Тихом океану. Процењује се да тамо има око 20.000 острва погодних за освајање. Типичан пример је Република Минерва коју је 1972. године основао Мајкл Оливер, пословни човек из Неваде. Овај рај на земљи постао је још примамљивији због одсуства пореза. Оливер је ствари поставио тако да су предузећа и појединци, држављани Минерве, добијали посебне услове, а заузврат требало је само да скромним робно-новчаним знаком пажње искажу оданост његовој власти. Био је то, наравно, само вешт начин да се заобиђе плаћање пореза у Сједињеним Америчким Државама ■

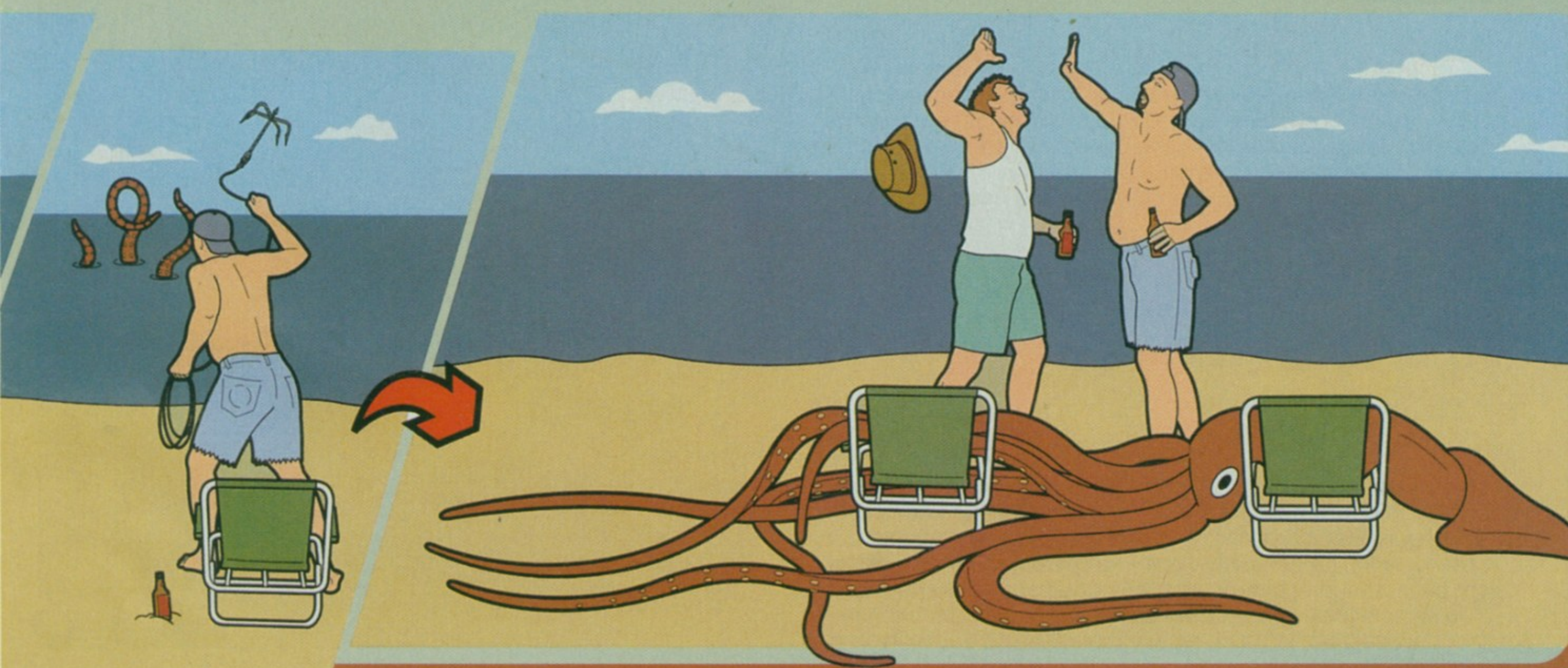
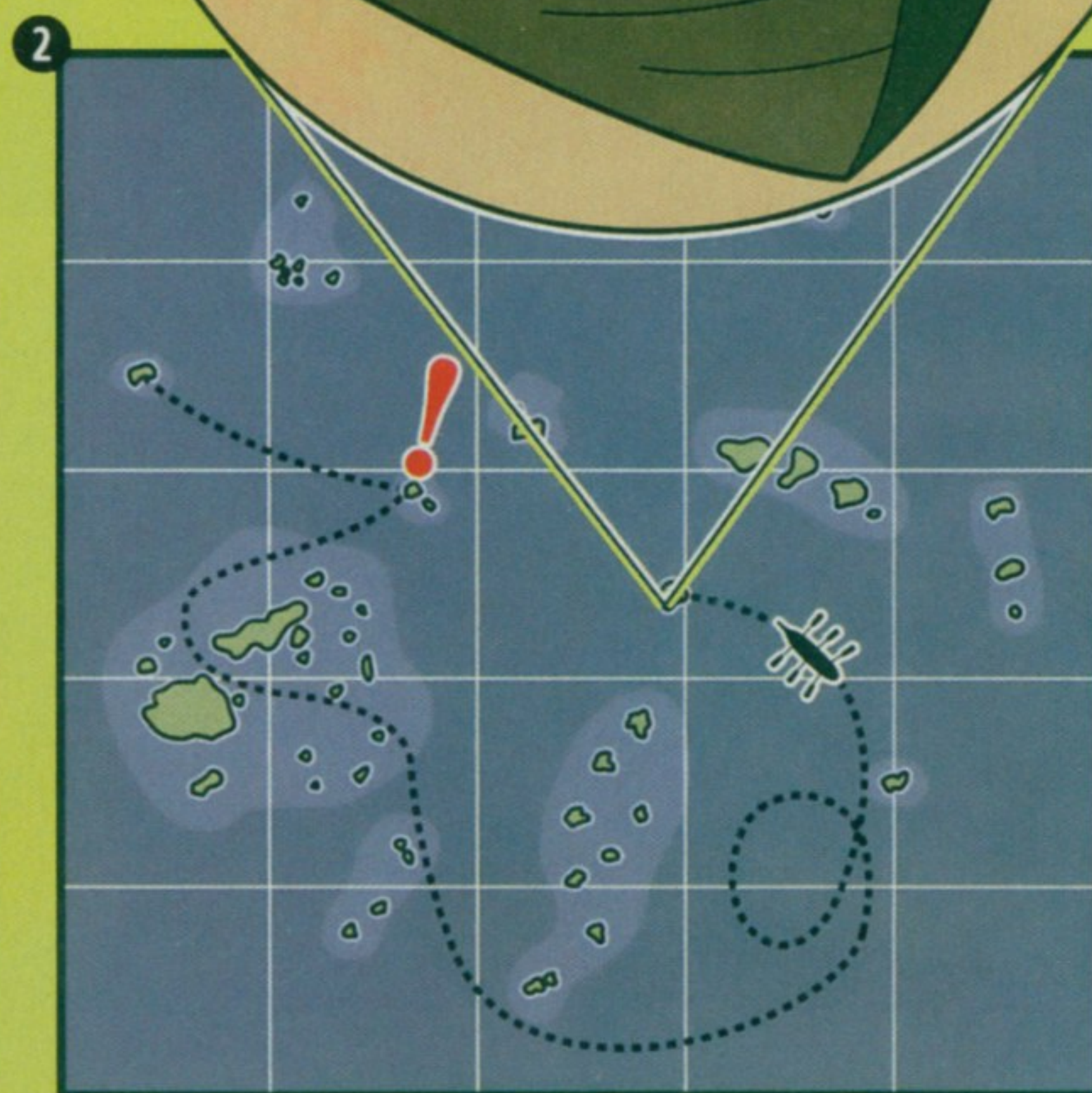
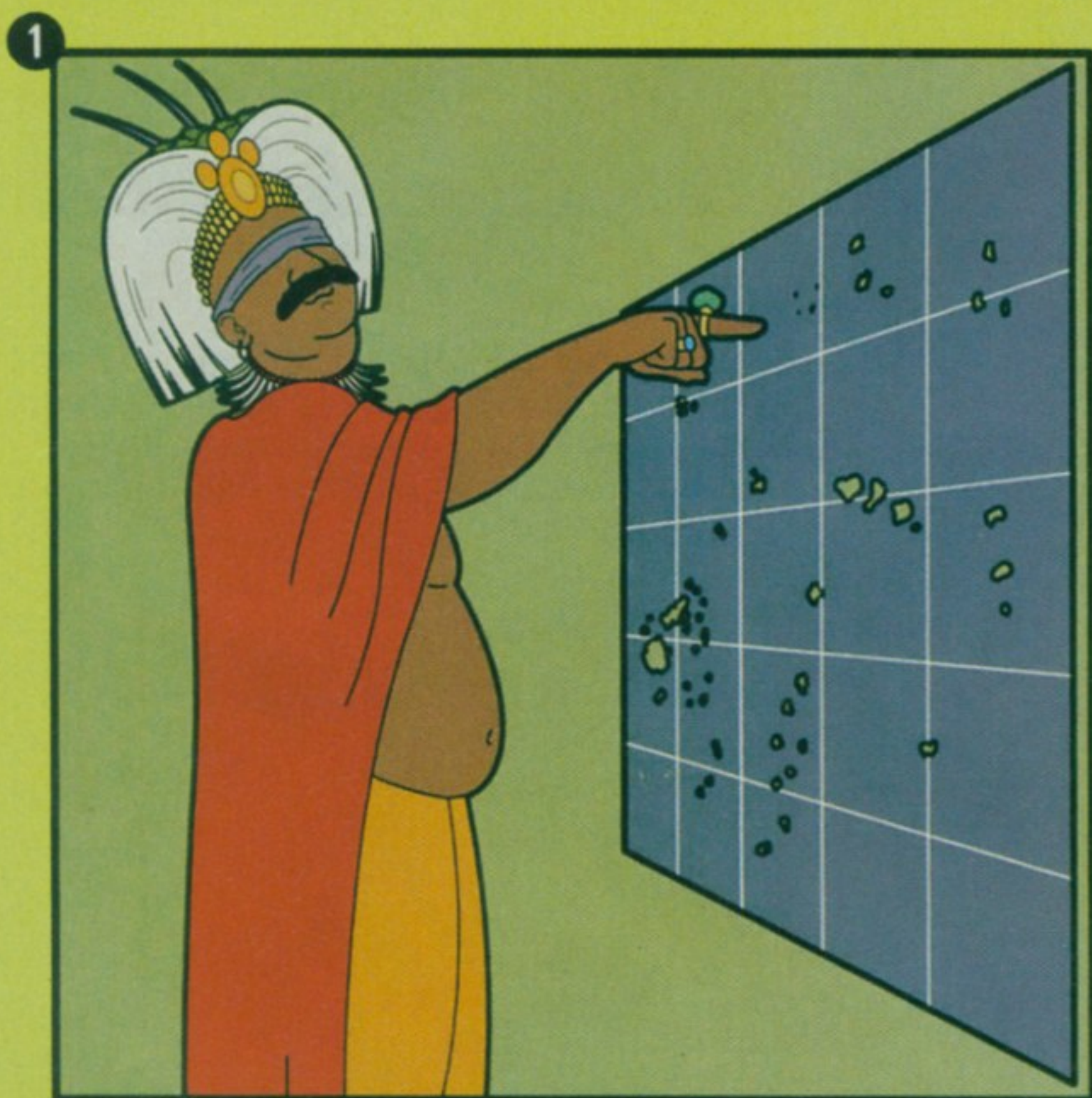
Други корак:

Остављање доброг првог утиска

Добар пример за остављање одговарајућег утиска дао је Тауфа'ахау Тупоу IV, краљ Тонге, острва које се налази 420 километара источно од Републике Минерве. Пет месеци након што је Мајкл Оливер основао Минерву, краљ Тупоу дошао је у званичну посету, да му пожели добродошлицу и, успут, освоји нову државу.

Извештаји о овом најпростијем освајачком походу у историји скромни су. Колико је познато, освајачка сила имала је на располагању чамац којим је управљао лично краљ, војни оркестар и ратни бродић.

Тако је 21. јуна 1972. године застава Минерве спуштена, а атол је постао део краљевства Тонге, под чијом је влашћу био наредних 30 година ■

СЛУЗАВО ТУРИС

1. ХАЛКАЊЕ

Халкање, или алкање, игра је набацивања металних котурова (алки) на штап пободен у земљу. Настала је у Британији почетком средњег века, можда и раније, у време кад је острво било део Римског царства. Касније су уместо алки почеле да се користе потковице, и ова врста алкања данас је знатно омиљенија и распрострањенија ■

2. БРИТАНСКО КУГЛАЊЕ

За разлику од америчког куглања, код британског се обара девет кегли, а не десет. Резултат се заснива на броју бацања док се не почисте све кегле у једној тури, док се код америчког куглања рачуна колико кегли је оборено из два бацања. Ово надметање настало је у британским пабовима ■

3. СЕПАК ТАКРОУ

Овај необични спорт настао је у југоисточној Азији. У питању је врста одбојке у којој није дозвољено користити руке. Играчи пребацују лопту преко мреже користећи ноге и главу, могу да дочекају лопту на груди и слично, али не смеју да је додирну руком, као ни у фудбалу. Сепак такроу је малезијски национални спорт и једна од дисциплина Азијске олимпијаде. Игра се на игралиштима за бадминтон ■

4. КОПНЕНО ЈЕДРЕЊЕ

Као што му и само име каже, ово једрење не догађа се на води. Спортисти су смештени у једрилицама које изгледом подсећају на праве, с тим што имају три точка. Спорт с необичним возилима, гоњеним снагом ветра, постоји већ више од једног века ■

ТИЧКО РОЊЕЊЕ

5. ШИНТИ

Само Шкоти могу и иначе насилну игру да учине још крвавијом. Шинти је пореклом шкотски спорт, сличан хокеју на трави. Играчи користе кукасти штап и треба да дају гол противничкој екипи. Међутим, правила су таква да „случајни“ судари између играча нису кажњиви. Данас је шинти прилично распрострањен у Шкотској. Савремена правила за тај вековни спорт успостављена су 1879. године ■

8. БЕНДИ

Бенди је мешавина тениса и хокеја, а настао је у Енглеској у 18. веку. Два тима сучељена су на терену, али морају да остану унутар својих половина. Користе машке с повијеним врхом и ударају лоптицу, а не пак ■

9. КОРФБОЛ

Холандски наставник Нико Брекхисен 1901. године смислио је корфбол, игру у којој тимови покушавају да баце лопту кроз корпе на супротним крајевима игралишта. Разликује се од кошарке по томе што су играчи ограничени на одређене зоне напада или одбране и не смеју да трче кад поседују лопту, што значи да стојећи морају да додају лопту један другом како би дошли до противничког коша/корпе. Корфбол је био веома омиљен у Холандији где је прво лигашко такмичење приређено 1903. године. Данас Међународно удружење за корфбол има 30 држава чланица ■

6. НАТЕЗАЊЕ КОНОПЦА

Натезање конопца једно је од првих људских надметања. Тиме су решаване несугласице између људи, па чак и читавих насеља. Надвлачење конопца била је једна од дисциплина и на древnoj олимпијади, па је уврштено и у савремене олимпијске игре, све док 1920. године није избачено (нешто је морало да се жртвује да се направи места за трку у брзом ходању...). Данас Међународну федерацију натезања конопца чини 30 држава, а такмичења се одржавају сваке четврте године ■

7. ХОКЕЈ НА МОНОЦИКЛИМА

Како учинити хокеј још тежим? Додати му моноцикле. Ова варијанта хокеја била је омиљена више од 25 година у Америци, Европи и Азији. Чак су образоване и лиге у Немачкој и Великој Британији. Почетком миленијума занимање за овај спорт је спласнуло ■

10. МОЧВАРНО РОЊЕЊЕ

Крајем августа сваке године у велшком граду Ланвртид Велсу одржава се Светски шампионат у мочварном роњењу. Учесници треба да роне 110 метара кроз блатнаву тресетну мочвару користећи само дисаљку, пераја и – пожељно мада не и обавезно – ронилачко одело. Овај слузави спорт смислио је управник месног хотела Гордон Грин с очигледним циљем да побољша туризам у свом градићу ■

SUNCE

Sunce snabdeva planete toplotom i svetlošću. Stako da što je planeta dalja od Sunca to je i hladnija. Sunce gori već 4 000 miliona godina i verovatno će nastaviti da gori još oko 5 000 miliona godina. Temperatura u njegovom jezgru je neverovatno visoka i dostiže preko 15 miliona Celzijusovih stepeni.

KOLIKO JE VELIKO?

Prečnik Sunca je oko 1,4 miliona kilometara. U njegovu unutrašnjost moglo bi da se smesti preko milion planeta veličine Zemlje. Međutim, u poređenju sa nekim drugim zvezdama u svemiru, Sunce uopšte nije naročito veliko. Ova slika prikazuje veličinu Sunca u poređenju sa jednom od najvećih zvezda – pod

nazivom Betelgez (takode poznatom i kao Alfa Orionis). Zvezde koje su manje od našeg Sunca nazivaju se zvezde patuljci, dok se one koje su veće od njega nazivaju zvezde džinov. Najveće od svih se nazivaju superdžinovi. Betelgez je superdžin.

STRUKTURA SUNCA

Sunčevo jezgro je 27 puta šire od Zemlje.

Zona zračenja okružuje jezgro. Kroz ovaj sloj se širi toplota koja se stvara u jezgru.

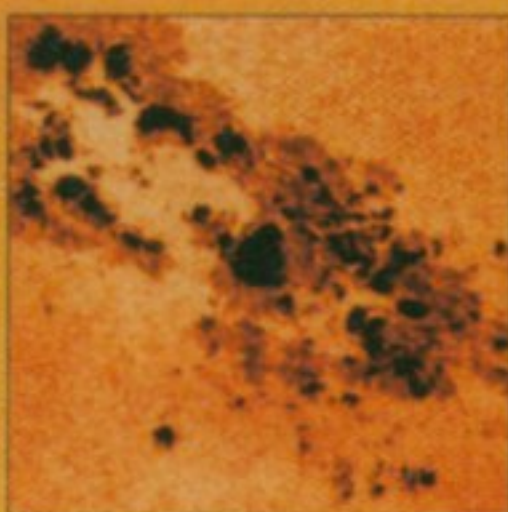
Zona komešanja prenosi energiju Sunca naviše, do površine. Strelicama je naznačeno njeno kretanje.

Fotosfera je Sunčeva površina. Sastoji se od gasova koji se komešaju.

Veze na Internetu

Da biste uspostavili vezu sa Web lokacijom na kojoj možete da vidite zadržavajuće video-sekvence Sunčevih baklji i da otkrijete više o Suncu, idite na www.usborne-quicklinks.com.

SUNČEVE PEGE

Ova Sunčeva pega je fotografisana sa Zemlje, korišćenjem specijalne opreme.

Na površini Sunca su ponekad uočljive male, tamne pege, koje se nazivaju Sunčeve pege. To su područja Sunčeve površine koja su nešto hladnija od svoje okoline. Ponekad se mnogo Sunčevih pega sakupi zajedno i obrazuju jedno veliko područje. Najveće ovakvo područje dosad viđeno imalo je 18 000 miliona kvadratnih kilometara.

PLAMENI JEZICI

Ponekad, kada se nakupi energija u nekom području spoljašnjeg sloja Sunca, ono na tom mestu eksplodira i u kosmos izbaci čitave mlazeve usijanih gasova. Ove žestoke eksplozije izgledaju kao baklje i poznate su kao Sunčeve baklje i protuberance. Protuberance mogu biti izbačene u kosmos i na daljinu od 50 000 km od površine.

Na slici je prikazana površina Sunca u neprekidnom komešanju.

UPOZORENJE!

Nikada nemojte gledati direktno u Sunce kroz dvogled, teleskop ili golim okom. Možete lako oslepeti od tolikog intenziteta svetlosti. Nemojte ga čak gledati ni kroz nagravljeno staklo ili naočare za sunce, pošto oni ne sprečavaju prodor svih opasnih zraka.

Možete, međutim, posmatrati Sunce posredno. Usmerite dvogled prema Suncu i postavite komad belog kartona iza njega. Na jednom od sočiva zadržite zaštitni poklopac. Pomerajte dvogled sve dok se na kartonu ne ukaže svetao krug. Fokusirajte dvogled tako da lik Sunca bude oštar.

NEOBIČNA SVETLOST

Ovo je aurora, čitava predstava pokretne svetlosti koju izaziva Sunčev vetar. Aurore se mogu videti iz područja na dalekom severu i dalekom jugu Zemlje.

Sunce stalno izbacuje čitave reke nevidljivih čestica u kosmos, u svim pravcima. To se naziva Sunčev vetar. Neke od čestica stignu do Zemlje, ali mi ih ne osećamo, zato što Zemlja ima magnetni štit oko sebe, koji se naziva magnetosfera. Ona skreće i upija najveći deo energije iz Sunčevog vetra.

Kada se čestice zarobe u blizini Zemljinog severnog i južnog pola, one stvaraju divne svetlosne predstave, koje se nazivaju aurore. Na severu, ova pojava se naziva aurora borealis, ili severna polarna svetlost. Na jugu, naziva se aurora australis, ili južna polarna svetlost.

50 година са вама

ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ БЕОГРАД

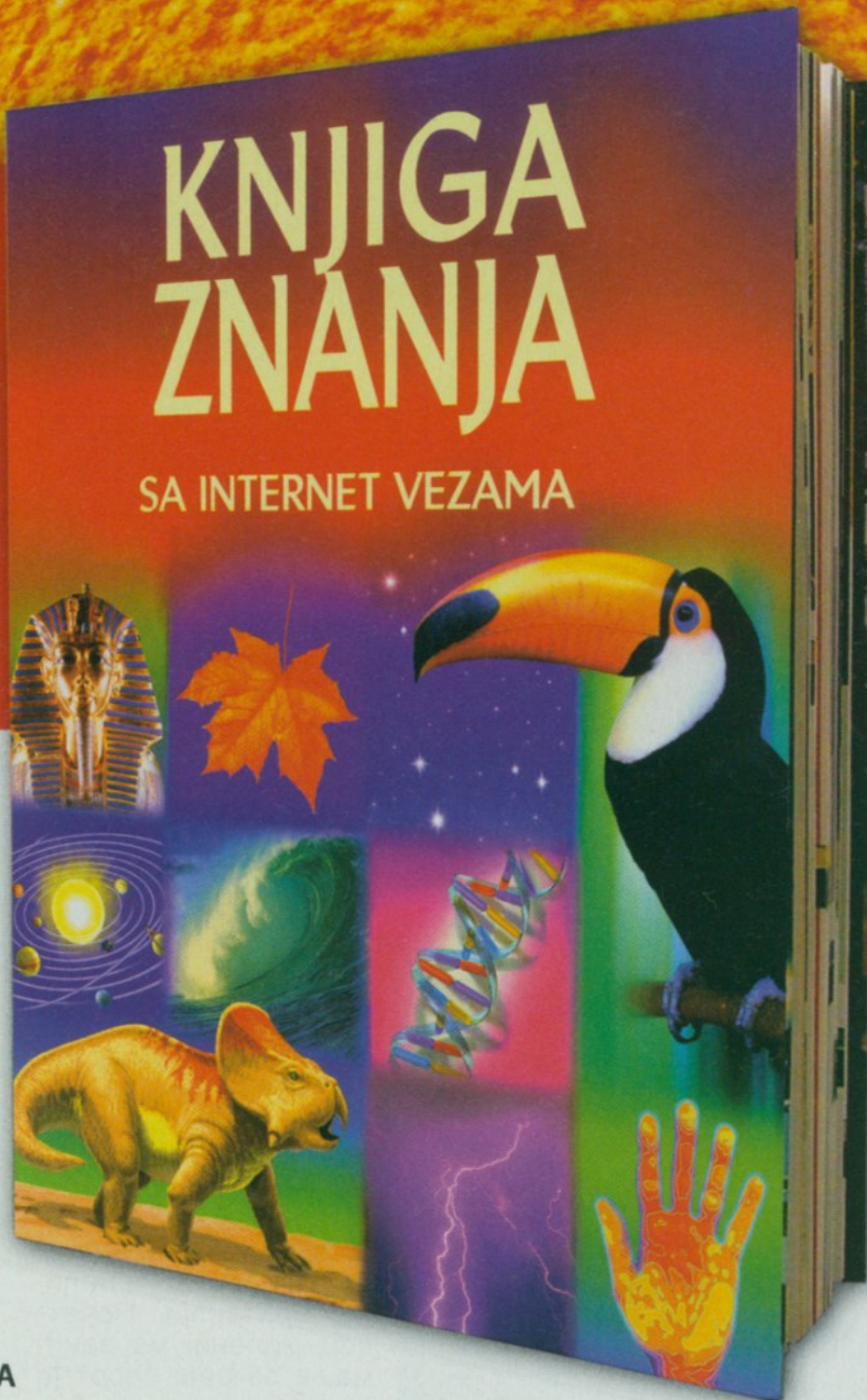
БЕОГРАД

Обилићев венац 5, тел/факс: 2638 405
Косовска 45, тел/факс: 3224 708
Краља Милана 19, тел. 3235-409
Вукасовићева 50, тел/факс: 3594 835

НИШ Трг краља Александра 3
Тел. 018 511 428

НОВИ САД Сремска 7
Продаја: 021 616 310
Књижара: 021 624 433

КОСОВСКА МИТРОВИЦА
Владе Ћетковића 1
Тел. 028 421 609

www.zavod.co.yu

КРИЦИ ИЗ УТРОБЕ ЗЕМЉЕ

ВИДИ КОЛИКА РУПА!

Посвуда у свету одједном се отворе огромне јаме које могу да прогутају читаве области. Зову их „sinkhole”, „одвод у судопери”, а могу да буду дубоке и 300 метара, као зграда од 100 спратова. У Америци једна рупа усисала је читаво језеро укључујући и крокодиле

„Синкхолови” су рупе које се отварају на површини Земље и често су улази у подземне пећине, као што је ова која се зове Маџлис ал-Џин у Оману, дубока 150 метара.

У Гватемала Ситију земља је под ногама становника подрхтавала неколико дана тупим тоновима, као да звук долази издалека. Није то био први пут да се тако нешто догађа, па се нико није претерано узбудио. Затим се 23. фебруара 2007. године тле изненада отворило и урушило гутајући улице, куће, људе, чак и један камион. Уследила је слика великог бездана,

провалије широке тридесетак метара и дубоке више од сто, која је обишла свет.

А то је само један у низу догађаја који се дешавају свуда по свету. Последњи је био у Италији, у Галиполију, где је тле попустило на површини од око 200 квадратних метара стварајући рупу дубоку седам метара која је прогутала три аутомобила и угрозила стабилност оближњих зграда. Зашто се догађају

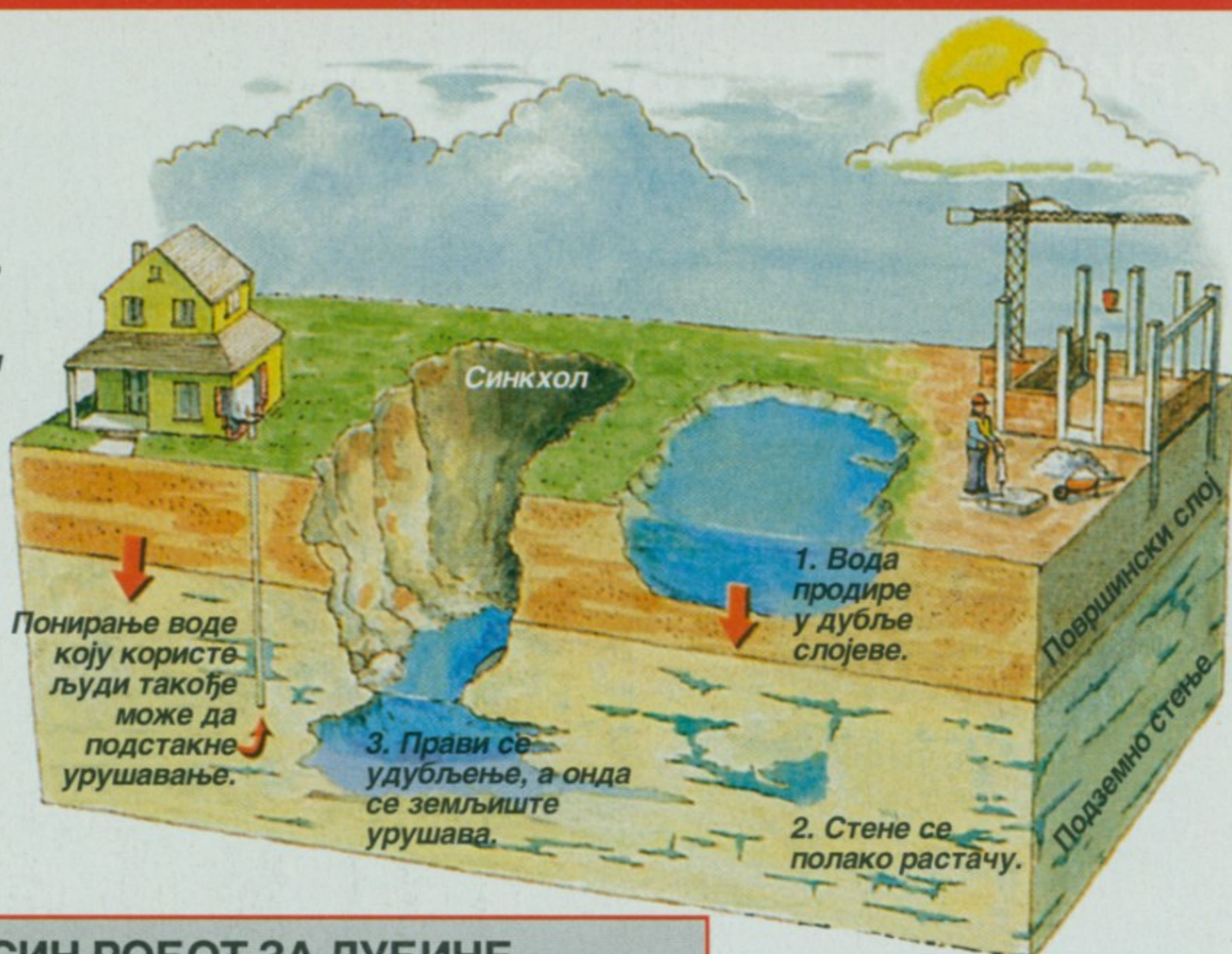

ИМА ЛИ РУПЕ У ОМОТАЧУ

То је сан многих геолога: да виде како је сачињен Земљин омотач, усијани део испод Земљине коре, где у горњим слојевима влада температура око 400 степени Целзијуса. Ипак, омотач нам је недоступан јер се налази много километара у дубину. Да ли сан о његовом досезању може да постане стварност?

По неким научницима са Универзитета у Кардифу (Велика Британија), Земљин омотач готово је у додиру с морском водом у једном делу Атлантског океана широког неколико хиљада километара на пола пута између Зеленог рта и Кариба. Због тога су одлучили да у наредним годинама управо ту негде направе рупу ■

Начин настанка „синкхолова“: вода од киша пролази кроз површински слој земље (1) и доспева до подземних стена које су растворљиве у води (2) правећи удубљење. Након тога може да уследи урушавање целог површинског слоја у рупу (3).

Ове појаве? Какви све типови постоје? И колико често се догађају?

Разјапљене чељусти

До пре десетак година отварање понора, бездана, провалија називало се свим могућим именима: на пример, „долина“ (удубљење у тлу карстне грађе), па „карстни бунар“ (уске а дубоке рупе), „упали оцаци“ (мало стручнији израз), „ченоте“ (тако се зову у Мексику где су углавном испуњени минералном водом) или још уопштенije – понори. Ипак, последњих година геолози ове рупетине воле да називају „sinkhole“, у буквалном преводу „одвод на судопери“, јер, кад се разјапе, прогутају буквално све што им се нађе у близини. А и зато што су у основи све ове појаве сличног порекла: подлога попушта и пропада због неке шупљине или пећине коју је ископала вода.

НАСИН РОБОТ ЗА ДУБИНЕ

Најдубљи бездан на планети је „ченоте Закатон“ у Мексику: дубок је 328 метара. Готово потпуно је испуњен водом, а ускоро ће покушати да га истражи један робот Насе под именом „Дептикс“. Његова изградња коштаће пет милиона долара и биће потпуно самосталан у истраживању овог огромног бунара који је можда повезан и с другим.

Ова рупа постала је позната кад је Шек Екслеј, познати истраживач пећина, 1994. године покушао да се спусти до њеног дна, али је на тајанствен начин издахнуо на 276 метара дубине. Нико после није ни покушао нешто слично.

Ченоте су веома важне с научног становишта јер у њиховој унутрашњости живе посебни микроорганизми. Пошто Сунчева светлост не допире у дубину, претпоставља се да ова сићушна бића енергију црпе из топлих извора с дна. А робот попут „Дептикса“ може да се употреби и за истраживање Европе, Јупитеровог месеца који крије огромно море испод дебелог слоја леда и где можда има неког облика живота ■

Ипак, да би се направила оваква изненадна рупа, треба да се поклопи неколико геолошких услова. Први је да се на површини земље налази неки непромочив и сабијен слој глине, блата или песка који су оставиле реке, језера или некадашња мора. Они обично нису чврсти, а при том имају и мрежу пукотина

кроз које кишница допире у дубље слојеве.

Тада следи други услов: подземне стене треба да су склоне растварању у води, као што је кречњак, доломит или наслага морских соли попут сулфата. Вода која до оваквих слојева доспева од озго, током хиљада година дуби чак и веома сложене пећине.

У том тренутку понор може да се направи и случајно: у доба неких великих киша или кад дугу сушу смени много падавина. Вода која тако доспева у дубље слојеве врши јак притисак на подземне стене већ начете ерозијом, и оне могу да попусте и уруше се у дубину. Отварање бездана могу да изазову и земљотреси, али и нешто што чине људи, као што је неумерено вађење воде и гаса које доводи до пражњења подземних шупљина и ремећења природне равнотеже материјала на земљи и испод ње.

Ђавоља посла

„Синкхолова“ има на читавој планети, а у последњих неколико деценија највише их се отворило на Флориди

(САД). Најневероватнији пример је онај из 1999. године кад је језеро Џексон, широко 13 километара, као неки град, нестало за само неколико дана због рупе од неколико метара која се отворила у његовом дну. С њим су нестали и рибе и алигатори који су ту живели. Рупа се касније запушила алувијалним наносима. Ова појава поновила се четири пута од 1907. године до данашњих дана и увек у САД. Многи понори отворили су се у Пенсилванији, као онај 1994. године у Алентауну испод једног небодера који је морао да буде срушен.

С друге стране, сви ти „одводи од судопере“ веома су занимљиви за посматрање. У Тексасу, на пример, поред градића Рок Спрингса, постоји „ђавољи синкхол“ дубок око 115 метара, са само једним отвором широким петнаестак метара. Пружа дом милионима слепих мишева који ту долазе из Мексика и Средње Америке да проведу лето. Кад ноћу сви одједном излете из рупе, јато изгледа као да се над предео надвио торнадо.

И у Оману постоји један такав понор. Зове се „птичији бунар“, а налази се на 30 километара од Салалаха на југу земље. У његовој унутрашњости живе ласте, голубови и друге врсте птица. Дубок је 210 метара, тако да би у њега могао да стане небодер од 50 спратова. Није познато кад је настао, али то је сигурно било изненада.

Чак и у Италији има на стотине „синкхолова“ који су у последњих неколико деценија проузроковали смрт 88 људи, 31 особа била је повређена, а на стотине кућа је срушено. Највише су угрожене области Лацио и Тоскана ■

З. М.

Ово је огромна рупа која се у Гватемала Ситију отворила фебруара ове године и проузроковала људске жртве и штету.

Долази Лето

Ова књига нам сликовито и духовито открива КАКО настају ствари које нас окружују: од фармерица до плишаних меда, од брода у боци до даске за сурфовање, од гуме за жвакање преко чипса до сладоледа... и још много чудесних трансформација!

ЧИТАЈТЕ
ОНО ШТО
ВОЛИТЕ!

Свака од ових кратких филозофских прича садржи оригиналну зен приповетку и моралну поуку. Главни ликови су животиње које носе људске особине. Уче нас како да победимо досаду, остваримо своје циљеве, у свему препознајемо добре стране и уживамо у животу!

Beli Put
Izdavačka kuća
www.beliput.co.yu

ПОСЕТИТЕ НАШУ КЊИЖАРУ!

Zeleni venac, Jug Bogdanova 8a, 11 000 Beograd
Radno vreme: 09 - 22h, radnim danom i vikendom

planet
multimedia center

109128

ФОТО КОНКУРС

Ово је моја Србија

**Децо,
фотографишите
природне лепоте Србије!**

Пет најлепших фотографија
пошаљите нам до краја јула.
Аутори 12 најбољих фотографија добијају
12 дигиталних фотоапарата
и – 7 дана на Тари, у еко кампу са децом
из целе Србије!

ЕПС

**ШТЕДИМ ЕНЕРГИЈУ
ЧУВАМ СРБИЈУ 2007**

Све о фото конкурс
„ОВО ЈЕ МОЈА СРБИЈА“ – на сајту

www.eps.co.yu – страна ЕПС И ДЕЦА

ТЕХНОМАНИ

Усликани вируси USB Digital Microscope

Невидљиви оку, вируси, бактерије, гљивице царују свуда око нас. Наравно, има их и у тастатури рачунара. Срећом, тек под микроскопом могу добро да се виде. Али, ко жели сада да их осмотри, може то лако да учини у својој кући, на радном столу. То му омогућава USB Digital Microscope.

За овај уређај нису потребни лабораторијски услови. Он може да стоји било где, и на делу радног стола поред рачунара. Иако је мали, јасно повећава ситне организме 200 пута. Уз то, камером уграђеном у USB Digital Microscope могуће их је снимати или направити снимке ограниченог трајања који могу да се гледају на екрану рачунара.

USB Digital Microscope продаје се по цени од **135 евра**.

Баш као и овај микроскоп, и адреса www.thinkgeek.com

омогућава јаснији и уочљивији приказ његових могућности ■

Сигуран пут за двоточкаше TomTom Rider

Ево једне значајне новине за бициклисте, мотоциклисте и возаче скутера која ће им обезбедити сигурну вожњу без путања и непријатних изненађења. Направљен је први систем за навођење двоточкаша назван TomTom Rider. Уређај се лако поставља на управљач и користи додиром прста у рукавици на осетљиви екран у коме су команде. Цела путања може унапред да се програмира да би се на екрану појављивале деонице које су пред возачем. Уколико је пут тежак или оптерећен саобраћајем и возач треба више да се усредсреди на вожњу, команде може да издаје и гласом. „Бубица“, звучник у уху, и микрофон спуштен с њега захваљујући Bluetooth технологији омогућиће возачу двоточкаша да несметано, без обзира на околну буку, чује жељене податке о путу и временским приликама. TomTom Rider стаје око

375 евра.

Љубитељи двоточкаша свакако би требало да погледају овај навигациони уређај на адреси: www.tomtom.com

Експлозивно буђење DangerBomb alarm clock

За све оне који имају тешкоћа да се ујутро пробуде на време или су дремљиви цело преподне, ево једноставног решења. Уз будилник DangerBomb alarm clock из кревета се сигурно устаје и брзо потпуно расани.

Будилник и изгледа и ради као какав паклени уређај. Подешен на одређено време, продорно се огласи, а да би се зауставила звоњава неопходно је искључити праву жичицу детонатора коју сваког јутра насумице бира сам механизам уређаја. Погреши ли се жичица, звук из будилника напосто експлодира а од тога се и највећи дремљивци истог часа потпуно расане.

Овај занимљиви будилник још није стигао из Јапана на британско и европско тржиште, али очекује се да ће се до јесени наћи у продаји по цени од око **30 евра**.

До тада, разоружавање бомбе може да се увежбава на адреси: www.geekstuff4u.com

И, ИЗВОЛИТЕ!

Ручни рачунар

The OQO Model 02

The OQO Model 02 најмањи је рачунар на свету. Танак, лаган, стаје на длан и увек може да се нађе при руци да би се обавио неки важан посао. Јер, опремљен је моћном технологијом. Рачунар чине две танке плочице које се извлаче откривајући тастатуру и на додир осетљив екран од 12 центиметара резолуције 800 x 480 пиксела. У њега је смештено 9 различитих антена које имају приступ на EV-DO, Wi-Fi и Bluetooth мрежу, хард диск од 60 гигабајта, DDR2 рам од једног гигабајта, HDMI и батерије за шест сати рада.

Ручни рачунар The OQO Model 02 још није у продаји, нити му је одређена цена, али на испитивањима показао се сјајно. У поређењу с њим рекло би се да је сваки лептоп скроман. Више података о малом PC-у открива адреса: www.oqo.com

Раван звучник

Teac R-X1DAB

Стручњаци јапанске куће „Теас“ крајем прошле године приказали су нови дигитални одашиљач звука, уређај R-X1DAB. То је први DAB радио који користи NXT технологију преношења звука. Мали уређај има раван, плочаст стерео звучник с излазном снагом од 2 x 2,5 вати, и раван екран за читавање података. Захваљујући NXT технологији, звук је кристално чист и снажан, па уређај има прикључак и за iPod и MP3 има ширу примену.

На тлу Старог континента R-X1DAB налази се већ неколико месеци и може да се купи по цени од око **225 евра**.

Детаљније је приказан на адреси:

www.teac.co.uk

Телевизор за уживање

Bang & Olufsen Beovision 8

Из куће „Bang & Olufsen“ изашао је нови модел

телевизора, Beovision 8.

Узан, складан уређај

равног екрана, величине 66

центиметара или већег, може да стоји на поду, полица или фином ногару који се једноставно поставља испод њега па се уклапа у сваки простор и уз сваки намештај.

Ипак, главна одлика уређаја је врхунска технологија која омогућава непрекорно јасну слику и чист звук. Преко екрана уграђена је заштита тако да нема одблеска који замара очи, а постоји и аутоматско подешавање и усклађивање боја. Високотонски звучници од 5 центиметара и средишњи од 10 центиметара обезбеђују правилно распрострањавање звука уз подешавање басова у зависности од места на коме се налази телевизор.

Модели телевизора Beovision 8 продају се, сходно величини екрана, по цени од **2700 евра** па навише.

Шта све још краси овај уређај може да се погледа на адреси:

www.bang-olufsen.com

С. Делибашић

ОНА ВОЛИ ЋЕЛЕНТАНА

Вољела бих да напишете нешто о Адријану Ћелентану и да објавите његову слику.

ЗОРАНА
Подгорица

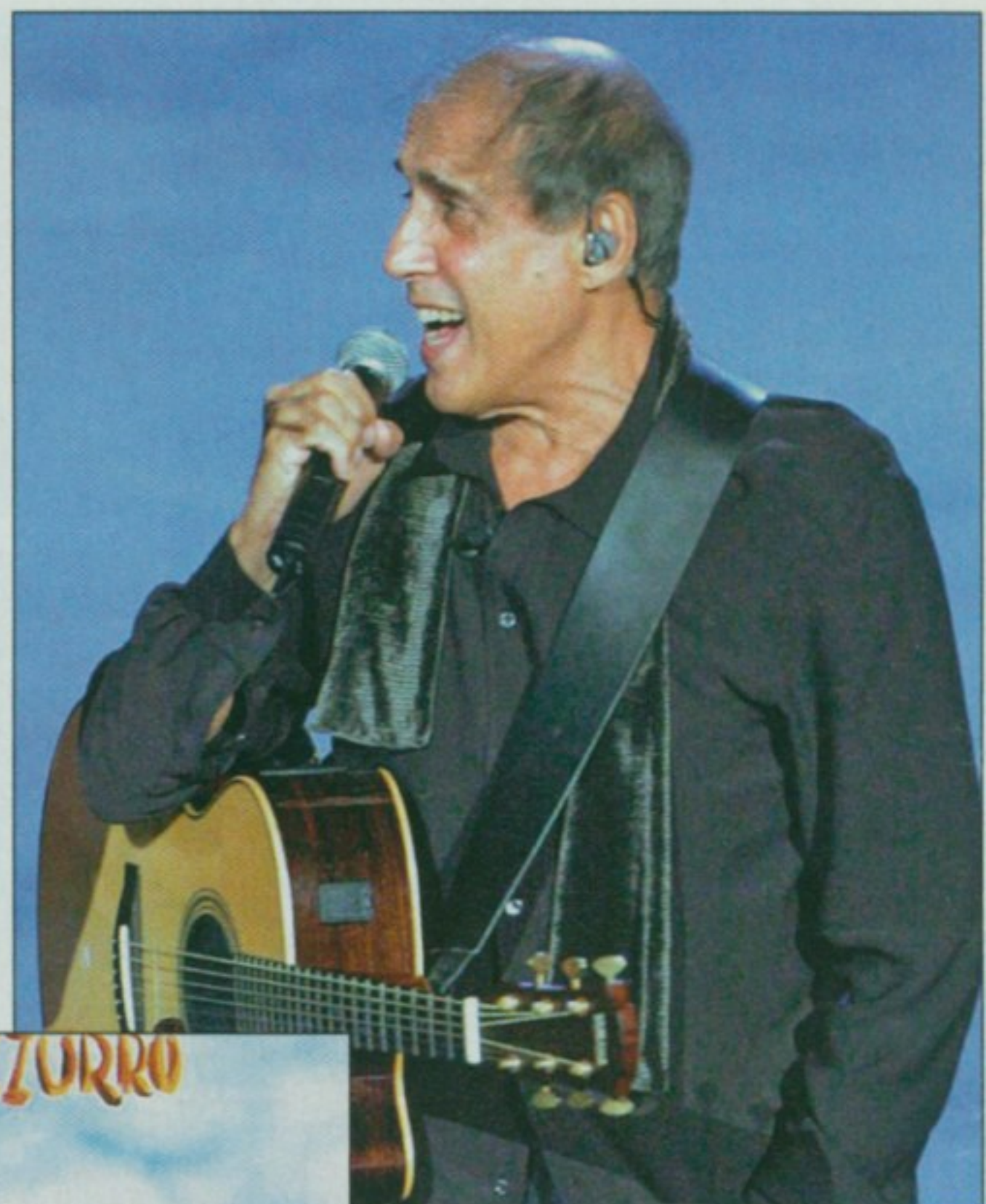
Адријано Ћелентано вероватно је један од најзначајнијих италијанских певача поп музике. Он је, такође, захваљујући пре свега свом карактеристичном ходу и гримасама, остварио запажене комичне улоге на филму, а успе-

шно се опробао и као ТВ забављач и водитељ.

Ћелентано је рођен 6. јануара 1938. године у Милану, у улици Глук број 14. То га је касније надахнуло да напише песму „Il ragazzo della via Gluck” („Дечак из улице Глук”). Његови родитељи били су с југа, из покрајине Апулије, а на север Италије дошли су у потрази за послом.

Под јаким утицајем Елвиса Преслија, Ћелентано је средином педесетих година прошлог века почео да се бави музиком. Он је потом, све до данас, успевао да се одржи на врху популарности у Италији, продајући милионе плоча и учествујући у бројним филмовима и забавним приредбама на телевизији. Ћелентанова глумачка остварења доносила су велики приход па је он, нарочито током седамдесетих и осамдесетих година 20. века, сматран краљем нискобуџетних филмова. Критика је, иначе, његовим најбољим остварењем прогласила улогу у филму „Се-рафино” који је 1968. режирао чувени Пјетро Ђерми.

Ћелентано се и сам више пута окушао као редитељ. Главне улоге у тим филмовима он је најчешће поверавао Орнели Мути, Елеонори Ђорђи и својој супрузи Клаудији Мори. Њих двоје имају кћерке Розиту и Розалинду која се, пре неколико година,

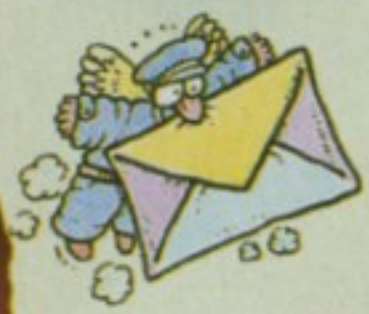

прославила улогом Сатане у филму Мела Гибсона „Страдање Исусово”.

Ћелентанов хит из 1968. године „Azzurro”, прошле године поново је био веома слушан. Он се у Ита-

лији певао у част тријумфа репрезентативаца те земље, у азурноплавим дресовима, на Светском фудбалском првенству у Немачкој ■

ЛОНДОНСКЕ „ТОБЏИЈЕ”

Желео бих да сазнам нешто више о фудбалском клубу „Арсенал” из Лондона, као и о, до недавног преласка у „Барселону”, његовој највећој звезди Тјерију Анрију.

ЛУКА
Аранђеловац

Фудбалски клуб „Арсенал” основан је 1886. године на захтев радника фабрике муниције у Вулвичу, предграђу Лондона. Клуб је три пута мењао име: на оснивању је назван „Ројал Арсенал Вулвич”, затим је (1891) био преименован у „Вулвич”, а од 1914. године носи данашње име.

Познате „тобџије” деценијама су играле на стадиону „Хај-бери” (прима 38.500 гледалаца), а прошле године преселиле су се на новосаграђено фудбалско здање „Ашбартон Гроув” (Стадион Емирати) које може да прими 60.000 гледалаца. Клубска боја „Арсенала” је црвено-бела.

Највеће успехе овај клуб је забележио тридесетих година прошлог века. Тада су „тобџије”, под вођством менаџера Херберта Чепмена, успеле да освоје пет титула државног првака и два купа Енглеске. Велике успехе „Арсенал” остварује и последњих десетак година, с француским тренером Арсеном Венгером на клупи.

Лондонски „црвено-бели” били су укупно 13 пута шампиони Енглеске, 10 пута су освајали Куп Енглеске и два пута Лига куп. На међународном плану, „Арсенал” је највеће домете остварио освајањем Купа победника купова (1994), Купа сајамских градова (1970) и прошлогодишњим пласманом у финале Лиге шампиона.

„Арсеналов” највећи ас, а однедавно члан „Барселоне”, Тјери Анри (рођен 1977) фудбалску каријеру започео је у нижеразредним француским клубовима „Улис” и „Версај”. Потом постаје првоти-мац елитног „Монака” чији дрес носи четири године (1994–1998).

После тога Анри је покушао да се докаже и у „Јувентусу”, али је након само неколико месеци, на позив Арсена Венгера, прешао у „Арсенал”. Следиле су најуспешније године у његовој каријери. Био је голгетер тима који је освојио два државна шампионата (2002, 2004) и три Купа Енглеске (2002, 2003, 2005).

Стални је члан репрезентације Француске од 1997. године. С „триколорима” Анри је био првак света (1998) и Европе (2000) и светски вицешампион (2006). Он је, уз све то, два пута (2003, 2005) заузео друго место у избору Светске фудбалске федерације (ФИФА) за најбољег фудбалера света ■

ТАЈПАНА СЕ (НЕ)МОРАТЕ ЧУВАТИ

Да ли би могао да ми одговориш на питање која змија је најотровнија на свету?

ТОПАЛОВИЋ
<topmar@EUnet.co.yu>

Змија с најсмртоноснијим отровом на свету је тајпан. На срећу, тај врло опасни гмизавац живи само у сувим пустињама средишњег дела источне Аустралије. Створу који је довољно несрећан да се нађе на њеном дохвату змија при угризу може да убризга дозу врло јаког отрова.

Тајпан углавном лови сисаре тако што их својим отровом буквално „но-

каутира” и то без разлике, од мишева, пацова и других животиња, па до човека. Количина отрова који убризга при само једном уједу може брзо да паралише малу животињу или обори неколико одраслих мушкараца. Како дејство отрова напредује, ти несрећници почињу да осећају јаку главобољу, мучнину која их тера на повраћање и на крају губе свест. Понекад се

јављају грчеви и, у екстремним случајевима, кома.

Тајпан заиста ретко напада људе, осим у самоодбрани. Зато, чак и у случају да се он и човек ипак сретну, све може да протекне безбедно.

Ова опасна змија може да нарасте до дужине од 2,7 метара, а боју мења зависно од годишњег доба. Зимом је тамно-мрка, а лети светлија ■

ХАВАЈСКИ ГРУПНИ БРАК

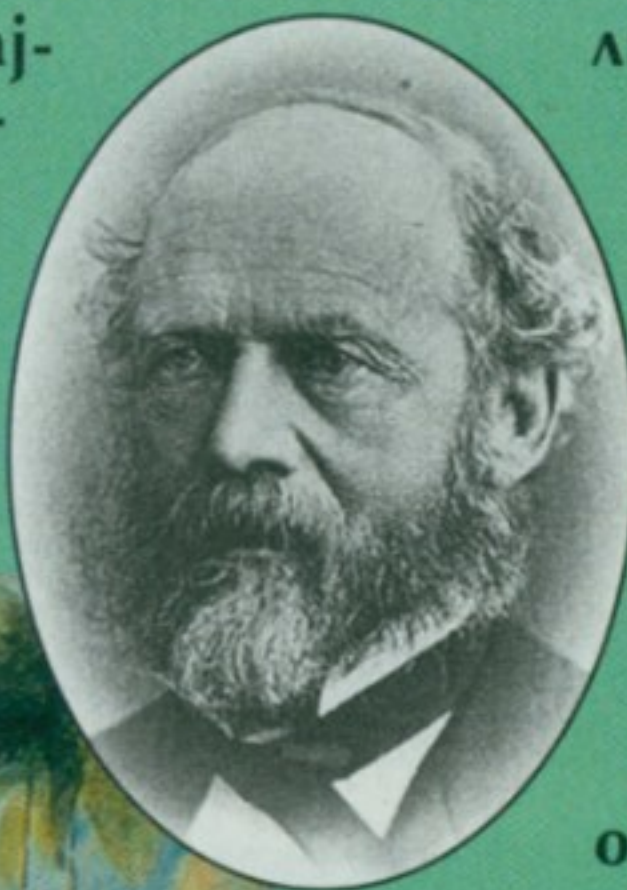

Занима ме шта тачно значи реч пуналау.

СРЂАН
Вршац

Пуналау (хавајски: близак друг) био је највиши степен у развоју групног брака – заједнице мужева и жена унутар одређеног породичног круга. Из те заједнице искључивале су се сестре мужева и браћа жена. Мужеви су међусобно били пуналау – блиски другови, а исто тако и жене.

Заједницу пуналау на Хавајским острвима открио је амерички етнолог и социолог Луис Хенри Морган (1818–1881). Он је захваљујући том свом открићу разјаснио и родбинске везе које су, као об-

Луис
Хенри
Морган

лик матријархата, владале код америчких Индијанаца.

На основу Морганових истраживања, Фридрих Енгелс (1820–1895), у свом познатом делу „Порекло породице, приватног власништва и државе”, утврдио је да је пуналау један од стадијума у развоју породице.

По њему је тај стадијум био особен за доба када ишчезава скиталачка хорда. Енгелс је у свом делу такође назначио да је пуналау обухватала круг људи који ће касније бити чланови истог матријархалног рода ■

MOJIM VAS OBJAVITE
MOJE PISMO U I VAŠEM
BROJU – JER 28.06.07
PRIMAMO OCENE I IMAMO
PROSLAVU
MNOGO HVALA

Групи поретних ученика IV3
ОШ „Стефан Немања” са учитељицом

учитељица била Вера Лакочевић.

Морам да признам да сам био помало уплашен кад сам полазио у школу, мислећи да ће учитељица бити строга, намрштена, да ће да виче и све што иде уз ту слику. Међутим, моја учитељица је би-

ла најлепша и најбоља у школи. Увек је била насмејана, умела да се шали и пева са нама, да за сваки празник организује неку лепу приредбу. Сада кад смо завршили четврти разред и кад наша учи-

НАША УЧИТЕЉИЦА

Зовем се Федор Мешин и управо сам завршио четврти разред Основне школе „Стефан Немања” на београдском Сењаку. Овде сам од првог разреда и све време ми је

SVI ČITAMO
ZABAVNIK.

тељица више неће бити са нама, моји другови и ја желимо да, ако је то икако могуће, преко страница нашег омиљеног листа захвалимо Вери Лакочевић за све лепе тренутке које нам је подарила током претходне четири године.

— шездесет три

NOVI BROJ NAJTIRAŽNIJEG I NAJSTARIJEG
DOMAĆEG KOMPJUTERSKOG ČASOPISA

7/2007
CENA 139 DINARA
www.sk.co.yu
ПОЛТИКА

Svet KOMPJUTERA

NAGRADNI KVIZ

Blue-ray Disc™

Plava (r)evolucija

Ponovo Pentium
Memorije za pamćenje
Adobeova svetla komora
Igra meseca

WWW.SK.CO.YU

U PRODAJI OD 1. JULA

НЕ ГРИЗИ УСНЕ ОД ЉУТИНЕ

Молим те да ми објасниш шта је заправо сарказам. Наиме, људи ми често говоре да сам саркастична, а ја нисам сигурна у право значење те речи. Знам да је реч о некаквим суровим шалама, а ја волим да се шалим и то нимало нежно.

ЈОВАНА И.
Вршац

Лепо је шалити се, неки тврде да је чак и – због смеха који шала собом носи – здраво. Само, као и у свему, ваља имати меру, а сурове шале нису нимало лепе, понајмање онеме коме су упућене. А сарказам је управо то: крајње заједљива и пакосна иронија, заједљивост, односно жучљивост. Потиче од грчке речи *sarkasmos* која би буквално могла да се преведе као „гризење усана од љутине“. У „Лексикону страних речи и израза“ Милана Вујаклије наводи се и пример из књижевности: „Твој је

синак јунак био/Ако ј' ум'о камен гристи/ Мора да се угојио..." (Ј. Ј. Змај „Три хајдука“) ■

АГРЕГАТНА СТАЊА

Занима ме колико агрегатних стања постоји у природи.
КРИСТИНА
Београд

ском, неке супстанце мењају агрегатно стање – течности, на пример, постају гасови или чврсте супстанце, гасови се кондензују у теч-

ности... Температуре на којима супстанце мењају агрегатна стања називају се тач-

ка мржњења (или топљења, зависно од смера у коме се одиграва промена) и тачка кључања (или кондензације, такође зависно од смера одигравања промене) ■

Материја у природи може да буде у три, односно четири агрегатна стања. То су чврсто, течност, гасовито и стање плазме (у њему могу да се нађу само неке ретке супстанце и то под одређеним условима).

Агрегатно стање у коме се одређена супстанца налази зависи од њене температуре и притиска ком је изложена. На одређеним температурама и под нормалним атмосферским прити-

Илустровао
Добросав
Боб
Живковић

ЗАБАВНИКОВЕ ЛОГИЧКЕ ЗАГОНЕТКЕ

РЕШЕЊА

1. ПРАЗНА ПОЉА

Почев од трећег члана сваки следећи већи је од претходног за двоструку разлику претходна два члана. Значи, у празна поља треба уписати бројеве 17, 33 и 65 ■

2. ТУРНИР

Резултати су: $V1 - V3 = 3 : 0$;
 $V1 - V2 = 2 : 3$; $V3 - V2 = 2 : 0$ ■

3. НОВЧАНИЦЕ

Имате 50 новчаница од 10 динара, 25 од 20 динара и 10 од 50 динара ■

4. ГУСАРИ

Пет гусара изгубило је и ногу и руку и ухо и око ■

5. КОЈИ БРОЈЕВИ НЕДОСТАЈУ?

У свакој колони други број два пута је већи од производа првог и трећег броја, те је $A = 20$, $B = 30$ ■

6. НАСТАВИТЕ НИЗ!

Крените из горњег левог квадрата према средишњем, по спирали, у смеру супротном кретању казаљке на сату. Жути кружић појављује се наизменично у два супротна „крака“, док се црвени кружић у сваком кораку помера за 1 „крак“ у смеру супротном од кретања казаљке на сату. Према томе, низ наставља лик под редним бројем 3 ■

7. МОТОЦИКЛИСТА И ГУМЕ

Да би се гуме једнако истрошиле, морају се возити исти број километара на предњем и на задњем точку. Нека свака гума пређе X километара на предњем и X километара на задњем точку, док се сасвим не истроши. Тада је $1/25.000 + 1/15.000 = 1/X$, одакле је $X = 9375$. Тада им треба заменити места и после 18.750 km узети нове гуме ■

8. ЗАМЕНИТЕ УПИТНИК!

У сваком реду (колони) највећи број једнак је збиру преостала два броја, те је $? = 4$ ■

9. ПРАВЕДНА ПОДЕЛА

Трговац је имао укупно 2500 златника и сваки од 5 синова наследио је по 500 златника ■

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

79

ПОЛИТИКИН забавник / главни и одговорни уредник Зефирино Граси. - Бир. изд. - Год. 1, бр. 1 (28. фебруар 1939)-год. 3, бр. 220 (4. април 1941); год. 14, бр. 1 (5. јануар 1952)- . - Београд : Политика Магазини, 1939-1941; 1952- (Београд : Политика АД). - 30 см

Недељно
ISSN 0032-339X = Политикин забавник
(Бирлично изд.)
COBISS.SR-ID 16193794

РЕШЕЊА

АНАГРАМ

Бела топола ■

КОЊИЋЕВ СКОК

Видела жаба да коње поткивају, па и она дигла ногу ■

МОЗАИЧКА УКРШТЕНИЦА

Праг, канабе, Радован, ров, сто, истрага, танко, иако, ер, олакшати, нирвана, нар ■

КРИПТОГРАМ

Боквица (читају се прва слова учаурених назива биљака: буква, оман, кел, врба, ива, цер, ариш) ■

СКАНДИНАВКА

Божур, сустанар, етан, мушкатл, а, галија, иако, уд, оц, Јорк, колено, н, чарлама, ирис, иза, горење, Нот, јарко, Акерман, аи, аванс, даник, ружа, фикус, ср, К, синдикати, ти, окуп, алод, Врин, Мадрид, еристи, нм, Таљ, тил, Ла, анали, т, Гаја, окулар, романи ■

С. Б.

ДОПИСУЈТЕ СЕ, ЉУДИ!

Обожавам да гледам филмове и снимања филмова. Посебно ми се свиђају косџими из „Госпођара Ђрсџенова“, „Кинг Конга“, „Марије Антиоанејџе“ и „Пираџа са Кариба“. Такође, мноооого волим археологију. Па ако неко има сличне занимације нека ми пише на mary92world@yahoo.com

Хао!
Молим све чиџаоце „Забавника“ да ми помогну да сакуџим сличице
Премијер лиге. Унаџред хвала!!!
ИВАН
ivan@yahoo.com
Иван Целаџија
Виноградска 25
26214 Дебељача

ствар по закону обавезно означавање имена

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

БРОЈ 2891

YU ISSN 0032-339X

Први број „Политикиног Забавника“ изашао је 28. фебруара 1939. године

Генерални директор Срђан Јанићијевић

Заменик генералног

директора Вернер Херић

Директор Матијас Вајмер

Главни и одговорни

уредник Зефирино Граси

Издаје

ПОЛИТИКА Магазини ДОО

Штампа

ПОЛИТИКА АД

Графички уредник

Горан Војиновић

Редакција

Слободанка Делибашић
Јасна Лукић
Петар Милатовић
Мирјана Огњановић
Јова Радовановић
Весна Ракић
Весна Софреновић

Техничка редакција

Бранислав Вукомановић
Зорица Милошевић
Јелена Попадић
Митра Тиљев

Секретаријат

Зорица Филиповић

Редакција

„ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК“
Македонска 29
11001 Београд, П. факс 124

Телефони

секретаријат 330-1452; 330-1456

техничка редакција

330-1454

централа

3373-111

претплата

330-1617

Опласни сектор

Македонска 29, 3373-349

Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

1 месец 387,00 дин. 3 месеца 1.160,00 дин.
6 месеци 2.317,00 дин.

Текући рачун код Комерцијалне банке

АД Београд: 205-97096-91

Наш нови текући рачун код RAIFFEISEN BANK

АД Београд је: 265-1100310005857-35

Претплату слати уз обавезну назнаку:

ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ

„ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

Обавештење о претплати можете добити на тел. 330-1617

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Полугодишња/возом: 109 EUR или противвредност осталих валута. Полугодишња/авионом: I група – Европа: 120 EUR. II група – Азија – Африка: 126 EUR. III група – Америка – Аустралија: 132 EUR или противвредност осталих валута.

ДЕВИЗНЕ УПЛАТЕ У EUR

(или противвредност осталих валута)
за иностранство вршити преко:

I DEUTSCHE BANK AG FRANKFURT AM

MAIN DE: DEUTDEFF

Korisnička banka: 100 9363029 0000

RAIFFEISENBANK, Resavska 22, Beograd

SWIFT CODE: RZBSRSBG

Korisnik: RS35265100000002543779

POLITIKA MAGAZINI DOO Beograd

II DRESDNER BANK AG Frankfurt am Main,

Germany SWIFT CODE: DRESDEFF

Korisnička banka: KOMERCIJALNA BANKA

AD, Beograd, Sv. Save 14

Serbia

SWIFT - BIC: KOBBSRBGXXX

Korisnik: RS35205002000984500033

POLITIKA MAGAZINI DOO, Beograd

Makedonska 29, Beograd

Код уплате обавезно навести:

Претплата на лист Забавник

Копију уплате и адресу послати на:

ПОЛИТИКА Newspapers and Magazines

- 11000 Београд,

Булевар деспота Стефана 24/1,

Србија или на факс ++ 381 11 330-1234

Интернет адреса: www.politikin-zabavnik.co.yu

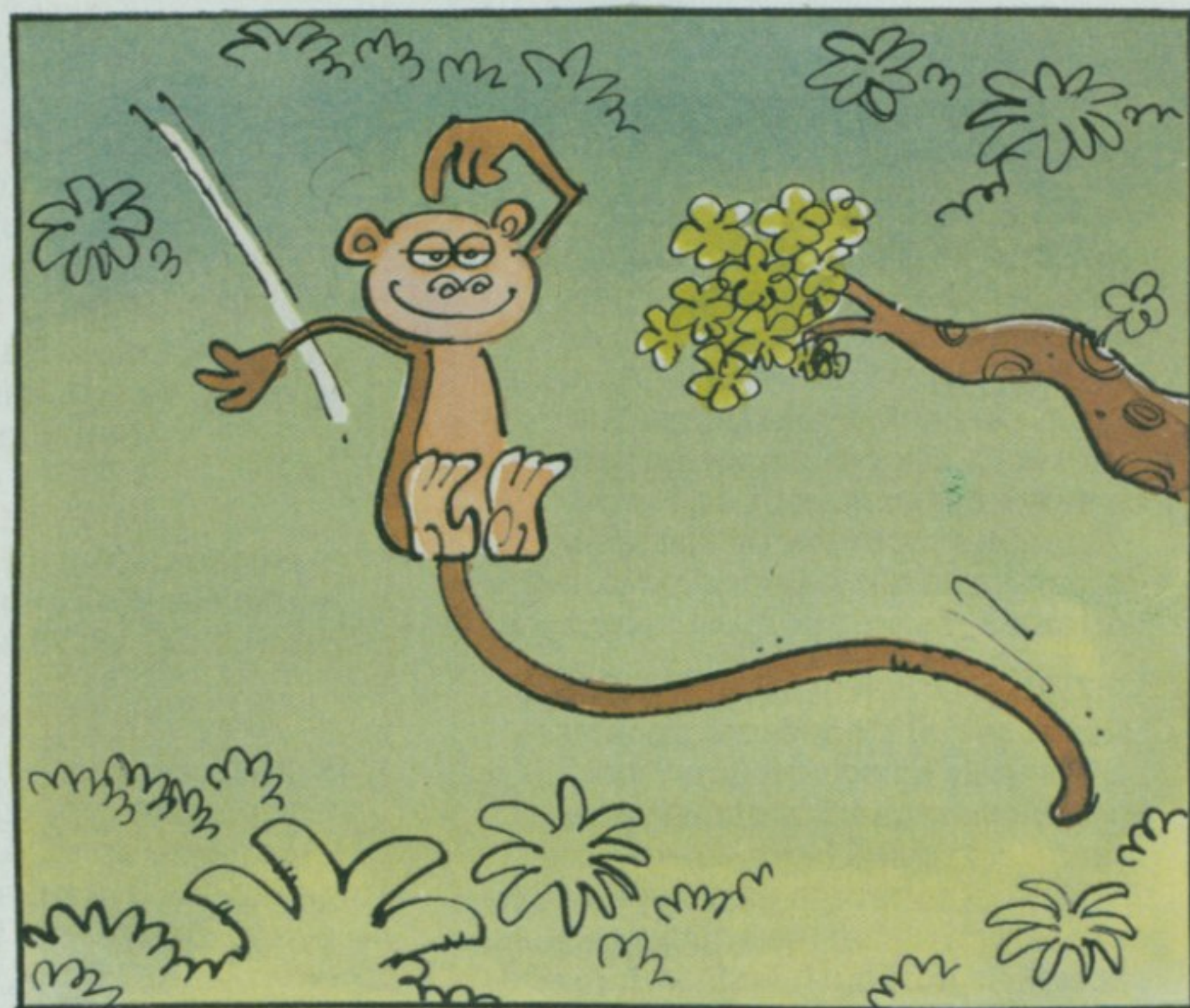
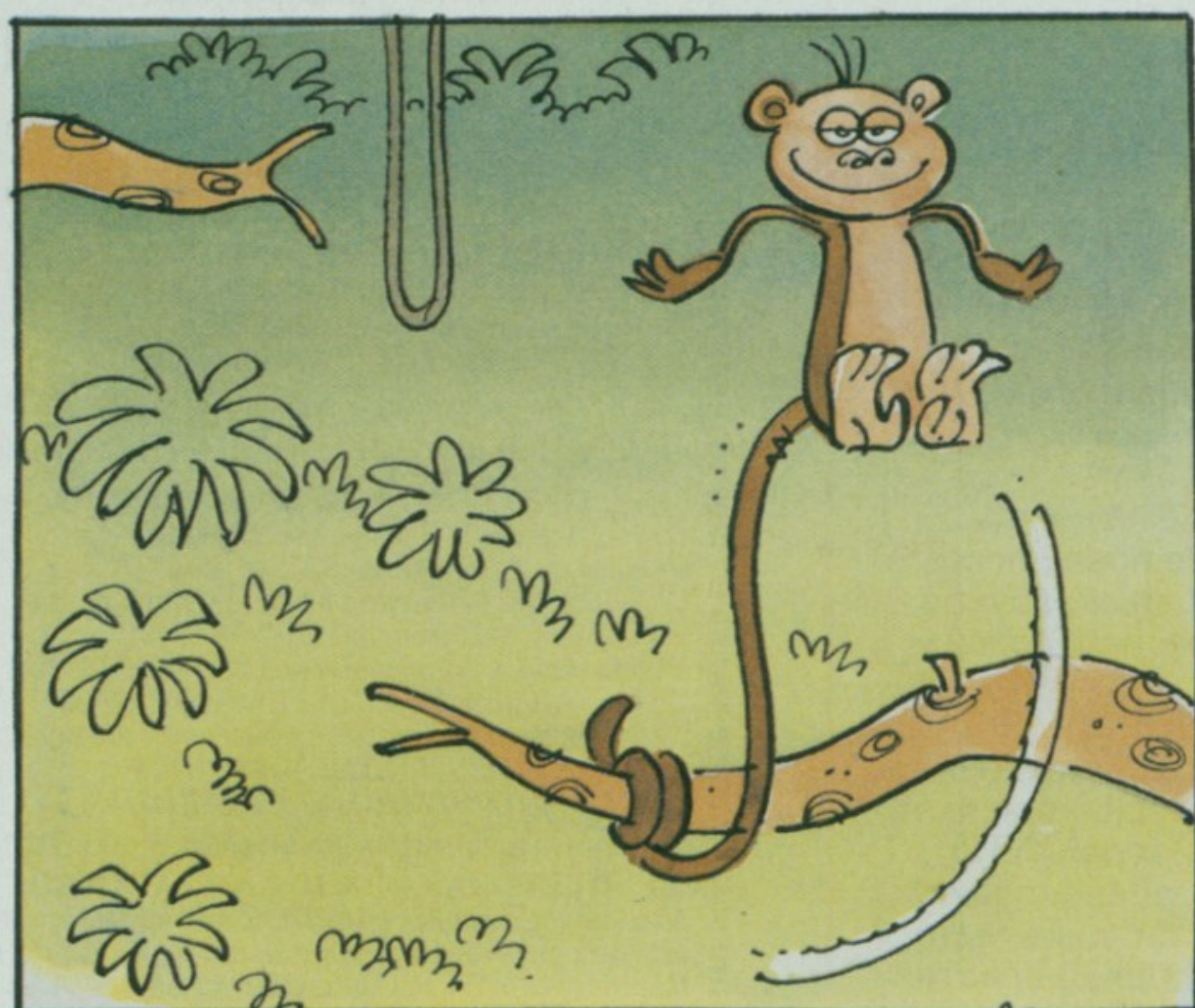
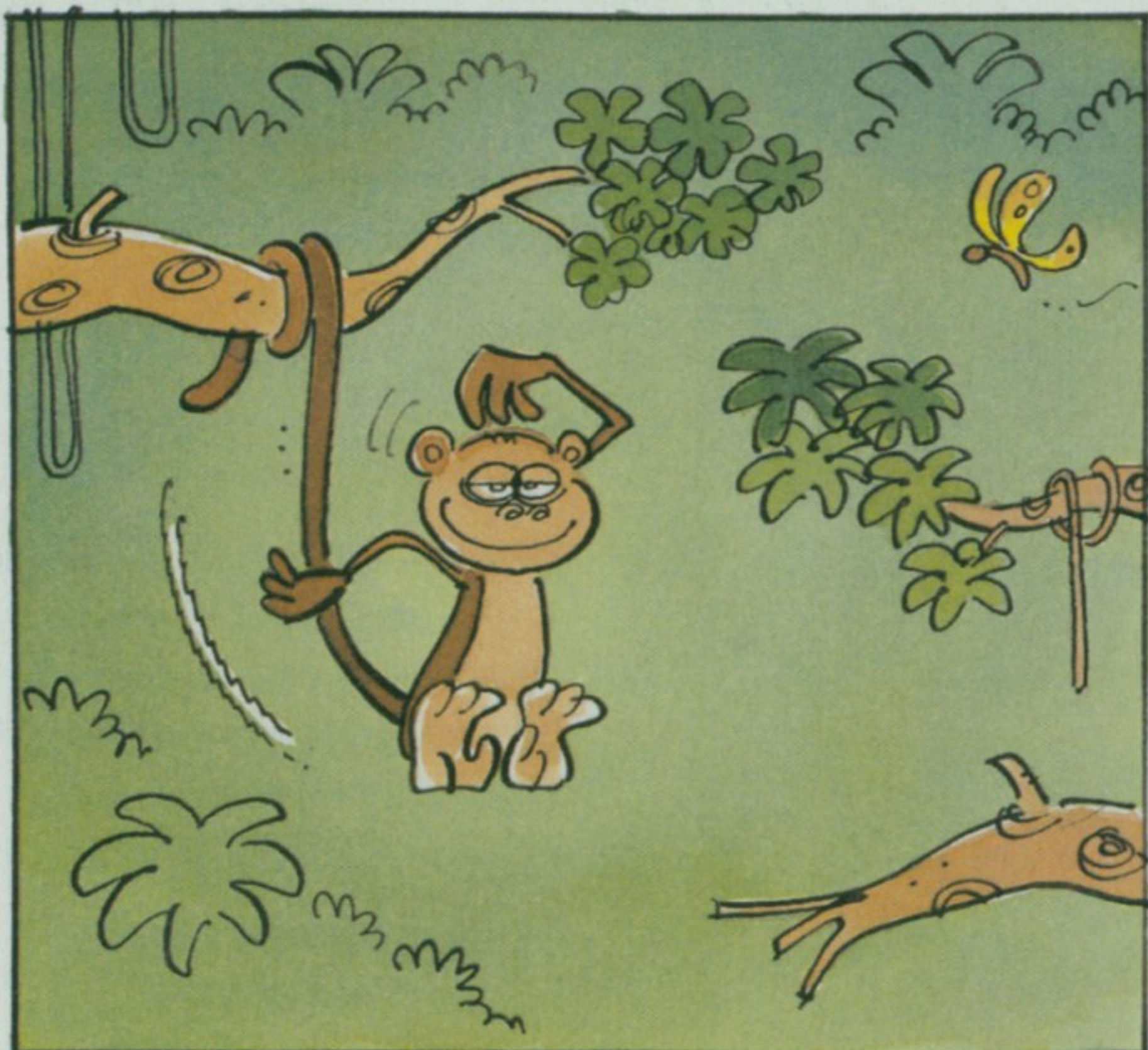
Е. пошта: politikin.zabavnik@politika.co.yu

НАСЛОВНА СТРАНА

ДОБРОСАВ БОБ ЖИВКОВИЋ

„ПРАШУМСКИ ГЛАСНИК“

ЦРТА И ПИШЕ
РОБЕРТО ТОТАРО

© SAF, 2007

РЕКЛИ

СУ О ДРУШТВЕНОСТИ

Најгора клетва: забави се сам собом.
Народна пословица

Ниједан човек није
Острво, сам по
себи целина;
сваки је човек део
Континента,
део Земље;
ако Грудву земље
однесе Море,
Европе је мање,
као да је однело
неки Рт, као да је
однело Посед
твојих пријатеља
или твој; смрт ма
ког човека
смањује мене,
јер ја сам
обухваћен
Човечанством.
И стога никад не
питај за ким звоно
звони; оно звони
за тобом.
Џон Дон
енглески песник
(1571–1631)

Човек много чега
може да се
одрекне,
само не – људи.
Лудвиг Борн
немачки књижевник
(1786–1837)

Ти немаш оно што имају други,
а други немају твоје врлине.
Из те непотпуности рађа се
друштвеност.
Кристијан Гелерт
немачки писац
(1715–1769)

**Кад се хлеб поједе,
и друштво се разиђе.**
Мигел де Сервантес
шпански књижевник
(1547–1616)

Човек је онакав какво је друштво
у коме се креће.
Еурипид
грчки драмски писац
(485–406. пре н. е)

Што човек више прошири
круг својих познаника,
то боље по њега.
Семјуел Џонсон
енглески књижевник
(1709–1784)

Као што је љубав
према животу
заправо само
страх од смрти,
тако
и друштвеност
људи није
непосредна;
она се, наиме,
не заснива
на љубави према
друштву него
на страху од
усамљености.
Артур Шопенхауер
немачки филозоф
(1788–1860)

На пријему је било
незаборавно
и сјајно сам се
забављао. Али,
боже мој, колико
бих се само
досађивао да
у том друштву
нисам био и сам
присутан!
Нилс Каер
норвешки писац
(1870–1924)

BY JIM DAVIS

ГАРФИЛД

GARFIELD

GARFIELD

GARFIELD

